T. B. M. M.

ZABIT CERİDESİ

CİLT : 29

On ikinci inikat

2 · XII 1942 Çarşamba

Münderecat

	Sayıfa
1. — Sabık zabıt hulâsası	2
2. — Havale edilen evrak	2
3. — Riyaset Divanının Heyeti Umumiyeye maruzatı	2
1. — Altı vilâyette ilân edilmiş olan örfi idarenin altı ay daha uzatılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/529)	2 :3
2. — İş ve işçi bulma teşkilâtı kurulması hakkındaki kanun lâyihasının geri verilmesine dair Başvekâlet tezkeresi	3
4. — Müzakere edilen maddeler	3
1. — Birinci kânun 1941 : şubat 1942 aylarına ait raporun sunulduğuna dair Divanı muhasebat riyaseti tezkeresi ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/484)	3 :9
2. — İzmir Rıhtım şirketi muvakkat idaresine ait katî hesabın tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (1/348)	9,10,11 :14
3. — İnhisarlar umum müdürlüğü müteadvil sermayesinin 63 000 000 liraya çıkarılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/879)	9
4. — Mebus seçimi hakkında kanun lâyihası ve Adliye ve Dahiliye encümenleri mazbataları (1/864)	10
5. — Rumeli demiryolları işletme nizamnamesinin zıya ve hasar tazminatına müteallik hadlerinin tadiline dair olan 3259 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/782)	10

1. — SABIK ZABIT HULÂSASI

Malatya mebusu Gl. Osman Koptagel'in vefat ettiğine dair Başvekâlet tezkeresi okundu ve merhumun hâtırasına hürmeten iki dakika ayakta sükût edildi;

Seferberlikte ve fevkalâde hallerde askerî şahıslara ait hukuk dâvalariyle icra takiplerinde yapılacak muamelelere;

İzmit cezaevinde mahpus Hüseyin Avni Parmaksız ile Şakir Tandoğmuş'un cezalarının affına dair kanun lâyihaları kabul olundu;

Maaş kanununa ek 4161 sayılı kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair kanun lâyihasının birinci müzakeresi icra edildikten sonra;

Çarşamba günü toplanılmak üzere inikada nihayet verildi.

Reis vekili	Kâtip	Kâtip
Aydın	Konya	Kütahya
Dr. Mazhar Germen	*Vehbi Bilgin*	*Vedit Uzgören*

2. — HAVALE EDİLEN EVRAK

Lâyihalar

1. — Ticaret ve sanayi odaları, Ticaret borsaları ve esnaf odaları teşkili hakkında kanun lâyihası (1/889) (Adliye ve İktisat encümenlerine)

Teklifler

2. — Bolu mebusu Lûtfi Gören'in, akitlerini Medeni kanuna istinat ettirmemelerinden suçlu evlilerin evlenmelerinin ve bunlardan doğan çocuklarla mektum kalan bütün vatandaşların tescillerine ve bu tescillere müteallik harç, resim ve cezalardan muaf tutulmalarına dair kanun teklifi (2/71) (Dahiliye, Maliye ve Adliye encümenlerine)

Tezkereler

3. — 69 ncu tümen 9. dağ P. A. Kıta çavuşlarından Memedoğlu Talip Çelik'in ölüm cezasına çarptırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/528) (Adliye encümenine)

4. — Devlet memurları aylıklarının tevhit ve teadülüne dair olan 3656 sayılı kanunun yedinci maddesinin tefsiri hakkında Başvekâlet tezkeresi (3/527) (Bütçe encümenine).

Mazbatalar

5. — Bingöl mebusu Feridun Fikri Düşünsel ile Zonguldak mebusu Rifat Vardar'ın, Arzuhal encümeninin 3 . VIII . 1942 tarihli haftalık karar cetvelindeki 4358 sayılı kararın Umumî Heyette müzakeresine dair takriri ve Arzuhal encümeni mazbatası (4/59) (Ruznameye)

6. — Kars mebusu Etem İzzet Benice'nin, teşriî masuniyetinin kaldırılması hakkında Başvekâlet tezkeresi ve Teşkilâtı Esasiye ve Adliye encümenlerinden mürekkep Muhtelit encümen mazbatası (3/462) (Ruznameye)

7. — Türkiye ile Almanya arasında Ticari mübadelelerin tanzimine dair 9 ilk teşrin 1941 tarihli Anlaşmanın tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/855) (Ruznameye)

8. — Türkiye - Macaristan Ticaret Anlaşmasına merbut A listesinde yazılı barsak ve amyant kontenjanlarının tezyidi hakkında teati olunan notaların tasdikına dair kanun lâyihası ve Hariciye ve İktisat encümenleri mazbataları (1/856) (Ruznameye).

BİRİNCİ CELSE

Açılma saati : 15

REİS — Refet Canıtez

KÂTİPLER : Bekir Kaleli (Gazianteb), Vehbi Bilgin (Konya).

REİS — Celse açılmıştır.

3. — RİYASET DİVANININ HEYETİ UMUMİYEYE MARUZATI

1. — Altı vilâyette ilân edilmiş olan örfi idarenin altı ay daha uzatılmasına dair Başvekâlet tezkeresi (3/529)

6/4425 1 . XII . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Ça-

nakkale ve Kocaeli vilâyetlerinde 23 teşrinisani 1940 tarihinde bir ay müddetle ilân edilen ve 1199, 1209 sayılı kararlarla üçer ay ve 1249, 1262 ve 1303 sayılı kararlarla da altışar ay müddetle uzatılmış olan örfi idarenin, bitimi tarihinden itibaren altı aya daha uzatılmasına yüksek müsaadelerini rica ederim.

Başvekil
Ş. Saracoğlu

REİS — Reye arzediyorum. Örfi idare müddetinin temdidini kabul edenler ... Etmiyenler ... örfi idare müddetinin uzatılması kabul edilmiştir.

Bir tezkere daha var, okutuyorum.

24 . XI . 1942

Büyük Millet Meclisi Reisliğine

2.VI.1941 tarihli ve 6/2302 sayılı tezkere ile sunulup Dahiliye encümenine tevdi edilmiş olan ve yeniden tetkik edilmek üzere geri alınması İktisat vekilliğinin 21.XI.1942 tarihli ve 2160/6 sayılı tezkeresiyle istenilen iş ve işçi bulma teşkilâtı kurulması hakkındaki kanun lâyihasının iadesine müsaade buyurulmasını rica ederim.

Başvekil
Ş. Saracoğlu

REİS — Dahilî nizamname mucibince iade ediyoruz.

4. — MÜZAKERE EDİLEN MADDELER

1. — Birinci kânun 1941 : Şubat 1942 aylarına ait raporun sunulduğuna dair Divanı muhasebat riyaseti tezkeresi ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/484) [1]

REİS — Divanı muhasebat raporu hakkında mütalâa var mı?

NAFİA V. ALİ FUAD CEBESOY (Konya) — Muhterem arkadaşlar; geçen cuma günü Divanı muhasebat encümeni tarafından Heyeti Celilenize gönderilmiş olan Divanı muhasebatın Marmara iskelesinin zeyil mukavelesine ait bir raporu vardır. Bu raporda Hükümetinizle Divanı muhasebat arasında bir ihtilâf hâsıl olmuştur. Bu ihtilâfı huzurunuzda arz ve izah etmezden evvel meselenin esasını hulâsatan arzedeyim. Ondan sonra bu zeyil mukavelenin neden kaydi ihtirazi ile tesçil edildiğinin sebebini arzedeyim.

Efendim, 1940 senesi bidayetinde Marmara denizinde yedi tane iskelenin ordunun geri emniyet ve muvasalasının temini için süratle yapılmasına alâkalı makamlar karar vermiştir. Millî Müdafaa vekâleti derhal harekete geçerek bunların avan projelerini yaptırmış ve yine kendisine verilen salâhiyete istinaden Heyeti Vekileden karar alarak gizli pazarlık usulile bunu bir mütaahhide ihale etmiştir. 7 iskele 733 küsür bin liraya ihale edilmiştir. Fakat bunlar toptan değildi vahidi kıyasi cetveline göre fiyatlar tesbit ve bu fiyatlardan % 2,5 da tenzil edilerek 733 200 liraya ihale edilmiştir. İnşaata geçildiği zaman da vekâletçe bazı müşkülât sebebiyle ve Heyeti Vekile karariyle bu işin idaresi Nafia vekâletine devredilmiştir. Vekâletiniz bu müstacelen yapılacak olan iskelelerin biranevvel inşaatını bitirebilmek için esaslı bir surette çalışmağa başlamıştır. Fakat mukavelede bu iskelelerin betonarme kazıklarla yapılacağı ve betonarme kazıklar için de iktiza eden demir çubukların Millî Müdafaa vekâletinden verileceği mukayyettir. Halbuki bu demir miktarı hatırımda kadığına göre 5 bin tona kadar çıkmıştır. O esnada Millî Müdafaa vekâleti bu iskelelerden daha mühim olan inşaata bile kâfi gelecek demir bulamıyor. Gördük ki Millî Müdafaa vekâleti betonarme kazıklar için demir veremiyecek. Bu vaziyet karşısında iskele inşaatı üzerinde yeniden tetkikat yaparak mütaahhitle görüşmek ve projede bir değişiklik yapmak suretiyle bu işi başarmak ve daha çabuk bitirmek imkânı var mı, yok mu? bunu öğrenmek için faaliyete geçtik. Teknisyenler mahalline gittiler, çalıştılar. Hakikaten sırf bu mütaahhidin kendi icadı olan ve dünyada ilk defa tatbik edilecek olan bir tarzı inşaat bulundu. Bunun patentesini de İktisat vekâletinden aldığı öğrenildi. Bu mütaahhidin yapmakta olduğu inşaat tarzının bizim işimize elverişli olup olmadığını tetkik için Millî Müdafaa, Genelkurmay, Münakalât ve bizim teknisyenlerimiz de dahil olduğu halde bir heyet tarafından tetkik edildi ve neticede anlaşıldı ki bu yeni tarzı inşaat çok az demire ihtiyaç gösteriyor, ikincisi: daha ucuz olacak, üçüncüsü yerli mallar kullanılacak, dördüncüsü daha metin olacaktır.

Hakikaten mütaahhit bunun inşasında muvaffak olursa çok güzel olacaktı. Hakikaten tekmil riskleri ve yükü mütaahhide bırakılmak şartiyle vekâletiniz bu yeni tarzı inşaatı kabul etmiş bulunuyor. Esasen mukavelede bir madde vardı, taraflara inşaatın tarzını değiştirmek hakkını bahşediyor. Binaenaleyh bu tarzı hareketimiz gerek Maliyece tasdik edilen ve gerek Divanı muhasebatça tescil edilen mukaveleye de muhalif değildi. İşe başlandı ve hakikaten işler süratle ilerlemeğe başladı. İyi neticeler alındı. Fakat malûmu âliniz ilk yapılan avan projeler tabii müstacel yapıldığı için ve deniz işlerinde çok esaslı iskandil işleri vardır. Bilhassa inşaat yapılırken çok sürprizler karşısında kalmak ihtimali mev-

[1] *11 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

cuttur. Binaenaleyh inşaat ilerledikçe cezir zamanında kumlar çekilmeye başladı, sonra deniz ilerlemeye başladı. Bu suretle bir çok âmiller inşaat üzerinde tesir yapmaya başladı. Mukavele mucibince 733 bin liraya çıkması lâzımgelen bu iskele inşaatı bilâkis daha büyük farklar göstermeğe başladı. Binaenaleyh vekâletiniz eldeki mevcut kanunlara istinaden bu işi durdurmamak için daha ne kadarının kendi salâhiyetinde olarak mütaahhide yaptırılacağını düşündü ve nihayet Muhasebei umumiye kanununun 135 nci maddesi mucibince % 20 ye kadar bir fazlalık hâsıl olursa bunu aynı mütaahhide aynı fiyatla yaptırmak imkânı olacağına göre gene aynı mütaahhide yaptırdı. Fakat iskele henüz bitmemiş bulunuyor. Bu yeni vaziyet üzerine vekâletiniz gene işleri durdurmamak için Muhasebei umumiye kanunundan sonra çıkmış olan Arttırma ve eksiltme kanununun 19 ncu maddesinden istifade etmeği düşündü. Bu madde; % 20 den fazla yapılacak olan işlerin nisbeti ne olursa olsun ihaledeki fiyat indirmesi gözönünde tutulmak şartiyle, pazarlık suretiyle aynı mütaahhide verilebilir mealindedir. Eğer uyuşulamazsa mesele yeni bir ihale mevzuu olur der. Biz de buna istinaden mütaahhidi çağırdık ve kendisine tebliğ ettik, bu işe sen devam edeceksin dedik. O bize dedi ki ilk mukaveleyi yaptığımız zamandan bugüne kadar hayli zaman geçmiştir - konuştuğumuz zaman 1941 senesi girmiş ve hemen ortalarına gelmişti - bir çok fiyat farkları olmuştur. Her eşya ve malzeme mühim tereffüler göstermiştir. - Tabii bu mühim tereffüler Heyeti Celilenin malûmudur - bu eski şerait dahilinde geri kalan işi yapamam. Bunun üzerinde kendisiyle uzun uzadıya müzakereler yapıldı, en nihayet kendisi şu noktada ikna edildi ve dendi ki, çimento fiyatlariyle deniz nakliye fiyatlarını bizzat Hükümetin kendisi tereffü ettirmiştir. Binaenaleyh, bu hususstaki hakkı bir miktar eski fiyatlara zammetmekle kabul edelim dedik. Ondan başka aradan hakikaten bir, bir buçuk seneye yakın bir zaman geçmiştir, umumî fiyatlarda mühim farklar vardır. Bunun için umumî masrafa % 5 zammı kabul ettik, bundan başka fark tanımayız dedik. Bunun içerisinde bunlardan başka hakikaten kereste meselesi vardır, kazık meselesi var, kereste, tabii beton arme olduğu için pek çok kereste sarfiyatına ihtiyaç vardır. Sonra bu kesonlar kazıklardan yapıldığı için kazığa ihtiyaç vardır. Müthiş bir keresteye ihtiyaç vardır. Vesaiti nakliye için bunun yanında daha akar yakıt ve saire, bunların hiç birisini tanımadık. Nihayet mütaahhidi bir çok müzakerelerden sonra ikna ettik. Yalnız çimento için, bir de vesaiti nakliye için kendisine yüzde beş veriyorduk. Buna göre yeni hüküm mevzuunu hesapladık, bir miktar bulduk. Bundan da yüzde iki buçuk tenzil ettik, 756 000 liralık bir iş çıktı. Buna dair bir zeyil mukavele yapıldı. Bu işleri yaparken Maliye vekâleti ile sık sık temasta bulunduk. Gerek kanunu anlamak hususunda ve gerek tarzı hareketimiz hakkında kendilerinden sorduk. Mukaveleyi yaptıktan sonra Maliye tasdik etti ve nihayet Divanı muhasebata gönderdik. Divanı muhasebat vize etmedi, mukaveleyi iade etti. Bunun üzerine Divanı muhasebata bu işlerle alâkadar ne kadar mütehassıslarımız varsa gerek mühendislerimiz olsun, gerek hukuk müşavirlerimiz olsun, hepsini Divana gönderdik. Kendilerine izahat verdiler. Fakat maalesef Heyeti umumiyesini ikna edemedik. Bir mühim kısmı bizim noktai nazarımıza iştirak etmiş, diğer bir ekseriyet de iştirak etmemiştir. Fikirlerde tehalüf vardır. Bunun üzerine meselenin müstaceliyeti dolayısiyle evvelce de arzettiğim gibi işleri durduramazdık. Yine Muhasebei umumiye kanununun 76 ncı maddesi mucibince keyfiyetten Vekiller Heyetini haberdar ettik; uzun uzadıya noktai nazarımızı arzettik ve nihayet Vekiller Heyeti de bizim noktai nazarımızı kabul etti, bunun mesuliyetini deruhde etmek şartiyle. Ondan sonra mukaveleyi Divanı muhasebata gönderdik. Divanı muhasebat bugünkü raporunda gördüğünüz veçhile kaydı ihtiyatla tesçil etti. Şimdi müsaade ederseniz Hükümetin bilhassa kanunlar noktasındaki fikrini size aynen okuyayım, raporda da münderiçtir: «İcra Vekilleri Heyetinin 5 . II . 1942 tarihli içtimaında tetkik ve müzakere olundu:

1. — İnşaata müteallik mukavelelerde yapılmasına sonradan lüzum görülen tadilâtın esas mukaveledeki şartlar dairesinde ifası mecburiyeti yalnız Muhasebei umumiye kanununun 135 nci maddesiyle tesbit ve 2490 sayılı kanunun 19 ncu maddesiyle teyit olunduğu gibi % 20 nisbetinde tadilâta munhasır olmasına;

2. — Her iki kanun, % 20 nisbeti geçen tadilâtı prensip olarak yeni bir ihale mevzuu kabul etmiş bulunmasına;

3. Tadilâtın, % 20 yi geçen kısmı temel işlerinden başka kısımlarda olduğu takdirde, ihalesinin eksiltmeğe açılmak suretiyle icrası temel işlerinde olduğu takdirde ise İcra Vekilleri Heyeti kararıyle ve pazarlıkla yapılabilmesi 2490 sayılı kanunun 19 ncu maddesinde tasrih edilmiş olup bir ihtiyacın ihalesinde eksiltme ve pazarlık, kanunun kabul ettiği ayrı birer ihale şeklinden ibaret olmasına;

4. Her yeni ihale için vaziyetin icabettiği tarzda yeni şartlar tesbiti tabii bulunmasına;

5. Temel işlerinde % 20 yi geçen ilâvelerde eksiltme açılması için kanun «mütaahhitle uyuşulamazsa» tâbirini kullanmış olup bu ifade işin karşılıklı bir müzakere mevzuu telâkki edildiğini göstermekte, aksi takdirde vazı kanunun, meselâ «mütaahhit aynı şartlarla kabul etmezse» gibi bir ifade kullanması icap etmekte olmasına;

6. % 20 yi geçen temel kısmı inşaatının pazarlıkla ihalesi mevzuunda kanun vazının

koyduğu yegâne kayıt, pazarlığın «ihaledeki fiyat indirme gözönünde tutularak» yapılmasından ibaret olup metin sarahatinden de anlaşılacağı veçhile gözönünde tutulacak şey eski ihale bedeli olmayıp keşif bedelinden mütaahhidin fiyat indirme nisbeti olmasına nazaran Nafia vekâletince akdedilen zeyil mukavelenin bu bakımdan 2490 sayılı Arttırma, eksiltme ve ihale kanununun 19 ncu maddesine uyan bir ciheti görülmediğine, esasen mevzuubahis iskele işi 46 ncı maddenin (K) fıkrasına müsteniden (ihale edilmiş olduğuna göre bütün işin yeniden ihalesi mevzuubahis olsa dahi aynı fıkranın tatbiki tabii bulunduğundan yapılan muamelenin bu bakımdan da kanuna uygun bulunduğuna karar verildi) diye yazılı bulunmakla Divanı muhasebat Umumî heyetince icabı müzakere olundukta;

Şimdi bendenizin ricam, Divanı muhasebat 19 ncu maddede, şimdi zikrettiğim ihalede fiyat indirme nisbeti ne olursa olsun gözönünde tutulur ifadesi ile eski mukaveleyi aynen kabul ediyor. Halbuki biz diyoruz ki bu yeni bir mukaveledir. Pazarlıkla yapılacaktır. Zaten gizli yapılması için de karar vardır. Binaenaleyh uyuşursak mütaahhide verilecektir. Uyuşamazsak yeniden ihale yapmak lâzımdır. Uyuştuk ve zeyil mukavele yaptık. İşte bu netice hakkında Heyeti Vekilenin bu altı maddesi tamamiyle vekâletinizin noktai nazarını kabul etmekte olduğundan Heyeti Celilenizden istirhamım, bu raporda (kaydı ihtiyat) kısmı kaldırılarak raporunun aynen kabulüdür.

REİS — Mazbatada herhangi bir tadilin yapılabilmesi için takrir lâzımdır. Hükümet tadilini istiyor.

İSMET EKER (Çorum) — Efendim; Nafia vekili muhteremi General Ali Fuad Cebesoy, Marmara iskeleleri inşaatı hakkında yapılan mukaveleyi ve inşaatın takibettiği safahatı ve neticelerini ve esbabı mucibesini mufassalan izah etti. Burada mühim olan nokta; Divanı muhasebat Umumî heyetinin noktai nazariyle Hükümetin noktai nazarı arasındaki fark ve bu farkın istinadettiği kanuni hükümdür. Binaenaleyh bu cihet tebarüz etmedikçe verilecek kararda isabet olacağını zannetmiyorum. Divanı muhasebat encümeni, Divanı muhasebat Umumî heyetinin kararını muvafık gördüğüne göre, Divanı muhasebat Umumî heyetinin noktai nazarına iştirâk etmiştir. Bu takdirde kaydı ihtiyatla yapılan vizede deruhdei mesuliyet, ancak onun vizesini temin etmiştir. Binaenaleyh mesuliyet vaziyeti baki kalmaktadır. Bu noktai nazar arasında farklar tebarüz ettirilerek hangisi tasvip edilecekse, ya mesuliyet kaldırılacak veya Divanın noktai nazarına göre kaydı ihtiyatla vize yapılmış olmakla beraber mesuliyet kalacaktır. Ben zannediyorum ki Nafia vekili muhteremi bu mesuliyetin kendi noktai nazarlarına göre kaldırılması esasını müdafaa ve talep etmektedir.

Bu uzun mazbatalarda ve uzun izahlarda asıl içtihat ihtilâfının mevzuunu bulmak biraz güç olmakla beraber bendeniz kendi kanaatime göre bunu ifade etmeğe çalışacağım.

Divanı muhasebat umumî heyetinin, noktai nazarını istinadettirdiği; Arttırma ve eksiltme kanununun 19 ncu maddesinin şu fıkrasıdır.

İhaledeki fiyat indirme gözönünde tutularak pazarlıkla ihalenin yapılması salâhiyetinin istimalinin mânasını şu suretle anlamaktadır.

İhaledeki fiyat indirme gözönünde tutularak, demek yani pazarlığın bu kayıt ile takyit edilmesi demektir. Bu kaydın mânası; fiyatlarda değişiklik yapılmaksızın pazarlıkla yeni yapılacak inşaatın mütaahhide ihalesine müsaittir. Fiyatlarda değişiklik yapmak için bu fıkra müsait değildir. Çünkü ihale bedelindeki indirme nispetinin mahfuz olduğunu ifade eden bu fıkra, fiyat değiştirmeğe asla müsait olmaz. Binaenaleyh, zeyil mukavelenin bu fıkraya istinaden yapılmış olan ihale ve imali kanuna uygun değildir. Bundan dolayı 79 ncu maddeye tevfik edilmedikçe bu mukavele tescil edilemez.

Şimdi İcra Vekilleri Heyeti tahlilinde bir defa Muhasebei umumiye kanununun 135 nci maddesindeki yüzde yirmi nispetini geçen bir inşaat ihalesi olduğuna göre bu kanunun sarahati veçhile bu inşaat yeni bir mukavele ile yapılacaktır. Bu yeni mukavele eksiltmeye açılmak suretiyle yapılacaktır. 19 ncu maddede yine yüzde 20 haricinde fazla miktara baliğ olan inşaat için eksiltme açılacağını göstermekle beraber, temel işlerinde bu inşaat yüzde 20 den fazla dahi olsa pazarlık suretiyle yapılabilmesi salâhiyetini Heyeti Vekileye vermektedir. Hükümet; mukavele, yeni bir mukaveledir. Binaenaleyh biz pazarlık suretiyle bu işi yapmaz da mütaahhitle uyuşamazsak zaten bütün mukavele feshedilerek yeniden yapılacaktır demektedir. Binaenaleyh yeniden yapmak demek yeni fiyat şartlarına, vaziyetlerine intibak etmek ve onları nazarı dikkate almak demektir, aynı zamanda pazarlıkla ihale salâhiyeti demek, behemehal eski fiyatlar üzerinden pazarlık yapmak mânası yoktur. Bugünkü fevkalâde fiyat şartları ve vaziyetlerine göre böyle bir teklifle mütaahhitle anlaşmanın imkânı yoktur. Halbuki bu mütaahhidin patentesine almış olduğu inşaat sistemini kabul etmek dolayısiyle ancak mesuliyeti bu mütaahhide tahmil edilerek yaptırılacaktır. Binaenaleyh bugünkü vaziyet ve fiyat şartlarını nazarı dikkate alarak serbestçe pazarlık yapmazsak bu maksadı temine imkân bulunamaz. Bu noktai nazardan kanunu imal ederek ve kendi kanaatine göre Divanı muhasebat umumî heyetinin buradaki kaydı, yeni fiyat şartlarının kararlaştırılmasına müsait olamaz kanaati bizce vârit değildir. Çünkü [% 20 yi geçen te-

mel kısmı inşaatının pazarlıkla inşası mevzuunda kanun vazının koyduğu yegâne kayıt, pazarlığın «ihaledeki fiyat indirme gözönünde tutularak» yapılmasından ibaret olup, metnin sarahatinden de anlaşılacağı veçhile gözönünde tutulacak şey eski ihale bedeli olmayıp keşif bedelinden mütaahhidin fiyat indirme nispeti olmasına nazaran . .] dan şey; buna buradaki Divanı muhasebat umumî heyetinin anladığı gibi eski ihale bedelinden indirme nispetinin mahfuziyeti mânasına değil, pazarlık suretiyle kararlaştırılan vahitlerden hâsıl olan keşif bedelinden indirme meselesi olarak keşif bedelinden mütaahhidin fiyat indirme nispetinin olduğu ve bu nispetin mahfuz bulunduğudur. Yoksa evvelki esas mukaveledeki ihale bedelinden indirme nispetinin mahfuz olarak yeni fiyat şartlarına geçilmesi mânasına olmadığını tebarüz ettirmektedir. Buna nazaran içtihat ihtilâfı tamamen kanuni bir tefsir mevzuu haline gelmektedir. Çünkü kanunun bu fıkrasının Divanı muhasebat heyeti umumiyesince böyle anlaşılmasiyle İcra Vekilleri Heyetince böyle anlaşılması tam bir içtihat ihtilâfına ve bir tefsir mevzuu meydana getirmektedir. Fakat bugün bu tefsir mevzuunu imal etmek, kanaatime göre doğru değildir.

Çünkü fiyat şartlarının istikrarlı devam ettiği zamanlara ait olan bu kaydın daima Hazine lehine bir hassasiyet ifade eden bir kayıt olması itibariyle ve Divanı muhasebatın dahi bu hassasiyeti nazarı dikkate almış bulunmasına bugünkü fevkalâde fiyat şart ve vaziyetlerine göre bir tefsir yapmak, kanunun esas ruhunu bugünkü şartlara tevfik etmek olur ki, bunu bendeniz kendi kanaatime göre muvafık görmemekteyim. (Doğru, doğru sesleri). Onun için bu mevzuun ehemmiyet ve müstaceliyeti tebarüz etmiştir. İcra Vekileri Heyetinin kararı da mevzua maksurdur. Aynızamanda bugünkü fiyat şart ve zaruretlerine göre yapılması icabetmesinden malûm olan kanaati dahi bu mevzuun ehemmiyet ve müstaceliyetinin temini maksadına mâtuf bulunmaktadır. Şu halde ne tefsir yapmak ne de Divan heyeti umumiyesinin noktai nazarını bertaraf etmek doğru olamıyacağına göre ancak nevine maksur olmak üzere bu mühim işte Hükümet noktai nazarının kabulünü muvafık buluyorum. Bu hususta bir teklif arzediyorum, kabulünü rica ederim. (Doğru sesleri).

REFİK İNCE (Manisa) — Mesele lâzımı kadar ehemmiyetlidir. Benim teşrîî hayatımda ilk defa rastgeldiğim bir hâdisedir. Nizamnamemizde ve Muhasebei umumiye kanununda (Kaydı ihtiyatla vize) meselesini defatla okuduğumuz ve mevzuubahsettiğimiz halde ilk defa olarak geldiğinden dolayı bunu esaslı bir karara bağlamak lâzımdır. Bunun lüzumuna kaniim. Bir defa kaydı ihtiyatla vize demek, Divanı muhasebat bir dairenin işini durdurmaktansa, mesuliyet sarahaten kabul edilmiş olduğuna göre, «Ben kanaatim hilâfına bunu vize ediyorum, fakat ey Millet vekilleri, bizim gördüğümüz bu noktaya bir de siz bakınız» diyor. Binaenaleyh burada ihtiyat kalkacak, katiyet hâsıl olacaktır.

HASAN FEHMİ ATAÇ (Gümüşane) — Hâdiseye göre.

REFİK İNCE (Devamla) — Binaenaleyh biz Dvanı muhasebatın kararını kabul ettiğimiz takdirde mesuliyet kararını tamamen kabul etmiş oluruz ve bundan dolayı maddi ve mânevi zararları Heyeti Vekileye telâfi ettirmemiz lâzımdır.

Aksi takdirde, yani Divanı muhasebatın noktai nazarını kabul etmediğimiz takdirde, Heyeti Vekilenin noktai nazarını kabul etmiş ve binaenaleyh, Meclis o noktai nazarı kabul etmekle, mümasili hâdisatta bu şekilde hareket etmek yolunda salâhiyet vermiş oluyor. Ben İsmet Eker arkadaşımızın noktai nazarına, yani büyük bir meclisin içtihat etmiş olduğu esbabı mucibelerden çıkan mânanın yalnız bu hâdiseye maksur olmasına taraftar olamam. Bir Büyük Meclis vardır. Bu meseleyi baştan aşağı tetkik etmiştir ve bir karar vermiştir. Bu karar ancak, kendi tabirleriyle mevridine münhasır ve maksurdur. Böyle olamaz. Bu kararlar gerek idarî olsun gerek kazai olsun gerek teşrii olsun daima emsal teşkil eder. Bunun bir çok misalini gördük. O kadar gördük ki, Divanı muhasebat mazbatasının filân maddesindeki kararına tevfikan diye yüzlerce karar ittihaz edildiğini gözlerimizle gördük. Amma denilmemiştir ki, Ahmet Efendiye ait meseledir, Mehmet efendiye ait meseledir. bilmem köprü meselesidir, ona munhasır kalmıştır. Bu şekildeki hareket gayet doğrudur. Bir mahkemenin dahi içtihadı emsal teşkil ederken, bir vekâletin tamimi emsal teşkil ederken bir vilâyetin tamimi emsal teşkil ederken, aynı hâdiselerin mümasili hâdiseler için Büyük Millet Meclisinin kararının emsal teşkil etmemesi sakattır.

Binaenaleyh, « mevridine maksur » dâvası burada mevzubahis olamaz. Bu noktaya iştirak etmem, İsmet Eker arkadaşımızın birinci noktasına iştirak ederim. Mahiyet itibariyle iki kanun maddesinin iki türlü anlaşılmasından doğan bir ihtilâf karşısındayız, Mesele tefsir mevzuudur. Bir tefsirle bu iki ihtilâfı halletmek ihtiyacı vardır. Çünkü İsmet Eker arkadaşımızın yine burada söylediği bir nokta var: Mahalline maksur olmanın hikmeti bugünkü ahvalin, idare başında bulunan mesul adamları bu şekilde takdire sevketmek yolundaki zaruretten dolayı bu zazuretler taaddüt ederse, bu vaziyet nümune olmasın korkusudur. İcra Vekillikleri başına geçip, bu sıfatı üzerine alarak büyük kararlar ittihaz etmek mevkiine geçeceklerin indelicap hakkı takdirlerini kullanıp kullanmıyacaklarını da biz bu tefsir içinde halledebilirsek, memleketin işlerinin muntazam ve selâmetle yü-

rümesini temin etmiş olabiliriz. Bu vesile ile verilecek tefsir kararının şumulü, yalnız İhale kanununun, Muhasebei umumiye kanununun, Eksiltme, arttırma kanununun, veyahut Divanı muhasebat kanununun muhtelif maddeleri arasındaki şeklin ifade ettiği mânaya münhasır kalmaz. Bu şeklin tahmil ettiği mükellefiyetin ne dereceye kadar iddia edilebileceğini anlamağa medar olur. Bu bakımdan muhterem arkadaşlarım tensip buyurursa, mahiyeti itibariyle doğrudan doğruya Bütçe encümenini alâkadar eden bu iş üzerinde tefsir mahiyetinde bir karar ittihaz edilmek üzere, bu işin, ne Divanı muhasebat kararı dahilinde ve ne de İsmet Eker arkadaşımızın takriri veçhile, yani bu işe munhasır olmak şeklinde değil, bilâkis mahiyeti itibariyle bazı kanunların bazı maddelerinin tefsiri yolunda, ahenkli bir şekilde anlaşılmasını muvafık görüyorum. Takdir Heyeti Celilenindir. Binaenaleyh tefsir için bu mazbatanın Bütçe encümenine gönderilmesini rica ediyorum.

HASAN FEHMİ ATAÇ (Gümüşane) — Arkadaşlar; bendeniz benden evvel söz söyliyen arkadaşın fikrinde ve kanaatinde değilim. Çünkü elimizde müzakere ettiğimiz nedir? Divanı muhasebatın Meclis namına vize yaptığı Devlet sarfiyatı mevcut kanunlara muvafık mıdır, değil midir? Vize yerinde midir, değil midir? Müzakere mevzuu budur. Bu, ne bir tefsir mevzuu, ne de bir tesis. Divanı muhasebat Meclis namına kanuna muvafık gördüğünü vize eder. Eğer ufak ihtilâflı bir mevzu görürse bunu Yüksek Heyete bildirir. Hükümet hangi hallerde mesuliyet deruhte eder, bu da kanunlarımızda çok sarih ve açık bir şekilde yazılmıştır. Bunu tekrar ederek Yüksek Heyetinizi rahatsız edecek değilim. Ayrıca mesuliyeti deruhte etmekle İcra Vekilleri Heyeti bu lüzum ve zarureti teyit ve tasdik etmiş bulunuyor.

Arkadaşlar; bendeniz Nafıa vekilimizi candan tebrik ederim. (Bravo, biz de iştirâk ederiz sesleri). Böyle bir yüksek hesap heyetinin kanaatine rağmen memleket işlerinin bugünkü şerait altında geri kalmamasını temin için bir cesareti medeniye göstererek mesuliyeti deruhte ediyor. Memleketin işini geri bırakmıyor. Arkadaşlar; bu işte Divanı muhasebat vazifesini tamamiyle yapmıştır. Kendi anlayış ve içtihadını ortaya koymuştur. O hiç tereddüt etmeksizin Heyeti Vekilenin kararına karşı kendi içtihat ve görüşünü Yüksek Heyetinize bildirmiştir. Bunun karşısında İcra makamatı ve bilhassa Nafıa vekâleti, memleket işini geri bırakmamak için, ben mesuliyeti üzerime alıyorum, kanunun tâyin ettiği tarifat dahilinde, Heyeti Vekileden de karar aldım, mesuliyeti tekabbül ediyorum diyor. Bunun mânası Meclis hesabı benden sorsun, demektir. Şimdi burada takdir Yüksek Heyetinizindir. Bu kararlar tefsirî kararlar değildir. Bu hâdisede Nafıa vekilinin dermeyan ettiği mazeret Yüksek Meclisçe şayanı kabuldür veya değildir. Bu, falan hâdiseye de misal olamaz.

O hadisedeki zarureti takdir ve tâyin ancak Yüksek Heyetinize aittir. Mevzuubahis olan iskeleler, fevkalâde ahval ve şerait ve bundan bir buçuk sene evvelki umumî vaziyet gözönüne getirilirse, şimdi Meclisi âli cesâretle bu mesuliyeti deruhte eden Hükümetin izah ettiği mazeretleri şayanı kabul görerek bu mesuliyeti refeder. Buna pekâlâ der ve yerindedir. Amma hali tabiide böyle bir mukavele gelse ve Hükümet mesuliyeti deruhde ettim dese, aynı hisle Meclis evvelce böyle bir karar verdim diye burada da bunu kabul ediyorum der mi? (Hayır sesleri) Binaenaleyh mazeretin takdiri Meclisi âliye aittir. Bunlar tefsir mevzuu değil, hâdiseye maksur kararlardır. Eğer Meclisi âli benim kanaatimde ise, burada mesuliyeti refeder. Amma bir iş gelir ki hiç bir mazeret olmadan Divanı muhasebatın içtihadına karşı kanunları zorlamak suretiyle bir mukavele yapsa, mesuliyeti refedip etmemek, işi tetkik edecek olan Meclisin vâsıl olacağı kanaate tabidir. Her zaman da mesuliyet kolay kolay refolmaz. Binaenaleyh talep yerindedir, takririn son fıkrası yerindedir. Bendenizce evvelâ mesuliyetin tâyini lâzımdır. Divan vizesini yapmıştır, Hükümet de deruhdei mesuliyet etmiştir. Hükümetin ileri sürdüğü esbabı mucibe yerindedir. Mesuliyeti kaldırıyoruz. Bendenizce verilecek karar budur.

Kanunların muhtelif maddeleri arasında anlaşamamazlık çıkıyorsa, kanaatimce, onun tefsiri de ayrıca bir talep edilebilir.

FERUDUN FİKRİ DÜSÜNSEL (Bingöl) — Efendim; bendenizin arzettiğim noktaları esaslı bir surette Hasan Fehmi Bey izah ettiler. Hâdisede bir kanun yapma mahiyeti yoktur ki bunda mümaselet veya herhangi bir esası elde tutarak sair işleri de buna tatbik etmek mevzuubahis olsun. Malûmu âlileri Divanı muhasebatın hâdiselerde verdiği kararlar B. M. Meclisine gelir, encümene gider, encümen her hâdiseyi birer birer işler o hâdiseye maksur olmak üzere bir karar verir. Binaenaleyh mevridine maksur olmak tabiatındadır, bünyesi içindedir. Bu itibarla İsmet Beyin buyurdukları nokta tamamen yerinde ve tefsire mahal vermiyecek, yani mevridine maksurdan gayri surette mütalâa edilmesine imkânı kanuni yoktur. Teşkilâtı Esasiye böyle tesbit etmiştir, Divanı muhasebat kanununun bünyesi böyledir.

Tefsire gelince: Ne tefsir edilecek? Bendeniz anlamadım. Bize gelen hâdise karşısında, vazifei kanuniyemizi ifa edeceğiz. Yani kanun yapmıyacağız, bu hâdise hakkında hükmümüzü beyan edeceğiz. Bu hüküm de Arttırma, eksiltme kanununun 19 ncu maddesinin mütalâasıdır. 19 ncu maddede üç cihet tebarüz etmiştir. Bunlardan biri, vahidi kıyasi fiyatlarındaki ten-

zilâtın gözönünde tutulması esasıdır.

İkincisi; miktarın yeni bir mukavele ile arttırılması esasıdır. Üçüncüsü de; uyuşulma meselesidir. Gözönünde tutma muamelesi tekemmül etmiştir. Nitekim Nafia vekilinin izahatında mevcut olduğu gibi, Divanı muhasebatta bu bapta ekalliyette kalan altı arkadaşın noktai nazarında bu cihet tasrih edilmiş bulunmaktadır. Orada ve İcra Vekilleri Heyeti kararında denildiği gibi, eğer bunu yalnız birinci fıkraya, 19 ncu maddenin temele taallûk eden kısmını yalnız göz önünde tutma meselesine ehemmiyet verip aşağıdaki miktar. arttırma ve uyuşma yapılmıyacak olsa o halde kanunun o fıkrasının külliyen ihmali lâzımgelirdi. Halbuki her üç esasın aynı zamanda nazara alınması zarureti vardır. Miktar artmıştır, yeni bir mukavele ile zeylen uyuşma tamamen tahakkuk etmiştir. 19 ncu maddede maksut olan bu şerait tamamen tekemmül etmiştir. Binaenaleyh, kanun tamamiyle tatbik edilmiştir. Heyeti Vekilenin aynı esbabı mucibesinde bu tasrih edilmiş bulunmaktadır. Arkadaşımız Hasan Fehmi ve İsmet Eker'in beyan buyurdukları gibi bu işin, memleketin millî müdafaa bakımından arzettiği mühim vaziyette, cesaretle bu kararı alarak ve bir gün fasıla vermiyerek bu işi yapmalarından dolayı mesuliyetin kaldırılması ve işin her türlü tereddütten, kayıttan âzade olarak tesbit edilmesi zaruri ve lâzımdır. Bendenizin maruzatım budur. Bu bapta bir de takrir veriyorum. Şayet diğer takrirler benim takririme tetabuk ederse onlara iltihak ederim. Maruzatım budur.

ABDURRAHMAN NACİ DEMİRAĞ (Sivas) — Muhterem arkadaşlar; benden evvel söz söyliyen arkadaşların ifadesini şöyle göz önüne alınca görülür ki bir Marmara iskeleleri meselesinden dolayı mukavelenin yüzde 20 kadar fazlası doğrudan doğruya mütaahhide aynı fiyatla verilmiş, fakat ondan sonrası için mütaahhitle yeni bir anlaşma yapılarak işe devam ve intaç edilmiştir. Bu hareketin Eksiltme kanununun 19 ncu maddesine muhalif bir hareket olduğuna Divanı muhasebat heyeti umumiyesi ekseriyeti karar vermiş fakat Hükümet bu işin ehemmiyet ve müstaceliyetini gözönüne alarak kendisi bu işin devamını temin etmiş ve bu karar ile bu meseleyi halletmiştir. Şimdi Divanı muhasebat bu vizeyi kaydı ihtiyatla buraya göndermiş bulunuyor. Şu halde öyle bir vaziyet tebellür ediyor ki Nafia vekâleti ve binnetice İcra Vekilleri Heyetine intikal eden bu mesele haddizatinde kanuna tamamen uygun olmıyarak yapılmış, fakat vaziyetin nezaket ve ehemmiyeti gözönünde tutularak bunun kabul edilmek istenilmesi cihetine gidilmiştir gibi bendenize bir his vremiştir. Ben böyle görmüyorum arkadaşlar. Heyeti Vekilenin verdiği karar yerindedir ve kanunidir. Divanı muhasebat ekseriyetinin kararı yanlıştır. Eksiltme kanunun 19 ncu maddesi diyor ki inşaat bedeli % 20 sini geçerse o vakit yeni bir anlaşma yapılması lâzımdır diyor. Bundan evvelki tenzilât nazarı itibara alınır. Anlaşmanın mânası nedir? Anlaşma niçin yapılıyor? Ya fiyat artmıştır, mütaahhit eski fiyatla yapmak istemiyor. Binaenalevh yeni vaziyetin, yeni fiyat şartlarına göre fiyat arttırılması veyahutta fiyatlarda büyük eksilme vukua gelmiştir. Hükümet bunu indirmek istiyor. Evvelceki fiyatların fahiş olduğunu görmüş, yeni ilâvei inşaatta eski fiyat değişmiştir, yeni fiyatla yapılacak diyor. O halde pazarlıkla oluyor. Pazarlık denildi mi mutlaka fiyatın değişmesi lâzım geliyor. Kanundaki, Devlet fiyat tebeddülünü nazarı itibara alır ibaresinin sır ve hikmeti nedir? Arkadaşlar bendeniz bu sır ve hikmeti şöyle görüyorum. Bir münakasa yapılıp bir takım amele fiyatları, çimento, demir fiyatlarının yeniden teessüsü üzerine bu teessüs eden fiyatlarla yeniden münakasaya konur. Hükûmet % 10 - 15 mütaahhit kârı kabul eder ve bir seri döpri teşkil eder. İşte bu seri döpri dairesinde inşaatı ilân eder. Mütaahhitler, herkes kendi vaziyetine teşkilâtına ve iş kabiliyetine göre Hükümetin tesbit ettiği bu fiyatlar üzerinden % de bir miktar tenzilât yapar. Şimdi yeni fiyat yapılacağı zaman amele fiyatı; çimento fiyatı artmış veya eksilmiştir. Bunlara göre muayyen formüller vardır. Yeni vaziyete göre bir kıymet teessüs edecektir. Amele, demir, çimento fiyatı arttığı zaman, yeni formüllere göre bir fiyat yapıldığı zaman o mütaahhide evvelce yaptığı tenzilâtı tekrar yaptırmak içindir. Çünkü evvelki fiyatlar üzerine yapılan işlerde muayyen bir tenzilât yapılmıştır. Yeniden fiyat tesbit edilince bu defa da öyle bir tenzilât yaptırmak gayesiyle yapılmıştır. Yoksa fiyat değişmez demek değildir. O halde Heyeti Vekileyi bu işte haksız görerek, ancak vaziyetin vahametini göz önünde tutarak bunu affediyorum demek Hükûmetin muamelesini kanunsuz bulmak demek olurki ben asla buna kani değilim. Çünkü onun hareketi kanunidir, Heyeti Vekile kanunun hükmüne, maksadına iyi nüfuz etmiştir. Divanı muhasebat ise nüfuz edememiştir. Başka türlü olamaz. Onun için bu bir tefsir mevzuudur. Divanı muhasebatı kararlarında yeniden bir hataya düşürmemek için bu meselenin halli taraftarıyım. Bu muameleye munhasır olmak üzere geçici bir muameleye taraftar değilim.

REİS — Başka söz alan yoktur. Takrirleri okutacağım.

Yüksek Reisliğe

Arzettiğim sebeplere binaen mevzu bir tefsir mahiyetini göstermektedir. Bu sebeple meselenin Bütçe encümenine havalesini teklif ederim.

Manisa mebusu
Refik İnce

Yüksek Reisliğe

Şifahen arzettiğim izahata binaen mevzuun ehemmiyet ve müstaceliyeti ve bugünkü fevkalâde şartlar ve zaruretler ilcası neticesi olarak Hükümetçe ittihaz olunan kararın mevzuuna maksur olmak üzere kabulünü arz ve teklif eylerim.

Çorum mebusu
İsmet Eker

Yüksek Reisliğe

Nafia vekili tarafından verilen izahata göre Vekiller Heyetince ittihaz edilen karar dairesinde ifa edilen muamelenin tasvip edilmesinin reye konmasını teklif ederim.

Bingöl mebusu
Feridun Fikri Düşünsel

REİS — Reye arzedilmek üzere takrirleri tekrar okutuyorum.

REFİK İNCE (Manisa) — Bendeniz Feridun Fikri Beyin takririne iltihak ediyorum.

(İsmet Eker'in takriri tekrar okundu).

ABDURRAHMAN NACİ DEMİRAĞ (Sivas) — Hükümet teklifinin evvelâ reye konması lâzım. (Hükümet teklifi yok sesleri). Hayır Hükümet teklifinin aynen kabulü diye yazılan takririn okunması doğru olur.

Feridun Fikri Beyin teklifi efendim.

(Feridun Fikri Düşünsel'in takriri tekrar okundu).

FERİDUN FİKRİ DÜŞÜNSEL (Bingöl) — Müsaade eder misiniz Reis Bey.

Bendeniz takririmi geri alıyorum, İsmet Beyin teklifine iştirâk ediyorum. (Gülüşmeler).

REİS — İsmet Eker'in takriri ikinci defa okunmuştur, kabul edenler... Etmiyenler... İsmet Eker'in teklifi kabul olunmuştur.

2. — İzmir Rıhtım şirketi muvakkat idaresine ait katî hesabın tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (1/348) [1]

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İzmir Rıhtım şirketi muvakkat idaresinin 11 . I . 1932 - 15 . III . 1934 tarihine kadarki müddete ait katî hesabının tasdiki hakkında kanun

MADDE 1. — İzmir Rıhtım şirketine Hükümetçe vazıyed edildiği 11 . I . 1932 tarihinden 2309 numaralı kanun mucibince satın alma tarihi olan 15 . III . 1934 e kadar geçen müddet zarfındaki devrelere ait olan ve Divanı muhasebat ve Maliye murakıpları tarafından tetkik edilen muvakkat idarenin 713 439 lira 64 kuruş ve 80 santim umum varidatı ve 506 084 lira 41 kuruş 10 santim masrafları kabul ve tasdik edilmiştir.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun icrasına Maliye, Nafia vekilleri memurdur.

REİS — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın heyeti umumiyesini açık reye arzediyorum.

3. — İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesinin 63 000 000 liraya çıkarılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/879) [1]

REİS — Heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı?

Maddelere geçilmesini reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar.. Etmiyenler... Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesinin 63 000 000 liraya çıkarılması hakkında kanun

MADDE 1. — İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesi on sekiz buçuk milyon lira ilâve edilmek suretiyle altmış üç milyon liraya çıkarılmıştır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi reye arzediyorum. Kabul buyuranlar... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Birinci madde mucibince ilâve olunan on sekiz milyon beş yüz bin lira, 1941 ve mütaakıp malî yıllar İnhisarlar varidatı fazlalarından mahsup edilmek üzere Maliye ve Gümrük ve inhisarlar vekâletince birlikte tesbit olunacak kararlara göre temin olunur.

REİS — Mütalâa var mı? Kabul buyuranlar... Etmiyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

REİS — Kabul buyuranlar... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir.

[1] *15 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

[1] *13 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

4. — Mebus seçimi hakkında kanun lâyihası ve Adliye ve Dahiliye encümenleri mazbataları (1/864) [1]

REİS — Lâyihanın heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı?..

TEŞKİLÂTI ESASİYE En. M. M. ZİYA KARAMURSAL (İstanbul) — Efendim; bu kanun lâyihası Teşkilâtı Esasiye encümenini alâkadar eder, oradan geçmemiştir. Binaenaleyh, encümen namına talep ediyorum.

REİS — Efendim; lâyihayı Teşkilâtı Esasiye encümeni istiyor. Milletin hukuku esasiyesine taallûk etmesi dolayısiyle lâyihayı Teşkilâtı Esasiye encümenine veriyoruz.

5. — Rumeli demiryolları işletme nizamnamesinin zıya ve hasar tazminatına mütaallik hadlerinin tadiline dair olan 3259 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/782) [2]

REİS — Lâyihanın heyeti umumiyesi hakkında mütalâa var mı? Maddelere geçilmesini reyinize arzediyorum: Kabul buyuranlar . . . Etmiyenler . . . Maddelere geçilmesi kabul edilmiştir.

Devlet Demiryolları nakliyatındaki zıya ve hasarların tazmin suretlerine dair 3259 sayılı kanuna ek kanun

MADDE 1. — 14 haziran 1937 tarih ve 3259 sayılı kanunun birinci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir:

Ancak malın demiryollarına tesliminde gönderen tarafından aşağıda yazılı munzam ücret verilmek şartiyle malın hakikî değerini geçmemek üzere beyan edilen kıymetin tazmini istenebilir.

Bu takdirde:

A) Malın tamamiyle zıyaı veya hasara uğraması halinde beyan edilen kıymet tazminat olarak verilir.

B) Malın bir kısmı zayi olur veya hasara uğrarsa beyan edilen kıymetten kalan kısma isabet edecek mitkar Demiryolları idaresince tahkik ve tevsik edilerek indirilir ve kalanı verilir. Buna mukabil Demiryollarınca alınacak ücret, tezyit ve tenkis tarifeler hakkındaki hükümlere tabi olmak üzere her on kilometre ve kesri için beyan edilen kıymetin on binde biridir.

BÜTÇE En. M. M. HÜSNÜ KİTABCI (Muğla) — Efendim; aşağıdan dördüncü satırda «tezyit ve tenkis» denmiş, bu «tezyit ve tenkisi» olacaktır, yani bir (i) ilâve olunacaktır.

REİS — Mütalâa var mı? Maddeyi encümenin tashihi veçhile reyinize arzediyorum. Kabul buyuranlar . . . Etmiyenler . . . Kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum: Kabul buyuranlar . . . Etmiyenler . . . Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Münakalât vekili memurdur.

REİS — Maddeyi reyinize arzediyorum: Kabul buyuranlar . . . Etmiyenler . . . Kabul edilmiştir.

Lâyihanın birinci müzakeresi bitmiştir.

Açık reye iştirak etmiyen arkadaş var mı? Rey toplama muamelesi bitmiştir.

Açık reyin neticesini arzediyorum:

İzmir Ticaret şirketi muvakkat idaresinin 11 . I . 1932 - 15 . III . 1934 tarihine kadarki müddete ait katî hesabının tasdiki hakkındaki kanuna, kabul etmek suretiyle (234) zat rey vermiştir. Nisap vardır, muamele tamamdır, kanun bu miktar rey ile kabul edilmiştir.

Ruznamemiz bitmiştir, cuma günü saat 15 de toplanılmak üzere celseye nihayet veriyorum.

Kapanma saati: 16,10

[1] *12 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

[2] *14 sayılı basmayazı zaptın sonundadır.*

DÜZELTME

Bu zaptın sonuna bağlı 15 sayılı basmayazıda aşağıdaki düzeltmeler yapılacaktır:

5 nci sayfadan itibaren sona kadar her sayfada bulunan (Suret) başlıkları silinecektir.

6, 8 ve 10 ncu sayfalardaki raporların altında bulunan (imzalar okunamadı) kelimeleri yerine; (Talât Akgün ve Nusret Fagnak) isimleri konacaktır.

9 ncu sayfanın ortasındaki açık yere:

(1 . VI . 1932 : 31 . V . 1933 blânçosu)

ve 12 nci sayfanın başına :

(1 . VI . 1933 : 15 . III . 1934 blânçosu)

başlıkları konacaktır.

İzmir Rıhtım Şirketi Muvakkat İdaresinin 11 . I . 1932 - 15 . III . 1934 tarihine kadarki müddete ait katî hesabının tasdiki hakkındaki kanuna verilen reylerin neticesi

(Kanun kabul edilmiştir)

Âza adedi	:	429
Reye iştirak edenler	:	234
Kabul edenler	:	234
Reddedenler	:	00
Müstenkifler	:	00
Reye iştirak etmeyenler	:	190
Münhaller	:	5

[Kabul edenler]

Afyon Karahisar
Berç Türker
Hamza Erkan
Haydar Çerçel
İzzet Akosman
Mebrure Gönenç
Şevket Raşit Hatipoğlu

Amasya
Esad Uras

Ankara
Arif Baytın
Belkis Baykan
Ekrem Ergun
Eşref Demirel
Gl. Nihat Anılmış
Rifat Araz

Antalya
Nurullah Esad Sumer
Türkân Örs

Aydın
Adnan Menderes
Dr. Hulûsi Alataş
Dr. Mazhar Germen
Dr. Şakir Şener
Nuri Göktepe

Balıkesir
Feyzi Sözener
Hacim Çarıklı
Hayrettin Karan
Hilmi Şeremetli
İsmail Hakkı Uzunçarşılı
Osman Niyazi Burcu
Yahya Sezai Uzay

Bilecik
Dr. Muhlis Suner
Kasım Gülek
Memduh Şevket Esendal

Bingöl
Feridun Fikri Düşünsel
Necmeddin Sahir Sılan

Bitlis
Tevfik Temelli

Bolu
Cemil Özçağlar
Dr. Zihni Ülgen
Emin Yerlikaya
Lûtfi Gören

Burdur
Dr. Ahmed Ruhi Yeşilyurt
İbrahim Necmi Dilmen

Bursa
Atıf Akgüç
Dr. Galib Kahraman
Dr. Refik Güran
Dr. Sadi Konuk
Gl. Naci Tınaz
Mustafa Fehmi Gerçeker
Nevzad Ayas
Refet Canıtez

Çanakkale
Atıf Kamçıl
Reşad Nuri Güntekin
Rusuhi Bulayırlı

Çankırı
Dr. Akif Arkan
M. Abdülhalik Renda

Çoruh
Ali Rıza Erem
Asım Us
Atıf Tüzün
Mazhar Müfid Kansu

Çorum
İsmet Eker
Münir Çağıl
Nuri Kayaalp
Süleyman Köstekçioğlu
Şakir Baran

Denizli
Dr. Behçet Uz
Emin Aslan Tokad
Fahri Akçakoca Akça
Haydar Günver
Tahir Berkay

Diyarbakır
Gl. Kiazım Sevüktekin
Rüştü Bekit
Veli Necdet Sünkitay
Zeki Mesud Alsan

Edirne
Faik Kaltakkıran
Fuad Balkan
Temel Göksel

Elâzığ
Fethi Altay

Erzincan
Abdülhak Fırat
Salih Başotaç
Şükrü Sökmensüer
Sefiyüttin Erdem

Erzurum
Aziz Akyürek
Gl. Zeki Soydemir
Münir Hüsrev Göle
Nafiz Dumlu
Nakiye Elgün
Şükrü Koçak

Eskişehir
Emin Sazak
Osman Işın

Gazianteb
Bekir Kaleli
Dr. Abdurrahman Melek
Memed Şahin
Nuri Pazarbaşı
Ömer Asım Aksoy

Giresun
İsmail Sabuncu
Münir Akkaya
Talât Onay

Gümüşane
Edib Servet Tör
Şevket Erdoğan
Yusuf Ziya Zarbun

Hatay
Abdülgani Türkmen
Bekir Sıtkı Kunt

İçel
Ahmed Ovacık
Dr. Muhtar Berker
Refik Koraltan

İsparta
Hüsnü Özdamar
Mükerrem Karaağaç
Remzi Ünlü

İstanbul
Ahmed Hamdi Denizmen
Ali Kâmi Akyüz
Ali Rana Tarhan
Atıf Bayındır
Fakihe Öymen
İsmail Hakkı Ülkmen
Ziya Karamursal

İzmir
Benal Arıman
Reşad Mimaroğlu
Şehime Yunus
Kars
Cevad Dursunoğlu
Esad Özoğuz
Etem İzzet Benice
Kahraman Arıklı
Kastamonu
Abidin Binkaya
Dr. Hayrullah Diker
Dr. Tevfik Aslan
Hacer Dicle
Muharrem Celâl Bayar
Tahsin Coskan
Kayseri
Nazmi Toker
Reşid Özsoy
Salih Turgay
Kırklareli
Gl. Burhanettin Denker
Hamdi Kuleli
Zühtü Akın
Kırşehir
Dr. Hüseyin Ülkü
İzzet Özkan
Kocaeli
Ali Dikmen
Dr. Fuad Sorağman
İbrahim Dıblan
İbrahim Tolon
Salâh Yargı
Konya
Ahmed Hamdi Dikmen
Dr. Osman Şevki Uludağ
Galip Gültekin
İzzet Erdal
Kâzım Okay
Şevki Ergun
Tevfik Fikret Sılay
Vehbi Bilgin
Kütahya
Alâettin Tiridoğlu
Besim Atalay
Gl. Âşir Atlı
Receb Peker
Sadri Ertem
Vedit Uzgören
Malatya
Emrullah Barkan
Mahmud Nedim Zabcı
Memed Şevket Özpazarbaşı
Mihri Pektaş
Muttalib Öker
Nasuhi Baydar
Osman Taner
Vasıf Çınay
Manisa
Asım Tümer
Faik Kurdoğlu
Gl. Ali Rıza Artunkal
Kâzım Nami Duru
Osman Erçin
Rıdvan Nafiz Edgüer
Yaşar Özey
Maraş
Dr. Kemali Bayizit
Mansur Bozdoğan
Ziya Kayran
Mardin
Gl. Seyfi Düzgören
Hasan Menemencioğlu
Rıza Erten
Muğla
Hüsnü Kitabcı
Sadullah Güney
Niğde
Cavid Oral
Dr. Rasım Ferid Talay
Faik Soylu
Naim Erem
Ordu
Hamdi Şarlan
Hamdi Yalman
Hüseyin Ekşi
Rize
Ali Zırh
Dr. Saim Ali Dilemre
Samsun
Amiral Fahri Engin
Naşit Fırat
Süleyman Necmi Selmen
Sabiha Gökçül
Seyhan
Ahme Kutsi Tecer
Ali Münif Yegena
Damar Arıkoğlu
Gl. Naci Eldeniz
Hilmi Uran
Sinan Tekelioğlu
Şemsa İşcen
Tevfik Tarman
Siird
Ali Rıza Esen
Naki Bekmen
Şefik Özdemir
Sinob
Cemal Alış
Hulûsi Oruçoğlu
Sivas
Abdurrahman Naci Demirağ
Gl. Akif Öztekin Erdemgil
İsmail Memed Uğur
Mergube Gürleyük
Ziya Başara
Tekirdağ
Cemil Uybadın
Fayık Öztrak
Nazmi Trak
Yahya Kemal Beyatlı
Tokad
Galib Pekel
Hasip Ahmed Aytuna
Muammer Develi
Nâzım Poroy
Sıtkı Atanç
Trabzon
Daniş Eyiboğlu
Faik Ahmed Barutcu
Raif Karadeniz
Şerif Bilgen
Tunceli
Mitat Yenel
Urfa
Refet Ülgen
Şeref Uluğ
Yozgad
Ahmed Sungur
Ekrem Pekel
Salim Korkmaz
Sırrı İçöz
Veled İzbudak
Zonguldak
Halil Türkmen
Hasan Karabacak
İbrahim Etem Bozkurt
Memed Emin Erişirgil
Rifat Vardar
Şinasi Devrin
Yusuf Ziya Özençi

[Reye iştirak etmeyenler]

Afyon Karahisar
Ali Çetinkaya
Ağrı
Dr. Hüsamettin Kural
Gl. Kemal Doğan
Halid Bayrak (İ. Â.)
Amasya
İsmail Hakkı Mumcu
Nafiz Aktın
Ankara
Ahmed Ulus
Aka Gündüz
Dr. Taptas
Falih Rıfkı Atay
Fevzi Daldal
İsmet İnönü (Rs. C.)
Muammer Eriş
Mümtaz Ökmen
Antalya
Dr. Cemal Tunca
Dr. Münir Soykam
Numan Aksoy
Rasih Kaplan
Tayfur Sökmen
Aydın
Agâh Sırrı Levend
Nazmi Topcoğlu
Balıkesir
Fahrettin Tiritoğlu
Gl. Kâzım Özalp
Memed Emir
Muzaffer Akpınar

Rahmi Selçuk

Bitlis

Süreyya Örgeevren

Bolu

Celâl Sait Siren
Fethi Okyar
Hasan Cemil Çambel

Burdur

Memed Sanlı

Bursa

Dr. Talât Simer
Fatin Güvendiren
Muhittin Baha Pars

Çanakkale

Avni Yukaruç
Hilmi Ergeneli
Ziya Gevher Etili

Çankırı

Avni Doğan (İ. Â.)
Fazıl Nazmi Rükün
Hüseyin Cahid Yalçın

Çorum

Dr. Mustafa Cantekin
Eyüb Sabri Akgöl

Denizli

Dr. Hamdi Berkman
Yusuf Başkaya

Diyarbakır

Cahit Çubukçu
Dr. İbrahim Tali Öngören
Dr. Şükrü Emed

Edirne

Dr. Fatma Memik
Osman Şahinbaş

Elâzığ

Fazıl Ahmed Aykaç
Fuad Ağralı (V.)
Fuad Ziya Çiyiltepe
Sabit Sağıroğlu

Erzincan

Aziz Samih İlter

Erzurum

Gl. Pertev Demirhan
Salım Altuğ

Eskişehir

İstamat Özdamar
İzzet Arukan
Yusuf Ziya Özer

Gaziantep

Ahmed Aksu
Dr. Memed Ali Ağakay

Giresun

Dr. Hasan Vasıf Somyürek
Fikret Atlı
Gl. İhsan Sökmen
Nafi Atuf Kansu

Gümüşane

Hasan Fehmi Ataç

Hakkâri

İzzet Ulvi Aykurd

Hatay

Abdullah Mursaloğlu
Hamdi Selçuk
Memed Tecirli

İçel

Emin İnankur
Ferid Celâl Güven
Turhan Cemal Beriker

İsparta

Kemal Turan

İstanbul

Abidin Daver
Ahmed Şükrü Esmer
Galib Bahtiyar Göker
Gl. Kâzım Karabekir
Gl. Refet Bele
İbrahim Alâettin Gövsa
Sadettin Uraz
Salâh Cimcoz
Şükrü Âli Ögel
Numan Menemencioğlu (V.)

İzmir

Celâl Bayar
Dr. Hüseyin Hulki Cura
Halil Menteşe
Hasan Âli Yücel (V.)
Kâmil Dursun
Mahmud Esad Bozkurd
Memed Aldemir
Nazmi İlker
Rahmi Köken
Sadettin Epikmen
Şükrü Saracoğlu (Bş. V.)

Kars

Fuad Köprülü
Ömer Küntay
Şerafettin Karacan
Zihni Orhon

Kastamonu

Hilmi Çoruk
Nuri Tamaç
Rıza Saltuğ

Kayseri

Ahmed Hilmi Kalaç
Faik Baysal
Ömer Taşcıoğlu
Sadettin Serim
Suat Hayri Ürgüblü

Kırklareli

Dr. Fuad Umay
Şevket Oğul

Kırşehir

Hazim Börekçi
Memed Seyfeli

Kocaeli

İbrahim Süreyya Yiğit
Orgeneral Ali Said Akbaytugan
Ragıb Akca
Suphi Artel

Konya

Ali Muzaffer Göker
Ali Rıza Türel
Fuad Gökbudak
Gl. Ali Fuad Cebesoy (V.)
Kâzım Gürel
Mustafa Ulusan
Naim Hazim Onat

Kütahya

Dr. Ali Süha Delilbaşı
Hüseyin R. Gürpınar
Muhlis Erkmen

Manisa

Hikmet Bayur
Hüsnü Yaman
Kâni Karaosman
Kenan Orer
Refik İnce

Maraş

Hasan Reşit Tankut
Memed Erten

Mardin

Dr. Rıza Levent
Edib Ergin
Halid Onaran
İrfan Ferid Alpaya (İ. Â.)

Muğla

Cemal Karamuğla
Orgeneral İzzeddin Çalışlar
Yunus Nadi

Muş

Hakkı Kılıcoğlu
Şükrü Ataman

Niğde

Dr. Abravaya Marmaralı
Halid Mengi
Hazim Tepeyran

Ordu

Ahmed İhsan Tokgöz
Ali Canib Yöntem
Dr. Vehbi Demir
İsmail Çamaş
Selim Sırrı Tarcan

Rize

Fuad Sirmen
Hasan Cavid
Kemalettin Kamû
Raif Dinç

Samsun

Hüsnü Çakır
Memed Ali Yörüker
Ruşeni Barkın
Zühtü Durukan

Seyhan

Salâhattin Çam

Siird

Ressam Şevket Dağ

Sinob

Cemil Atay
Cevdet Kerim İncedayı
Yusuf Kemal Tengirşenk

Sivas

Atıf Esenbel
Hikmet Işık
Mitat Şükrü Bleda
Necmeddin Sadak
Remzi Çiner
Şemsettin Günaltay (Rs. V.)

Tekirdağ

Rahmi Apak

Tokad	Hasan Saka	*Urfa*	İbrahim Arvas
Cemal Kovalı	Mitat Aydın	Gl. Ahmed Yazgan	Münib Boya
Halid Nazmi Keşmir	Salise Abanozoğlu	Hüseyin Sami Coşar	*Yozgad*
Resai Erişken	Sırrı Day (V.)	Memed Emin Yurdakul	Celâl Arat
Trabzon	*Tunceli*	Razi Soyer	Ziya Arkant
Halil Nihad Boztepe	Haydar Rüştü Öktem	*Van*	*Zonguldak*
Hamdi Ülkümen	Sami Erkman	Hakkı Ungan	Hazim Atıf Kuyucak

T. B. M. M. Matbaası

S. Sayısı : 11

Birinci kânun 1941 : şubat 1942 aylarına ait raporun sunulduğuna dair Divanı muhasebat Riyaseti tezkeresi ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (3/484)

T. C.
Divanı muhasebat
Sayı : 199346/1467

16 . VI . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Muhasebei umumiye kanununun 76 ncı maddesine tevfikan her üç ayda bir Meclisi Âliye takdimi icabeden raporlardan kânunuevvel 1941 - şubat 1942 aylarına ait raporun, bu müddet zarfındaki muamelâttan Meclisi Âliye muhtacı arz görülenlerle hilâfı kanun telâkki edilmiş ve mümasili evvelce arzedilmemiş olan hususlara müteallik olmak üzere 2 madde ve 21 sahifeden ibaret olarak 3 cetvel ile birlikte sunulduğunu derin saygılarımla arzeylerim.

Di M. Reisi
S. Oran

Divanı muhasebat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Divanı Muhasebat encümeni
Esas No. 3/484
Karar No. 5

24 . XI . 1942

Yüksek Reisliğe

Muhasebei umumiye kanununun 76 ncı maddesine tevfikan her üç ayda bir Meclisi Âliye gönderilmesi lâzımgelen raporlardan birincikânun 1941 - şubat 1942 aylarına ait iki maddeden ibaret bulunan raporun sunulduğuna dair olup Divanı muhasebat reisliğinin 16 . VI . 1942 tarih ve 199346/1467 sayılı tezkeresiyle Yüksek Reisliğe sunulmuş ve encümenimize havale buyurulmuş olan raporları okunarak müzakere olundu.

1. Mezkûr raporun birinci maddesi tetkik edilmek üzere Bütçe ve Maliye encümenlerine verilmesi takarrür etmiştir.

2. İkinci maddeyi teşkil eden ve zeyil mukavelenin kaydı ihtiyat ile tescili hakkında Divanı muhasebat umumî heyetince ittihaz olunan karar, encümenimizce de muvafık görülmüş olmakla keyfiyet Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Di. Mu. En. Reisi N.
Çanakkale
R. Bulayırlı

M. M.
Çanakkale
R. Bulayırlı

Kâtip

Kastamonu	Balıkesir	Bitlis
Nuri Tamaç	*H. Şeremetli*	*T. Temelli*
Bolu	Bolu	Burdur
Cemil Özçağlar	*E. Yerlikaya*	*M. Sanlı*
Erzincan	Malatya	Sivas
S. Erdem	*Mihri Pektaş*	*M. Gürleyük*

Zabıt

Tarihi : 19 . II . 1942 No. 1455

2. — Marmara havzasında inşa edilmekte bulunan askerî iskelelerin inşaat ilâveleri hakkında Nafia vekâleti ile Sadık Diri ve Halit Köprücü inşaat şirketi arasında aktedilerek tescil edilmek üzere Divana gönderilen zeyil mukavele ve merbutu evrakın tetkikında:

1. 18 . V . 1940 tarihli mukavele ile keşif bedeli 752 bin lira olup % 2,5 münakasa tenzilâtından sonra 733 200 liraya ihale edilen iskelelerin ihale bedelinin İcra Vekilleri Heyetinin 26 . V . 1941 tarih ve 15847/2 sayılı kararıyle 1 638 000 liraya çıkarılmış olmasına göre keşif bedelinin de 1 680 000 liraya çıkarılması icap edeceğinden inşaatın 1 680 000 liraya yapılacağını gösterir katî keşif evrakının suretlerinin zeyil mukaveleye bağlanması;

2. Evvelki ihale kararı ve mukavele 733 200 lira üzerinden yapıldığına göre yeni ihale kararının ve mukavelenin de artan ihale bedeli 904 800 lira üzerinden yapılması icap ederken bu miktarın evvelki ihale bedeli 733 200 liranın % 20 si olan 146 640 lira tenzil edildikten sonra bakiye kalan 758 160 lira üzerinden tanzim edildiği anlaşıldığından karar ve mukavelenin ikmali;

3. Artan işe mukabil muvakkat teminat olarak alınan 31 000 liranın sureti hesabının gösterilmesi için zeyil mukavelename Nafia vekâletine iade kılınmış idi.

Buna cevaben, Demiryolları inşaat dairesi ifadesiyle alınan 24 . XII . 1941 tarihli ve 13315 sayılı tezkerede:

1. Keşif bedeli 752 000 lira olup % 2,5 münakasa tenzilâtı çıktıktan sonra 733 200 liraya ihale edilen ve 26 . V . 1941 tarih ve 15847/2 sayılı Vekiller Heyeti kararıyle bu miktar 1 638 000 liraya çıkarılmış bulunan Marmara iskelelerinin tenzilâtsız olarak tanzim edilmiş bulunan yeni keşif varakasının leffen gönderildiği;

2. Evvelki taahhüt bedeli % 2,5 tenzilâtla beraber her ne kadar 733 200 lira isede inşaatın bu bedel ile yapılamıyacağının anlaşılması üzerine Muhasebei umumiye kanununun 135 nci maddesi mucibince % 20 dahilinde de iş yaptırılması muvafık görülmüş ve mütaahhide aynı fiyatlarla ihale bedelinin % 20 si olan 146 640 liralık daha iş yaptırılmış olup bu suretle mütaahhit kanuni mecburiyetini de yerine getirdiği;

Bundan sonra inşaatın geri kalan kısmının da aynı mütaahhide yaptırılması için Vekiller Heyeti kararı alınmış isede mütaahhit kanuni mecburiyet dahilinde olmıyan % 20 den sonraki bakiyei inşaatı hali hazır vaziyet dolayısiyle eski mukavele fiyatlariyle yapamıyacağını bildirmiş olduğundan inşaatın % 20 den sonraki bu kısmı için yükseltilmiş yeni fiyatlar kabul edilerek işbu zeyil mukavelenin yapıldığı;

Binaenaleyh, kararın ve zeyil mukavelenin, 733 200 lira ihale bedelinin % 20 si olan 146 640 lirayı da ihtiva etmek üzere 904 800 lira üzerinden tanzimi halinde yükseltilen yeni fiyatların , mütaahhidin eski fiyatlarla yapmağa mecbur olduğu % 20 dahilindeki 146 640 liralık işlere de teşmili icap edeceğinden bunun ne Muhasebei umumiye kanununun 135 nci maddsine ve ne de Hazine menfaatine uymıyacağı;

3. İhale bedeli 1 638 000 liraya iblâğ edilmiş olan bu işin katî teminatı 125 780 lira tuttuğu, bu miktarın 66 156 lirası evvelki mukavele hükümleri dairesinde mütaahhit istihkakından yüzde on tevkif edilmek suretiyle alındığı ve 28 624 lirası da 733 200 liradan fazla yaptığı iş bedeli ödenirken tevkif edilmiş ve bakıyesi olan 31 bin lira da teminat mektubu olarak alınmış olduğu beyan edilerek keyfiyetin yeniden tetkikiyle mukavelenin tescili istenilmiştir. Bunun üzerine Divanı muhasebat üçüncü dairesince yapılan tetkikat neticesinde;

1. İskeleler inşaatının tenzilâtsız 1 679 417 lira 30 kuruşa baliğ olacağına mütedair tanzim edildiği 26 . V . 1941 tarih ve 15847/2 sayılı Vekiller Heyeti kararında bahsedilen katî keşif evrakı yerine yedi iskelenin keşifnameleri yekûnlarını gösterir bir liste gönderilmiş olup bunun inşaatın en ince teferruatı hacim, ebat ve fiyatlarını havi keşifname yerine kabulüne;

2. 2490 sayılı kanunun 19 ncu maddesine tevfikan temel işlerinden mütevellit ilâveler esas mukavele ile ihale edilen iş bedelinin % 20 sini geçtiği takdirde ilk ihaledeki fiyat indirme gözönünde tutularak işin ehemmiyetli ve acele oluşuna göre pazarlık suretiyle mukavele miktarını arttırmaya Vekiller Heyeti salâhiyettar ise de kanunun derpiş ettiği pazarlık keyfiyeti ar-

tan iş miktarı hakkında olup yoksa vâhit fiyatların da yükseltilmesi suretiyle pazarlıkla işin birinci mütaahhide verilmesi şeklinde kabul ve telâkkiye müsait olmadığı gibi vahit fiyatlar arttırılmak suretiyle eski ihaledeki fiyat indirmenin gözönünde tutulmasında da bir faide tasavvur edilemiyeceği ve çünkü fiyatlara mühim miktarda zam yapıldıktan sonra yapılacak münakasa tenzilâtının haizi ehemmiyet olamıyacağı aşikâr olduğundan bahisle mütaahhit eski fiyatlarla artan işi yapmağı kabul etmediği takdirde 19 ncu maddenin 3 ncü fıkrası hükümlerine göre işin yeniden eksiltmeye vazı icabettiği halde bu yolda hareket edilmiyerek eski ihale tenzilâtiyle ve fakat vahidi fiyatların arttırılması suretiyle artan işin yine eski mütaahhide yaptırılması muvafık olmadığından dolayı akdedilen zeyil mukavelenin tesciline imkân görülemediğine karar verilmiş ve bu karar üzerine zeyil mukavelename Nafia vekâletine iade edilmişti.

Buna itirazen Nafia vekâletinden gelen tezkerede: Marmara havzasındaki iskeleler inşaatının taahhüt dışında kalan inşaat bakıyesi için yapılan ek mukavelenin,

1. Hacim, ebat ve fiyatları gösterir keşifnamenin bulunmamasından;

2. Artan işin vahidi fiyatların arttırılması suretiyle eski mütaahhide verilemiyeceğinden bahisle tesciline imkân görülemediği hakkında Divanı muhasebat üçüncü dairesince ittihaz olunan 3 . I . 1942 tarih ve 2/191082 numaralı karar vekâletçe tetkik olunarak mezkûr mukavele zeylinin ne gibi sebepler ve âmillerin zaruretiyle akdedildiğinin tafsilen izahına lüzum görüldüğü beyaniyle:

İnşaatın birinci safhası:

Marmara havzasındaki iskeleler inşaatı memleketin müdafaası bakımından çok mühim ve mahrem bir askerî inşaat mahiyetinde bulunduğundan bu inşaat 12807/2 numaralı Vekiller Heyeti kararıyle pazarlık suretiyle Millî Müdafaa vekâleti tarafından Sadık Diri ve Halit Köprücü inşaat kollektif şirketine ihale edilmiş ve mukavelesi de mezkûr vekâletle mütaahhit arasında akdolunarak inşaata başlanmış ve bilhara bu inşaat 31 . V . 1940 tarih ve 13012/2 numaralı Vekiller Heyeti Kararıyle Millî Müdafaa vekâletinden Nafia vekâletine devredilmiştir.

Mezkûr iskelelerin inşaatına evvelâ betonarme kazıklar üzerinde betonarme olarak başlanmış ise de bu tarzdaki inşaata devam edilmek için lüzumu olan külliyetli miktarda betonarme demirini harp vaziyeti dolayısiyle bulmak mümkün olamadığından inşaatın durmak tehlikesi başgösterdiği bir sırada mütaahhit başka bir inşa tarzı bularak teklif etmiş ve bu tarza göre inşaatta kullanılacak demir miktarı çok azalmış ve sarfolunacak inşaat malzemesi de yalnız yerli malzemeye inhisar etmiş ve inşaat bedeli de mühim bir miktarda tenakus etmiştir. Mütaahhidin bulduğu bu yeni inşa tarzı şimdiye kadar dünyanın hiç bir tarafına tatbik edilmemiş hususi mahiyeti haiz bir inşaat olduğundan ve bu yeni usulün her türlü mesuliyeti de mütaahhitlikçe taahhüt edildiğinden mütaahhidin bulduğu bu yeni inşa usulü vekâletçe de kabul olunarak inşaata bu yeni tarzda devam edilmiş ve mütaahhit bulduğu bu usul inşaatı tescil ettirerek patentini de İktisat vekâletinden resmen almıştır.

Bu vaziyet karşısında Marmara havzasında yapılan ve mühim bir kısmı ikmal edilmiş olan iskeleler inşaatının yalnız bir mütaahhit elinde bulunan patentli bir inşa tarzı ile yapılmış olduğunu ve bu inşa tarzı için kullanılacak alât, edevat ve malzemenin de bu mütaahhit elinde hazır bulunduğunu kaydetmek ve ancak bu yepyeni usul iledir ki iskeleler inşaatını bugünkü vaziyeti ne kadar devam ettirmek imkânı hâsıl olduğunu tebarüz ettirmek icabeder.

İnşaatın ikinci safhası:

Su içinde yapılan inşaat dalga, fırtına ve deniz suyunun kimyevi terkipleri ve zemin çürüklüğü gibi karada yapılan inşaattan çok daha toleranslı bir inşaat olduğundan Millî Müdafaa vekâletinde 733 200 liraya ihale edilen mezkûr iskeleler inşaatının (temellerdeki işlerin çoğalmasından) bu kadar bir para ile bitirilmesi mümkün olamamış ve mütaahhide aynı fiyatlarla ve Muhasebei umumiye kanununun 135 nci maddesi mucibince ihale bedelinin % 20 si olan 146 000 liralık iş daha yaptırılmış ve bu suretle mütaahhit hem mukaveleten yapmağa mecbur olduğu 733 200 liralık inşaatı ve hem de Muhasebei umumiye kanununun 135 nci maddesi mucibince bu miktarın % 20 si olan 146 000 liralık işi ikmal ederek kanuni mecburiyetini yerine getirmiştir.

Bununla beraber yapılacak inşaat tamamlan-

mamış ve mezkûr iskeleler inşaatının tenzilâtsız olarak 1 638 000 liraya ikmalinin mümkün olacağı ve bu suretle daha 758 160 liralık inşaatın yaptırılması lâzımgeldiği tahakkuk etmiş ve yukarıda tafsilen izah edildiği veçhile eski mütaahhidin bulduğu ve patentini aldığı yeni bir usul ile inşa edilen bu iskelelerin geri kalan inşaatının da aynı mütaahhide yaptırılması zaruri bulunduğundan geri kalan inşaatın da eski mütaahhide pazarlıkla verilmesi hususunda Vekiller Heyetinden müsaade alınarak eski mütaahhidiyle temasa geçilmiştir.

Mütaahhit geri kalan bu 758 160 liralık inşaatı iki sene evvel kabul eylediği fiyatlarla yapamıyacağını ileri sürerek çimento, nakliye, kereste ve diğer malzeme vâhidi fiyatlarının tezyidini ve ayrıca yüzde yirmi beş masarifi umumiye kabul edilmesini talep etmiştir.

Harp vaziyeti dolayısiyle bir çok malzemenin tedarikine imkân bulunmadığı ve tedariki kabil olabilen bir çok malzemenin ise iki sene evvelki fiyatlarla mubayaası imkânsız bulunduğu ve bundan başka mütaahhidin işe başladığı sırada da beher tonu 15 - 18 liraya tedarik ve bir liraya nakli mümkün olan çimentonun bugün ancak 21 - 24 liraya mubayaa ve 2 - 3,25 liraya nakledebildiği ve bu fiyat tezayüdü ile mütenasip olarak işçi ve amele yevmiyelerinin de yükseldiği ve mayi mahrukat sarfiyatının Hükûmetçe tahdit edilmesi dolayısiyle yağ ve benzin tedarikinin de çok müşkül bir duruma girdiği, bilhassa kara ve deniz nakliye vasıtalarına ciheti askeriyece vazıyed edilmesi yüzünden nakliye işlerinin de son derece pahalılaştığı anlaşıldığından mütaahhidin bu geri kalan inşaatı iki sene evvelki fiyatlarla yapmasına imkân olmadığı vekâletçe de katî surette anlaşılmıştır.

Diğer taraftan bu inşaatın mümkün olan süratle bitirilmesi Genelkurmay başkanlığınca musırran talep edilmekte olduğundan mütaahhitle uzun ve çetin pazarlıklardan sonra yalnız çimento ve nakliye fiyatlarına bir miktar zam yapılması ve bir de masarifi umumiyesinin çoğalması dolayısiyle yüzde beş arttırılması ile iktifa olunmasında mütaahhit ikna edilerek zeyil mukavele esasları dairesinde pazarlık ikmal edilmiş ve mukavelesi de akdolunmuştur.

Bu zeyil mukavelenin akdi ile çimento ve nakliye fiyatlarından başka inşaatta kullanılacak mühim miktardaki ahşap kalıplara muktazi kereste ve diğer bütün malzemenin fiyatları iki sene evelki esas mukavelede yazılı miktarlar üzerinde bırakılmış olduğundan vekâlet Hazine menfaaine son derece müsait bir pazarlık yapılmış olduğu kanaatinde bulunduğu gibi üçüncü daire kararının ikinci maddesinde bildirildiği veçhile Vekiller Heyetince verilen (pazarlıkla eski mütaahhide yaptırılma) kararının (artan iş miktarı hakkında olup yoksa vâhidi fiyatların da yükseltilmesi suretiyle pazarlıkla işin birinci mütaahhide verilmesi şeklinde kabul ve telâkkiye müsait olmadığı) fikir ve kanaatına iştirak edilememektedir.

Esasen fiyatta indirme veya çoğaltma prensibi kabul edilmiyecek ise yapılan anlaşma (pazarlık) kelimesinin ruh ve mânasına giremez. Pazarlık, iki tarafın münakaşa ve müzakereler ile bir neticeye varmasından ibarettir. Üçüncü daire ce hiç nazarı dikkate alınmamış olan 2490 numaralı, kanunun 53 ncü maddesi de (vekâletin bu noktai nazarını teyit etmektedir) denildikten sonra;

Bununla beraber, üçüncü daire kararına imtisalen bu işin arttırma, eksiltme kanununun 19 ncu maddesi mucibince münakasaya konulması da mümkün isede yukarıda ber tafsil verilen izahattan da anlaşılacağı veçhile;

1. İnşa tarzı kendi tarafından bulunmuş ve patenti alınmış bir usul ile bu inşaatı başka bir mütaahhidin yapması mümkün olmadığı;

2. Mümkün olsa bile bu inşa tarzının mesuliyetinin başka bir mütaahhit tarafından kabul edilemiyeceği;

3. Bu dahi mümkün olsa yeni bir sisteme göre inşaatta muktazi alât ve edevat evvelki mütaahhit elinde hazır bulunduğu cihetle açılacak münakasaya ancak ve ancak evvelki mütaahhit girebileceği ve iskelelerin bu geri kalan inşaatının en kısa bir zamanda bitirilmesi Genelkurmay başkanlığınca ehemmiyetle ve ısrarla istenilmekte bulunduğu cihetle aynı mütaahhide yaptırılmasında zaruret görülen bu inşaat için mütaahhit pazarlıktan evvel serdeylediği bütün taleplerini tekrar ederek evvelki vâhit fiyatların hepsini de çoğaltması icabedeceği ve şimdi zeyil mukavele ile temin edilmiş olan bir iki kalem fiyat tezayüdiyle % 2,5 tenzilâtın da temin edilmesi mümkün olamıyacağı ve bu suretle elde edilmiş olan Hazine menfaatinin elden çıkarılarak bu işin çok

daha mühim farklarla ihale edileceği cihetle ve keyfiyetin bu izahat çerçevesi içinde tetkik edilmesi istenilmiştir.

Üçüncü daire kararında ise:

Marmara'da inşa edilecek askerî iskeleler ilâvesi inşaatı hakkında Nafia vekâleti ile Sadık Diri ve Halit Köprücü inşaat şirketi arasında akdedilmiş olan zeyil mukavelenamenin tesciline imkân görülemediği hakkında dairece ittihaz edilmiş olan 25 . XII . 1941 tarih ve 1267 numaralı karar üzerine yazılan takrire cevaben bazı mütalâayı havi olarak Nafia vekâletinden gönderilen 7 . I . 1942 tarih ve 109/140 sayılı tezkere okunduktan ve bu hususta şifahen malûmat vermek üzere celbedilmiş olan vekâlet demiryolları ve limanları inşaat dairesi reisi Ferdi'nin mütalâatı da dinlendikten sonra:

2490 numaralı kanunun 19 ncu maddesi hakkında tezkerede izah olunan tarzı telâkkiye dairece iştirak edilememiştir. Bu maddenin ifade ettiği hüküm ilâvei inşaat temel işlerinde olduğu takdirde % 20 den fazlasını dahi fiyat değişmemek ve ihaledeki tenzilât da gözönünde tutulmak şartiyle eski mütaahhide vermek salâhiyetini mutazammındır. Aksi takdirde evvelki kararda da izah olunduğu üzere ihaledeki fiyat tenzilâtının bir tesiri olamıyacağı aşikârdır.

Vekâletin tarzı telâkkisi kabul olunduğu takdirde bir işin herhangi cüzü bir kısmı ihale edildikten sonra bunun diğer kısımlarını istenilen fiyatla o mütaahhide yaptırmak mümkün olacaktır ki bunu ne zikrolunan maddenin metniyle ne de kanunun heyeti umumiyesinden temini istihdaf olunan maksat ve gaye ile telif etmek mümkün olamıyacaktır. Esasen 733 200 liraya ihale edilen bu iş 1 638 000 lira tutacak derecede tevsi edilmiş ve tezkerede hikâye olunduğu üzere inşaat sistemi değiştirilmiş olmasına göre mezkûr 19 ncu maddenin son fıkrası mucibince (yeniden eksiltmeğe konulması veyahut pazarlıkla en müsait şerait teklif eden talibe ihalesi lâzımgeldiği halde eski mütaahhide yeniden tesbit edilen fiyatlarla verilmesi kanuna uygun görülmemiştir) denildikten sonra maahaza vekâlet bu hususdaki noktai nazarının kabulü için ısrar eylemekte olduğu cihetle işin bir kere de Umumî heyetçe müzakeresine lüzum gösterilmiş olmakla Divanı muhasebat heyeti umumiyesinin 26 . I . 1942 tarihli içtimaında Nafia vekâleti başhukuk müşaviri Namık Cemal Nazlıoğlu, Demiryolları ve limanları inşaat reisi Ferdi Çağan ve Limanlar fen heyeti müdürü Rıza Berke tarafından verilen ve meali zabıtta yazılı vekâlet tezkeresindeki mütalâatı biraz daha tavzihten ibaret bulunan izahat dinlenmiş ve bu üç zat tarafından verilen izahatta:

2490 sayılı Arttırma, eksiltme ve ihale kanununun 46 ncı maddesinin K fıkrası uyarınca Millî Müdafaa vekâleti tarafından Sadık Diri ve Halit Köprücü inşaat kollektif şirketine ihale edilmiş olan mevzuubahis Marmara havzasındaki iskeleler inşaatı esas mukavelenamenin 4 ncü maddesinde inşaat sisteminin tadil edilebileceğine dair ahkâm mevcut bulunduğu, bidayeten hazırlanan projede beton kazıklar üzerinde iskele yapmak şekli kabul edilmiş olduğu halde bu inşaatta kullanılacak demirin Millî Müdafaa vekâleti tarafından verilmesi mukavelenamenin 23 ncü maddesi hükmünce muktazi olup beş bin tona baliğ olan bu demirlerin temin ve mütaahhide itasının ahvali hazıra dolayısiyle mümkün olamıyacağı anlaşıldığından mütaahhidin kendi namına patentini tescil ettirdiği yeni bir sistem inşaatın tatbikına mecburiyet hâsıl olduğu, geson sistemi denilen bu sistem inşaatta demir daha az, kum ve çakıl daha fazla kullanıldığı için bunun tercih edilmesi halin icabına uygun bir tedbir olduğu ve ilk mukavele 18 mayıs 1940 tarihinde aktedildikten 12 gün sonra tadilâtın teklif edildiği anlaşılmıştır.

Yine verilen izahata nazaran iskelelerin projeleri bidayeten hazırlanırken işteki müstaceliyet dolayısiyle iskele mahallerinin derinliklerinin ve toprak mukavemetlerinin iyi tesbit edilememiş olması ve temel vaziyetlerinde tebarüz eden değişikliklerin fazlalığı iş hacminin de büyümesini intaç etmiştir.

Mütaahhidin Muhasebei umumiye kanununun 135 nci maddesi mucibince % 20 ye kadar fazla iş için mükellef olduğu mecburiyeti ifadan sonra bu suretle daha 758,160 liralık inşaatın dahi ilâveten yaptırılması lâzımgelmektedir. Beton arme sistemle, geson sisteminin fiyat itibariyle yapılan mukayesesinde :

Marmara havzasındaki yedi iskele inşasının fiyat yekûnu betonarme kazıklı sisteme göre 2 125 123 lira 66 kuruşa baliğ olduğu halde sonradan teklif ve vekâletçe kabul edilen geson sistemine göre 1 905 407 lira 60 kuruşa mal ola-

cak ve binaenaleyh, sistem tadilâtının Devlete tahmil edeceği malî külfet diğer sisteme nazaran ehven düşecektir. Beton kazıklı sistem kabul edilmiş olsaydı temeldeki ilâvei inşaat yine lâzımgelecek, ayrıca 200 bin küsur lira fazlaya da mal olacaktı. Bu itibarla ilâvei inşaata sebep olan hâdise, sistemin değişmesi değl, yapılan keşiflerin takribî bir hesapla yapılmış olmasından ibarettir. İnşaat şu veya bu şekilde olsun her halde ilâvei inşaata ihtiyaç hâsıl olacaktı.

İşin mahiyetine gelince : Bu iş bir temel işidir. Heyeti Vekile kararnamesinde temel işi olduğunu tasrih etmiş ve 2490 sayılı kanunun 19 ncu maddesine göre muamele ifasına müsaade etmiştir.

19 ncu madde temele taallûk eden ve % 20 den fazla olan işler hakkında dairelere mütaahhit ile pazarlık icrası salâhiyeti verilmiş olduğuna göre işbu fazla inşaatın her kısmına şâmil olmak üzere yeniden bir fiyat tesbit olunarak bunun üzerinden pazarlığa girişilip birinci ihaledeki münakasa nisbeti tenziliyesi düşürülmek suretiyle ihalenin yapılması Maliye vekâletince mümkün ve muvafık görülmüş ise de Nafia vekâletince Hazine menfaati gözönüne alınarak fiyatlardaki yükselmenin ancak çimento bedeliyle nakliye ücretlerine hasr ve mütaahhidin masarifi umumiyesine % 5 nisbetinde zam icra edilmiş ve inşaatın diğer kısımlarındaki vâhidi fiyatlar ise ipka olunmuştur.

Mukavelenin akdi tarihindeki malzeme fiyatı ile şimdiki fiyat arasındaki fark âşikâr olduğundan bu fiyat yükseltilmesi zaruri görülmüştür. Evvelce denildiği gibi esas mukavelenamenin 4 ncü maddesinde inşaat sisteminin tadil edilebileceği hakkında hüküm mevcut olduğundan beş bin tona baliğ olan bu demirlerin temin ve mütaahhide itası ciheti askeriyece demirin tahkimatta kullanılmakta olmasından ve sureti umumiyede Millî Müdafaa mülâhazasından dolayı halihazırda mümkün olamıyacağı anlaşıldığından patenti mütaahhit firma tarafından istihsal edilen geson sistemi tercih edilmiştir. Masif olarak yapılmış iskelelerde tahribat az vukua getirilebilir. Bu sistemde yapının karakteri itibariyle mukavemet fazladır. Kum ve çakıla ihtiyaç gösteren bu sistemde malzeme tedariki memleket dahilinde daimâ mümkün olup fazla demire ihtiyaç göstermemesi bakımından halihazırda müreccah bir sistemdir. Her iki sistem arasında fiyat itibariyle bâriz bir fark olmayıp ancak iskele mahallerinin bidayeten iyi tesbit edilememesi iş hacminin büyümesine sebep olmuştur ki fazla inşaatın münakasaya vazı halinde ise bu inşaat sisteminin patentli olması hasebiyle bir diğeri tarafından deruhte edilmesine imkân yoktur. İhalesi mümkün görülse bile halihazırdaki fiyat yükselmeleri inşaatın diğer kısımlarına da müessir olacağından münakasa neticesinde diğer talibe daha yüksek bedelle ihale mecburiyetinde kalmacaktır. Netice itibariyle bu fazla inşaat bir zaruretin icabı olup bunun evvelki mütaahhide ihalesinde ve sistemin de değişmesinde hem zaruret, hem de Hazine menfaati vardır. Fennî bakımdan da bu inşaatın bir mahzuru olmaktan başka mukavemet itibariyle daha faydalı ve memleketin müdafaa bakımından ehemmiyetli olduğu beyan edilmiştir.

Bu izahat dinlendikten sonra icabı müzakere olundukta :

Mevzuatımızda bu bahse taallûk etmek üzere biri Muhasebei umumiye kanununun 135 nci, diğeri Arttırma ve eksiltme kanununun 19 ncu maddesiyle konulmuş iki hüküm mevcut ve Muhasebei umumiye kanununun sözü geçen maddesiyle mevzu hüküm aynen «inşaata mütaallik bir mukavelenin tatbiki sırasında tadil zarureti hâsıl olduğu ve binnetice imalât veya levazımın tezyidi veya tenkisi icap ettiği takdirde mütaahhit taahhüdün mecmuuna nazaran % 20 nisbetindeki tadilâtı aynı şerait dahilinde ifaya mecburdur.

Bu takdirde yapılan fazla işin bedeli ayrıca ilâve ve noksanın bedeli tenzil olunur. Bu nisbetler fevkinde olan tadilât için usulü dairesinde yeniden mukavele akdolunmak lâzımdır. «Ve Arttırma ve eksiltme ve ihale kanununun 19 ncu maddesinin bu mevzua temas eden fıkrasının metni de yine aynen» ancak keşif ve mukavelenin dışındaki iş bedeli, ihale bedelinin Muhasebei umumiye kanununun 135 nci maddesi mucibince «yüzde yirmisini geçerse yeniden münakasa açılır. Bütün temel işlerinde ihaledeki fiyat indirme gözönünde tutularak işin ehemmiyetli ve acele oluşuna göre % 20 yi geçerse dahi pazarlık suretiyle mukavele miktarını arttırmağa Heyeti Vekile salâhiyettardır.» dan ibaret bulunmaktadır.

Muhasebei umumiye kanunu % 20 yi geçen tadilât için mutlak olarak usulü dairesinde yeniden mukavele akdolunacağı yani izahnamesinde de tasrih edildiği veçhile bu nisbetin fevkine çıkan ilâveler için - halin icaplarına gör - pazarlık veya münakasa ilânı lâzımgeldiğini gösterdiği halde Arttırma ve eksiltme kanununun 19 ncu maddesi ile tadilâtın temele taallûk ettiği takdirde, tadilât nisbeti ne olursa olsun, pazarlıkla ihale yapılacağı esas vazedilmiş bulunmaktadır. Ancak 19 ncu madde metninde yer almış bulunan (Bütün temel işlerinde ihaledeki fiyat indirmeleri gözönünde tutularak) suretinde mevcut ibareye nazaran pazarlıkla yapılacak yeni ihalede eski ihale ile kararlaştırılmış olan fiyatların değiştirilmemesi lâzımgeldiği anlaşılmakta ve yeni fiyatlar üzerinden bir ihale yapıldığı farzedildiği takdirde bu yeni ihale bedeli üzerinden eski nisbetler derecesinde bir tenzilât yapılmış olsa bile bu ibareden temin edilmek istenilen maksadın elde edilememiş olacağı tabii bulunmaktadır. Zeyil mukavelenin ise Arttırma ve eksiltme ve ihale kanununun tatbik ve imal şekli yukarıda izah edilmiş olan 19 ncu maddesine mugayir olduğu anlaşılmakla Muamele, Muhasebei umumiye kanununun 76 ncı maddesine tevfik edilmedikçe tescili muvafık olamıyacağından Nafia vekâletine iadesi ve bu gibi inşaat işlerinde bidayeten yapılan projelerin ana hatlarına halel gelmemek üzere bilâhara tadilâta uğraması zaruri hallerde tecviz edilebilirse de bidayeten tesbit edilen bir sistemin terkiyle o sistemden büsbütün başka bir sistemin kabulü, projenin esaslı hatlarına muhalif olmadığı hakkında vekâletçe dermeyan olunan mütalâaya iştirak edilemiyeceğinden bu gibi tadilâtta sistemin değişmesi halinde o işin artık yeni bir proje ile ortaya konulen yeni bir iş olarak mütalâasiyle ona göre kanunun icaplarına uyulmasının da temenniye değeri olduğunun vekâleti müşarünileyhaya yazılması ekseriyetle kararlaştırılmıştır.

Âzadan iki zat: Zeyil mukavelenamenin tescilinin muvafık olamıyacağı hususunda ekseriyet kararında istinat edilen mucip sebebi vârit görmekle beraber ayni zamanda inşaat sisteminin değişmesi, projenin ana hatlarının esaslı bir surette tebeddüle uğramasını intaç etmiş olduğundan ayrıca bu sebepten dolayı da son akdin kabulüne kanunen mesağ olamıyacağı mütalâasında bulunmuşlar ve âzadan altı zata: İnşaatın % 20 sinden fazlasının munhasıran temel işlerine ait bulunduğu ve işin ehemmiyet ve müstaceliyeti vekâletçe musırren beyan edilmekte olmasına göre bu hususta esas inşaat mütaahhidiyle pazarlıkta tarafeyn beyninde yeniden takarrür ettirilecek fiyat üzerinden evvelki münakasa tenzilâtı derecesinde bir indirme icrası suretiyle yapılan ihalede kanunun 19 ncu maddesine bir muhalefet olamıyacağı, aksi takdirde (pazarlık suretiyle mukavele miktarını arttırmağa . . .) ibaresinin kanunda yer almasına lüzum olmıyacağı cihetle zeyil mukavelenin tescilinde kanunen bir mahzur görülemediği mütalâasını beyan etmiş ve bu zevattan biri: İnşaattaki sistem tebdilinin mukavelenamenin 4 ncü maddesine istinaden yapıldığı Demiryolları inşaat dairesi reisinin izahatından anlaşılmakta ve mezkûr madde bu tadile müsait bulunmakta olduğundan muamelenin bu noktadan dahi kabulü icabedeceği reyinde bulunmuştur.

İşbu kararın Nafia vekâletine işarı üzerine:

Sadık Diri ve Halit Köprücü inşaat kollektif şirketine ihale edilmiş olan Marmara havzasındaki iskelelerin ilâvei inşaatına ait olarak Nafia vekâletiyle mezkûr şirket arasında akdolunan mukavele zeylinin kabulü hakkında İcra Vekilleri Heyetince ittihaz buyurulan kararda:

(Millî Müdafaa vekilliğince Sadık Diri ve Halit Köprücü inşaat kollektif şirketine gizli pazarlıkla ihale edilmiş ve bilâhara Nafia vekilliğine devredilmiş olan Marmara iskeleleri inşaatı temel kısımlarında keşif ve mukavele dışında kalan ve % 20 yi mütecaviz bulunan iş için şirketle akdedilen zeyil mukavelenin Maliye vekâletince kabul edildiği halde, 2490 sayılı Arttırmak, eksiltme ve ihale kanununun 19 ncu maddesine uygun görülmediği mütalâasiyle Divanı muhasebat umumî heyetince reddedilmesi üzerine Nafia vekâletinden yazılan 29 . I . 1942 tarihli ve 685 sayılı tezkere İcra Vekilleri Heyetinin 5 . II . 1942 tarihli içtimaında tetkik ve müzakere olundu:

1. İnşaata müteallik mukavelelerde yapılmasına sonradan lüzum görülen tadilâtın esas mukaveledeki şartlar dairesinde ifası mecburiyeti yalnız Muhasebei umumiye kanununun 135 nci maddesiyle tesbit ve 2490 sayılı kanunun 19 ncu maddesiyle teyit olunduğu gibi % 20 nisbetinde tadilâta munhasır olmasına;

2. Her iki kanun, % 20 nisbeti geçen tedilâtı prensip olarak yeni bir ihale mevzuu kabul etmiş bulunmasına;

3. Tadilâtın, % 20 yi geçen kısmı temel işlerinden başka kısımlarda olduğu takdirde, ihalesinin eksiltmeğe açılmak suretiyle icrası temel işlerinde olduğu takdirde ise İcra Vekilleri Heyeti kararıyle ve pazarlıkla yapılabilmesi 2490 sayılı kanunun 19 ncu maddesinde tasrih edilmiş olup bir ihtiyacın ihalesinde eksiltme ve pazarlık, kanunun kabul ettiği ayrı birer ihale şeklinden ibaret olmasına;

4. Her yeni ihale için vaziyetin icabettiği tarzda yeni şartlar tesbiti tabii bulunmasına;

5. Temel işlerinde % 20 yi geçen ilâvelerde eksiltme açılması için kanun « mütaahhitle uyuşulamazsa» tâbirini kullanmış olup bu ifade işin karşılıklı bir müzakere mevzuu telâkki edildiğini göstermete, aksi takdirde vazıı kanunun, meselâ « mütaahhit aynı şartlarla kabul etmezse » gibi bir ifade kullanması icap etmekte olmasına;

6. %20 yi geçen temel kısmı inşaatının pazarlıkla ihalesi mevzuunda kanun vazıının koyduğu yegâne kayıt, pazarlığın « ihaledeki fiyat indirme gözönünde tutularak» yapılmasından ibaret olup metnin sarahatinden de anlaşılacağı veçhile gözönünde tutulacak şey eski ihale bedeli olmayıp keşif bedelinden müaahhidin fiyat indirme nisbeti olmasına nazaran Nafia vekâletince akdedilen zeyil mukavelenin bu bakımdan 2490 sayılı Arttırma, eksiltme ve ihale kanununun 19 ncu maddesine uyan bir ciheti görülmediğine, esasen mevzuubahis iskele işi 46 ncı maddenin (K) fıkrasına müsteniden (ihale edilmiş olduğuna göre bütün işin yeniden ihalesi mevzuubahis olsa dahi aynı fıkranın tatbikı tabii bulunduğundan yapılan muamelenin bu bakımdan da kanuna uygun bulunduğuna karar verildi) diye yazılı bulunmakla Divanı muhasebat Umumî heyetince icabı müzakere olundukta;

Zeyil mukavelenin Vekiller Heyeti kararnamesinde yazılı esbaba binaen kabulüne heyeti müşarünileyhanın karar vermiş olmasına göre keyfiyet, Vekil tarafından bu mesele hakkında mesuliyet deruhte edilmiş ve Vekiller Heyeti tarafından verilen kararda Vekilin noktai nazarına iştiraki tazammun etmiş ve bu suretle muamele, Muhasebei umumiye kanununun 76 ncı maddesine tevfik edilmiş telâkki olunarak mezkûr zeyil mukavelenin kaydi ihtiyatla tescili ve hâdisenin üç aylık raporla Yüksek Meclise arzı kararlaştırıldı.

S. Sayısı : 12

Mebus seçimi hakkında kanun lâyihası ve Adliye ve Dahiliye Encümenleri mazbataları (1/864)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar dairei müdürlüğü
Sayı : 6/3025

6 . VIII . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Mebus seçimi hakkında Dahiliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 27 . VII . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esababı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler lâyihası

Mebus seçimi, 20 eylûl 1324 tarihli İntihabı mebusan kanuniyle bunun zeyil ve tadilleriyle mevzu hükümlere göre icra edilmektedir. İntihabı mebusan kanununun muhtelif madelerinde seçime ait olarak İmam, papas, hahamlara vazifeler verilmişbulunmaktadır. Teşkilâtı Esasiye kanuniyle kabul olunan Devletimizin lâiklik vasfiyle tearuz teşkil eden bu hususun düzeltilmesi temin edilmek ve muhtelif kanunlarla zeyil ve tadillere uğrayan İntihabı mebusan kanununun tatbikatta tereddüdü mucip olan cihetlerini de tavzih ve ikmal etmek üzere (Mebus seçimi) hakkında yeni bir lâyiha tanzimi lüzumlu görülmüştür. İşbu lâyihada eskiden olduğu gibi seçimin iki dereceli olması kabul edilmekte ve intihabın tarzı icrasındabir değişiklik yapılmamaktadır.

Yalnız İntihabı mebusan kanununun Teşkilâtı Esasiye kanuniyle kabili telif olmıyan ruhani zevata seçim işlerinde vazife verilmesi cihetî kaldırılmakta ve halen seçim işlerinde tatbik edilmekte olan mevzuat bir araya toplanarak bugünün ihtiyaçlarına uygun bir hale konulmaktadır.

Adliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Adliye encümeni
Esas No. 1/864
Karar No. 4

20 . XI . 1942

Yüksek Reisliğe

Mebus seçimi hakkında Dahiliye vekâletince hazırlanarak İcra Vekilleri Heyetinin 27 . VII . 1942 tarihli toplantısında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının Encümenimize de havale ve tevdi buyurulması üzerine ihtiva eylediği hükümler tatbik ve müzakere olundu.

Muhtelif tarihlerde bir çok tadillere uğrıyan 7 ramazan 1326 ve 20 eylûl 1324 tarihli İntihabı mebusan kanununun derli toplu bir metin halinde tesbit ve ayni zamanda Teşkilâtı esasiye kanunumuz muvacehesinde artık yer almaması icabeden bazı hükümlerin kaldırılması maksadiyle tanzim kılınan kanun lâyihası, heyeti umumiyesi itibariyle Encümenimizce de muvafık görülerek

maddelerin müzakeresinde 9 ncu, 10 ncu, 11 nci, 12 nci, 14 ncü, 34 ncü, 42 nci ve 47 nci maddelerde munhasıran ifade tarzına taallûk eden bazı değişiklikler yapılmakla iktifa olunmuştur. Bu cümleden olmak üzere 8 nci maddedeki «Asker» kelimesi yerine kanunu mahsusunda tesbit edilmiş olan «Erat» kelimesi ikame edilmiş 9 ncu madde 7 nci ve 8 nci maddelere atıf yapılmak suretiyle daha vazıh bir şekilde tesbit edilerek kanunun bir çok maddelerinde umumî seçim ibaresi kabul edildiğine göre 42 nci maddenin diğer maddelerle ahenktar olarak tanzimi muvafık görülmüştür.

Havalesi veçhile Dahiliye encümenine tevdi buyurulmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Adliye En. R. Na.	M. M.	Kâtip
Zonguldak	Zonguldak	Konya
Şinasi Devrin	*Şinasi Devrin*	*G. Gültekin*
Antalya	Balıkesir	Bingöl
N. Aksoy	*O. Niyazi Burcu*	*Feridun F. Düşünsel*
Bursa	Denizli	Hatay
Atıf Akgüç	*Haydar Günver*	*Bekir S. Kunt*
Kastamonu	Kayseri	Erzincan
Abidin Binkaya	*R. Özsoy*	*A. Fırat*
Kocaeli	Manisa	Rize
Salâh Yargı	*A. Tümer*	*Saim Ali Dilemre*
Tokad	Trabzon	
Sıtkı Atanç	*F. A. Burcu*	

Dahiliye encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Dahiliye encümeni
Esas No. 1/864
Karar No. 2

27 . XI . 1942

Yüksek Reisliğe

Mebus seçimi hakkında Dahiliye vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetinin 27 . VII . 1942 tarihli kararıyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Encümenimize de havale edilmiş bulunduğundan mucip sebepler mazbatasiyle ve Adliye encümeninin tadil ettiği lâyiha metinle birlikte okundu.

20 eylûl 1324 tarihli İntihabı mebusan kanunu muhtelif tarihlerde altı defa tadillere uğramış bulunmasından dolayı bir arada derlenip toplanması ve hiç bir suretle yeri kalmıyan bazı hükümlerin ve tâbirlerin kaldırılması maksadiyle hazırlandığı anlaşılan bu kanun lâyihasının umumî heyeti esası bakımlarından uygun görülerek maddelerin müzakeresine geçilmiştir.

Maddelerde de, hüküm itibariyle herhangi bir değişikliğe lüzum görülmemiş ve yalnız bazı hükümlerin daha açık yazılması ve bazı kelimelerin ana dilden kullanılması şeklinde olarak 4, 5, 6, 7, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 18, 20, 38, 39, 42, 44 ncü maddeleri bazı küçük tadillerle kabul edilmiştir.

Havalesi gereğince Umumî Heyette müzakere edilmek üzere Yüksek Reisliğe sunulmuştur.

Dahiliye E. Rs.	Reis V.	M. M.
Tekirdağ	Çoruh	Zonguldak
C. Uybadın	*A. Tüzün*	*İ. E. Bozkurt*
Kâtip		
Niğde	Ankara	Antalya
C. Oral	*E. Ergun*	*R. Kaplan*
Balıkesir	Bursa	Çanakkale
S. Uzay	*F. Güvendiren*	*H. Ergeneli*
Erzurum	Erzurum	Gazianteb
Zeki Soydemir	*N. Elgün*	*Dr. A. Melek*
İzmir	Kars	Malatya
M. Aldemir	*E. Özoğuz*	*E. Barkan*
Malatya	Mardin	Sivas
M. Öker	*Edib Ergin*	*M. Ş. Bleda*
Tokad	Yozgad	Zonguldak
A. Galip Pekel	*S. Korkmaz*	*Rifat Vardar*

HÜKÜMETİN TEKİLİFİ	ADLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ
Mebus seçimi kanunu lâyihası	*Mebus seçimi kanunu lâyihası*
MADDE 1. — Türkiye Cumhuriyeti dahilinde mebus seçimi vilâyetler itibariyle yapılır. her vilâyet bir seçim dairesi ve her nahiye bir seçim şubesi itibar olunur.	**MADDE 1.** — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 2. — Türkiye Cumhuriyeti halkından her (40 000) nüfus için bir mebus seçilir. Bir seçim dairesinin nüfusu (40 000) den aşağı olsa dahi bir mebus seçmek hakkıdır. Nüfusu (40 000) den yukarı olan seçim daireleri için aşağıda gösterilen muamele yapılır : 55 000 e kadar bir, (55 001) den (95 000) e kadar iki, (95 001) den (135 000) e kadar üç, (135 001) den (175 000) e kadar dört mebus seçilir. Nüfus miktarı yükseldikçe mebus sayısı bu yolda arttırılır.	**MADDE 2.** — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
Seçmenler defterinin tanzimi	
MADDE 3. — Türkiye Büyük Millet Meclisi, Teşkilâtı Esasiye kanuniyle muayyen seçim devresini ikmal etmiş veya aynı kanunun 25 nci maddesine göre seçimin yenilenmesine karar vermiş bulunuyorsa keyfiyet Dahiliye vekâletince vilâyetlere tebliğ olunur.	**MADDE 3.** — Hükümetin 3 ncü madesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 4. — Valiler, seçime başlandığını ve vilâyet merkezleri de dahil olduğu halde her kazada mevcut erkek ve kadın Türk nüfusunu havi birer esas defterinin tanzimini mülhak kazalar kaymakamlariyle vilâyet merkezindeki belediye reisliğine ve vilâyet merkezine bağlı nahiye ve köylere emir ve tebliğ ederler. Kaza kaymakamlıkları da vilâyetin işbu emrini kazaları dahilindeki belediye, nahiye ve köylere bildirirler.	**MADDE 4.** — Hükümetin 4 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 5. — İşbu emir ve tebliğleri alan belediye idareleriyle köylerin muhtar ve ihtiyar meclisleri âzaları belde ve köylerinde yerleşmiş olan veya bu maksatla ikamet etmekte bulunan bilûmum erkek ve kadın nüfusunun defterlerini en çok on gün içinde tanzime mecburdurlar. defterlerin tanzimi sırasında tedavi ve seyahat gibi sebeplerle muvakkaten başka mahalde bulunanlar, bulundukları yerlerin değil asıl ikametgâhlarının bulunduğu yerlerin defterlerine yazılırlar.	**MADDE 5.** — Hükümetin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

DAHİLİYE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Mebus seçimi kanunu lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 2. —Hükümetin 2 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Seçmenler defterlerinin tanzimi

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Valiler, seçim başlandığını ve vilâyet merkezleri de dahil olduğu halde her kazada mevcut erkek ve kadın Türk nüfusunu hâvi birer esas defterinin tanzimini idareleri altındaki kaymakamlarla vilâyet merkezindeki belediye reisliğine ve vilâyet merkezine bağlı nahiye ve köylere emir ve tebliğ ederler.

Kaza kaymakamlıkları da vilâyetin işbu emrini kazaları içindeki belediye, nahiye ve köylere bildirirler.

MADDE 5. — İşbu emir ve tebliğleri alan belediye idareleriyle köylerin muhtar ve ihtiyar meclisleri âzaları, belde ve köylerinde yerleşmiş olan veya bu maksatla oturmakta bulunan umum erkek ve kadın nüfusunun defterlerini en çok on gün içinde tanzime mecburdurlar. Defterlerin tanzimi sırasında tedavi ve seyahat gibi sebeplerle muvakkat olarak başka yerde bulunanlar, bulundukları yerlerin değil asıl ikametgâhlarının bulunduğu yerlerin esas defterlerine yazılırlar.

Hü.	Ad. E.
Bu defterlerde: a) Adı; b) Soyadı; c) Baba adı; ç) Ana adı; d) Doğum yeri; e) Doğum tarihi; f) İkametgâhının bulunduğu mahalle ve sokağın adı ile numarası; g) Seçim hakkını haiz olup olmadığı; h) Sanat ve meşğuliyet ve mülâhazat, sütunları bulunur.	
MADDE 6 — Şehir ve kasabalarda mahalle ve köylerde köy itibariyle tanzim edilecek olan işbu defterler biri yeni doğanlardan (22) yaşına kadar (22 yaşını henüz bitirmemiş olanlar dahil) diğeride (22) yaşını bitirmiş olanlardan başlayarak daha yukarı yaşta bulunan kadın ve erkek nüfusu muhtevi olmak üzere iki kısım üzerine tanzim edilir. Askerî garnizon ve müesseselerdeki subay ve erat yekûnunun ne suretle tesbit ve defterlere ilâve olunacağı Millî Müdafaa ve Dahiliye vekâletleri arasında kararlaştırılır.	**MADDE** 6. — Hükümetin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Seçmenlik şartları	
MADDE 7. — Birinci ve ikinci seçmen olabilmek için: 1. Türk olmak; 2. 22 yaşını bitirmiş olmak; 3. Âmme hizmetlerinden menedilmiş olmamak; 4. Ağır hapis cezasına mahkûm olmamak; 5. Hırsızlık, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, hileli iflâs cürümlerinden biri ile mahkûm olmamak; 6. Mahcur olmamak; 7. Ecnebi tebaasından olduğu iddiasında bulunmuş olmamak; 8. Ecnebi bir Devletin resmî hizmetinde bulunmamak; 9. Halkça kötü tanınmış olmamak; şarttır.	**MADDE** 7. — Hükümetin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 8. — Silâh altında bulunan askerler, jandarmalar, subaylar, polisler, askerî memur ve askerî hâkimler ve askerî mektep talebeleri birinci ve ikinci seçmen olamazlar.	**MADDE** 8. — Silâh altında bulunan erat, jandarmalar, subaylar, polisler, askerî memur ve askerî hâkimler ve askerî mektep talebeleri birinci ve ikinci seçmen olamazlar.

Da. E.

Bu defterlerde :

A) Adı;

B) Soy adı;

C) Baba adı;

Ç) Ana adı;

D) Doğum yeri;

E) Doğum tarihi;

F) İkametgâhının bulunduğu mahalle ve sokağın adı ile numarası;

G) Seçim hakkını haiz olup olmadığı,

H) Sanat ve meşguliyet ve mülâhazat sütunları bulunur.

MADDE 6. — Şehir ve kasabalarda mahalle, ve köylerde köy itibariyle tanzim edilecek olan işbu defterler, biri yeni doğanlardan 22 yaşına kadar olanları (22 yaşını henüz bitirmemiş olanlar dahil) diğeri de 22 yaşını bitirmiş olanlardan başlıyarak daha yukarı yaşta bulunan nüfusu göstermek onda, iki bölüm olarak tanzim edilir.

Askerî garnizonlariyle müesseselerindeki subay ve erat yekûnunun ne suretle tesbit ve defterlere ilâve olunacağı Millî Müdafaa ve Dahiliye vekâletleri arasında kararlaştırılır.

Seçmenlik şartları

MADDE 7. — Birinci ve ikinci seçmen olabilmek için;

1. Türk olmak;
2. 22 yaşını bitirmiş olmak;
3. Âmme hizmetlerinden menedilmiş olmamak;
4. Ağır hapis cezasına mahkûm olmamak;
5. Hırsızlık, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, hileli iflâs cürümlerinden biriyle mahkûm olmamak;
6. Mahcur olmamak;
7. Yabancı tebaadan olduğu iddiasında bulunmuş olmamak;
8. Yabancı bir Devletin resmi hizmetlerinde bulunmamak;
9. Halkça kötü tanınmış olmamak şarttır.

MADDE 8. — Adliye encümeninin 8 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Hü.

MADDE 9. — Bu kanunun 7 ve 8 nci maddelerinin tesbit ettiği şartlarm bir veya bir kaçınm eksikliğinden ötürü, birinci ve ikinci seçmenlik hakkını haiz olmayanların bu durumları, beşinci maddede tarif edilen seçmenler defterindeki isimlerinin hizasına ve (seçim hakkını haiz olup olmadığı) sütununa açık olarak işaret edilir.

Mebusluğa seçilemiyecek olanlar

MADDE 10. —

1. Ecnebi hizmeti resmiyesinde bulunanlar;

2. Ağır hapis cezasiyle veya hırsızlık, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal ve hileli iflâs suçlarından biri ile mahkûm olanlar.

3. Mahcurlar;

4. Ecnebi tabiiyetinde olduğu iddiasında bulunanlar;

5. Amme hizmetlerinden menedilenler;

6. Türkçe okuyup yazma bilmiyenler;

7. (30) yaşını bitirmemiş olanlar;

Mebus seçilemezler.

MADDE 11. — Muallimler müstesna olmak üzere merkezden mansup bilûmum memurlarla müftüler, hâkimler, Cumhuriyet müddeiumumileri, belediye reisleri seçime başlamadan iki ay evvel istifa etmiş olmadıkça memuriyet mahallerinin dahil bulunduğu intihap dairelerinden mebus seçilemezler.

Kezalik:

a) Kara, deniz, hava, jandarma sınıflarına mensup subaylarla askerî memur ve askerî hâkimlerden istifa hakkını haiz olmayanlar;

b) İstifa ve tekaüt hakkı bulunanlardan umumî seçimin ilânından itibaren nihayet on gün zarfında usulen istifa ve tekaütlüklerini talep etmeyenler mebusluğa seçilemezler. Aksi takdirde bu seçimler yapılmamış sayılır.

Ara seçimlerinde istifa veya tekaütlük hakkını haiz olanların, ilân edilen seçim gününden evvel istifa veya tekaütlüğünü istemiş olmaları mebus olmak için kâfi sayılır. Yukarı fıkradaki on gün kaydına bağlı değildirler.

MADDE 12. — Yedeksubayların kısmî ve umumî mebus seçimi sıralarında gerek talim

Ad. E.

MADDE 9. — Bu kanunun 7 nci ve 8 nci maddelerine göre birinci ve ikinci seçmenlik hakkını haiz olmıyanların bu durumları beşinci maddede tarif edilen seçmenler defterindeki isimlerinin hizasına ve (seçim hakkını haiz olup, olmadığı) sütununa açık olarak işaret edilir.

Mebusluğa seçilemiyecek olanlar

MADDE 10. —

1. Yabancı Devlet hizmetinde bulunanlar;
2. Ağır hapis cezasiyle veya hırsızlık, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal ve hileli iflâs suçlarından biriyle mahkûm olanlar;
3. Mahcurlar;
4. Ecnebi tabiiyetinde olduğu iddiasında bulunanlar;
5. Âmme hizmetlerinden menedilenler;
6. Türkçe okuyup yazma bilmiyenler;
7. 30 yaşını bitirmemiş olanlar;

Mebus seçilemezler.

MADDE 11. — Muallimler müstesna olmak üzere merkezden mensup bilûmum memurlarla müftüler, hâkimler, Cumhuriyet müddeiumumileri, belediye reisleri seçime başlamadan iki ay evvel istifa etmiş olmadıkça memuriyet mahallerinin dahil bulunduğu intihap dairelerinden mebus seçilemezler.

A) Kara, deniz, hava, jandarma sınıflarına mensup subaylarla askerî memur ve askerî hâkimlerden istifa hakkını haiz olmıyanlar;

B) İstifa ve tekaüt hakkı bulunanlardan umumî seçimin ilânından itibaren nihayet on gün zarfında usulen istifa ve tekaütlüklerini talep etmeyenler mebusluğa seçilemezler. Aksi takdirde bu seçimler yapılmamış sayılır.

Ara seçimlerinde istifa veya tekaütlük hakkını haiz olanların, ilân edilen seçim gününden evvel istifa veya tekaütlüğünü istemiş olmaları mebus olmak için kâfi sayılır. Yukarı fıkradaki on gün kaydına bağlı değildirler.

MADDE 12. — Yedek subayların kısmî ve umumî mebus seçimi sıralarında gerek talim

Da. E.

MADDE 9. — Adliye encümeninin 9 ncu maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Mebusluğa seçilemiyecek olanlar

MADDE 10. —

1. Yabancı Devlet resmî hizmetinde bulunanlar;
2. Ağır hapis cezasiyle veya hırsızlık, sahtekârlık, dolandırıcılık, emniyeti suiistimal, ve hileli iflâs suçlarmdan biriyle mahkûm olanlar;
3. Mahcurlar;
4. Yabancı tebaadan olduğu iddiasında bulunanlar ;
5. Âmme hizmetlerinden menedilenler;
6. Türkçe okuyup yazmak bilmiyenler;
7. 30 yaşını bitirmemiş olanlar;

Mebus seçilemezler.

MADDE 11. — Muallimler müstesna olmak üzere merkezden tâyin olunan umum memurlarla müftüler, hâkimler, Cumhuriyet müddeiumumileri, belediye reisleri seçime başlanmadan iki ay evvel istifa etmiş olmadıkça memuriyet mahallerinin içinde bulunduğu intihap dairelerinden mebus seçilemezler.

Bunlardan başka:

A) Kara, deniz, hava, jandarma sınıflarına mensup subaylarla askerî memur ve askerî hâkimlerden istifa hakkını haiz olmıyanlar;

B) İstifa ve tekaüt hakkı bulunanlardan umumî seçimin ilânından itibaren nihayet on gün zarfmda usulen istifa ve tekaütlüklerini istemeyenler dahi mebusluğa seçilemezler. Aksi takdirde bu seçimler yapılmamış sayılır.

Ancak ara seçimlerinde, istifa veya tekaütlük hakkını haiz olanlardan ilân edilen seçim gününden evvel istifa veya tekaütlüğünü istemiş olanlar mebusluğa seçilebilirler. Yukarıki on gün kaydına bağlı değildirler.

MADDE 12. — Yedeksubayların kısmî ve umumî mebus seçimi sıralarında gerek talim

Hü.

ve manevra için olsun ve gerekse harp sebebiyle olsun silâh altına çağırılmış ve orduda hizmet almış bulunmaları mebus seçimlerine mani değildir.

Teftiş heyetleri

MADDE 13. — Bu kanunun 5 ve 6 ncı maddeleri uyarınca; (Köy) ve (Mahalle) itibariyle hazırlanan defterler, o köy veya mahallelerin bağlı bulundukları kaza veya vilâyet merkezindeki belediye reisliklerine gelmeğe başladığı günden itibaren, âzası kazanın büyüklüğüne göre 4 - 10 kişiden mürekkep olmak üzere bir teftiş heyeti kurulur. Bu teftiş heyeti, belediye reisinin reisliği altında olmak üzere vilâyet merkezlerinde, vilâyet daimî encümeni âzası ile belediye meclisi âzasından ve mülhak kazalarda yalnız belediye meclisi âzalarından terekküp eder. Şayet kazanın büyüklüğü yüzünden daha bir kaç zat alınmasına lüzum görülürse, belediye meclisi âzalarından münasip miktarda âza teftiş heyetine iltihak ederler. Ancak, fesih, iptal veya meclisi teşkil edecek miktarda âza ve yedek âza kalmamak gibi suretlerle meclisin teşekkülü mümkün olmıyan veya kazanın yeni kurulmuş olması sebebiyle belediye meclisi seçimi henüz neticelenmemiş bulunan yerlerde, belediye sınırı içindeki mahalleler halkından belediye âzalığı şartlarını haiz bulunanlardan celp ve dâvet olunacak ikişer zat belediye reisinin veya Belediye kanununun (90) ncı maddesi mucibince nasbolunan reis vekilinin reisliği altında belediye binasında toplanarak aralarından veya hariçten nüfus miktarı nazarı dikkate almarak yukarıda gösterilen miktarda teftiş heyeti âzası seçerler.

MADDE 14. — Teftiş heyeti, tevdi olunan defterlerin kanuna muvafık olup olmadığını ve içinde yanlış ve fesat bulunup bulunmadığını tetkik eder. İşbu tetkiklerin ifası sırasında lüzum görülürse icabedenler celbedilerek tahkikat yapılır. İşbu tetkikat ve tahkikat kazanın büyüklüğüne göre beş günden on güne kadar devam edebilir. Bu müddet zarfında teftiş heyeti her gün toplanır.

Ad. E.

ve manevra için olsun ve gerekse harp sebebiyle olsun silâh altına çağırılmak ve orduda hizmet almış bulunanları mebus seçilmelerine mâni değildir.

Teftiş heyetleri

MADDE 13. — Hükümetin 13 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Teftiş heyeti, tevdi olunan defterlerin kanuna uygun olup olmadığını ve içinde yanlış ve fesat bulunup bulunmadığını tetkik eder. Bu tetkiklerin ifası sırasında lüzum görülürse icabedenler celbedilerek tahkikat yapılır. Bu tetkikat ve tahkikat kazanın büyüklüğüne göre beş günden on güne kadar devam edebilir. Bu müddet zarfında teftiş heyeti her gün toplanır.

ve manevra için olsun ve gerekse harp sebebiyle olsun silâh altına çağırılmış ve orduda hizmet almış bulunmaları mebus seçilmelerine mâni değildir.

Teftiş heyetleri

MADDE 13. — Bu kanunun beş ve altıncı maddeleri uyarınca köy ve mahalle itibariyle hazırlanan defterler o köy veya mahallelerin bağlı bulundukları kaza veya vilâyet merkezindeki belediye reisliklerine gelmeğe başladığı günden itibaren bu merkezlerde, vilâyet merkez kazasiyle vilâyete bağlı kazaların büyüklüğüne göre, dört - on kişiden mürekkep olmak üzere bir teftiş heyeti kurulur. Bu teftiş heyeti belediye reisinin reisliği altında olmak üzere vilâyet merkezlerinde vilâyet daimî encümeni âzasiyle belediye meclisince kendi aralarından seçilecek âzalardan, ve kazalarda yalnız belediye meclisince aralarından seçilecek âzalardan terekküp eder. Şayet kazaların büyüklüğü yüzünden daha bir kaç âza alınmasına lüzum görülürse belediye meclisi âzalarından münasip miktarı teftiş heyetine alınır. Ancak fesih, iptal veya meclisi teşkil edecek miktarda âza ve yedek âza kalmamış olmak gibi suretlerle meclisin teşekkülü mümkün olmıyan veya kazanın yeni kurulmuş olması sebebiyle belediye meclisi seçimi henüz neticelenmemiş bulunan yerlerde, belediye sınırı içindeki mahalleler halkından belediye âzalığı şartlarını haiz bulunanlardan çağırılacak ikişer zat belediye reisinin, veya belediye kanununun - 90 - ncı maddesine göre nasbolunan reis vekilinin, reisliği altında belediye binasında toplanarak aralarında veya dışarıdan nüfus miktarı gözönüne alınarak yukarıda gösterilen miktarda teftiş heyeti âzası seçerler.

MADDE 14. — Teftiş heyeti, verilen defterlerin kanuna uygun olup olmadığını ve içinde yanlış ve fesat bulunup bulunmadığını tetkik eder.

Bu tetkiklerin ifası sırasında lüzum görürse icabedenler getirtilerek tahkikat yapılır. Bu tetkikat ve tahkikat kazanın büyüklüğüne göre beş günden on güne kadar devam edebilir. Bu müddet içinde teftiş heyeti her gün toplanır.

Hü.	Ad. E.
MADDE 15. — 14 ncü maddede yazılı müddetin bitmesinden sonra teftiş heyetince tetkik edilen defterlerden seçim hakkını haiz bulunanlara ait kısmın birer sureti çıkarılıp Hükümet ve belediye dairelerinin münasip yerlerine ve umumun görebileceği sair yerlere ve mülhakata ait bulunanlarda seçim şubesi itibariyle merkez ittihaz edilen mahaldeki umumî yerlere asılır. Bu defterlerin asıldığı, gazete bulunan yerlerde gazete ile ve bulunmıyan yerlerde âdet olan vasıtalarla ilân olunur. Belediye, zabıta ve köy muhtar ve ihtiyar meclislerince bu defterlerin bulundukları yerlerde on gün asılı kalması temin edilir. Defterler bu müddetin son günü akşamı saat 18 de belediye olan yerlerde bu idare tarafından ve seçim şubelerinde reis marifetiyle kaldırılır.	**MADDE** 15. — Hükümetin 15 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 16. — Defterlerin asılı kaldığı on gün zarfında seçmenlerin adları, hüviyetleri defterlere yanlış veya mükerrer yazılmış veya hiç yazılmamış veya adı yazılmamak lâzımgelirken yazılmış oduğuna dair ileri sürülecek itirazlar, teftiş heyetince dinlenip işbu heyet kararıyle lâzımgelen tashihler yapılır. Defterlerin kaldırılmasından sonra itiraz iddiası dinlenmez. Teftiş heyetince itiraz vârit görülmediği takdirde ret kararının sureti itiraz edene usulen tebliğ olunur. Teftiş heyetinin kararına razı olmıyanların, kararın tebliği tarihinden itibaren üç gün zarfında mahallî asliye mahkemesine, bulunmıyan yerlerde sulh hâkimine, teftiş heyeti kararıyle birlikte müracaatla itiraz etmeğe hakları vardır. Bu müddet bittikten sonra itiraz hakkı kalmaz. Mahkeme itiraz iddialarını en çok altı gün zarfında katî karara bağlar. Bu ve daha evvelki maddeerde yazılı müddetlerin hesabında resmî tatil günleri sayılmaz. İtirazlar için mahkemelere vâkı olacak müracaatlar ve bu bapta verilecek kararlar hiç bir harca tabi tutulmıyacaktır.	**MADDE** 16. — Hükümetin 16 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
Mebus ve ikinci seçmen sayısının tesbiti **MADDE** 17. — Türk vatandaşlarından bütün erkek ve kadın nüfusu havi olup 5 ve 6 ncı maddelerde yazılı bulunan defterlerin teftiş he-	**MADDE** 17. — Hükümetin 17 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Da. E.

MADDE 15. — 14 ncü maddede yazılı müddetin bitmesinden sonra teftiş heyetince tetkik edilen defterlerden seçim hakkını haiz bulunanları gösteren kısımların birer sureti çıkarılıp bunlardan teftiş heyeti merkezine ait olanlar Hükûmet ve belediye dairelerinin münasip yerlerine ve umumun görebileceği sair yerlere ve seçim şubelerine ait olanları da şubelere merkez sayılan mahallerdeki umumî yerlere asılır.

Bu defterlerin asıldığı gazete bulunan yerlerde gazete ile ve bulunmıyan yerlerde âdet olan vasıtalarla ilân olunur. Belediye, zâbıta ve köy muhtar ve ihtiyar meclislerince bu defterlerin bulundukları yerlerde on gün asılı kalması temin edilir.

Defterler bu müddetin son günü akşamı saat 18 de belediye olan yerlerde bu idare ve seçim şubelerinde şube reisleri tarafından kaldırılır.

MADDE 16. — Hükümetin 16 ncı madedsi ayniyle kabul edilmiştir.

Mebus ve ikinci müntahip sayısının tesbiti

MADDE 17. — Hükümetin 17 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Hü.

yetine verilmesi tamam olunca kazada mevcut nüfusun miktarı mazbata ile vilâyete bildirilir. Bütün kazaların mazbataları geldikten sonra teftiş heyeti valinin veya vekilinin reisliği altında toplanarak ikinci maddede gösterilen suret ve nisbete göre kaç mebus seçileceğini mazbata ile tesbit eder, Dahiliye vekâletine bildirir. Aynı zamanda keyfiyet vilâyet dahilindeki teftiş heyetlerine kaymakamlar vasıtasiyle tebliğ edilir. Gazete olan yerlerde keyfiyet gazetelerle, olmıyan yerlerde de mutat vasıtalarla ilân edilir.

MADDE 18. — Teftiş heyetince kaza dahilinde ikinci seçmen seçiminin çabuk ve kolaylıkla yapılabilmesi için kaza merkez ve mülhakatında nahiye bulunmadığı veya mevcut nahiyeler geniş ve nüfusça kalabalık bulunduğu takdirde kaza veya nahiyeler içinde ihtiyaca göre müteaddit seçim şubeleri yapılabilir. Bu takdirde de seçim şubeleri dahilinde beş ve altıncı maddelere göre yazılmış bulunan kadın ve erkek nüfus miktarına ve 19 ncu maddedeki nisbete göre kaçar ikinci seçmen seçileceği teftiş heyetince mazbata ile tesbit ve seçim şubeleri reislikleri ile kaza kaymakamlıklarına bildirilir. Vilâyet merkezinde işbu bilgi vilâyet makamına verilir.

MADDE 19. — Seçim şubesi dahilinde bulunan kadın ve erkek nüfusundan her (400) kişi için bir, ikinci seçmen seçilir. Bu miktardan fazlası için aşağıdaki gibi muamele yapılır :

(600) e kadar bir, (6001) den (1000) e kadar iki, (1001) den (1400) e kadar üç ve fazlası için bu gidişle ikinci seçmen seçilir.

MADDE 20. — Teftiş heyetince, belediye asıl ve yedek âzalarından veya âzalık vasıflarını haiz hariçten birer zat mülhakat seçim şubelerine reis olarak seçilir. Seçim şubesine dahil bulunan köylerin muhtarları, belediye varsa belediye reisleri şube seçim heyetini teşkil ederler. Vilâyet ve kaza merkezlerinin büyük olması dolayısiyle bir kaç seçim şubesi ihdas edilmiş ise, kezalik teftiş heyetince belediyenin asıl ve yedek âzalarından veya hariçten âzalık vasıflarını haiz hemşehriler arasından seçilen üçer zat bu

Ad. E.

MADDE 18. — Hükümetin 18 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Hükümetin 19 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Hükümetin 20 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Da. E.

MADDE 18. — Teftiş heyetince kaza dahilinde ikinci seçmen seçiminin çabuk ve kolaylıkla yapılabilmesi için kaza merkeziyle köylerinde nahiye teşkilâtı bulunmadığı veya bulunup da nahiyeleri geniş ve nüfusça kalabalık bulunduğu takdirde kaza ve nahiyeler içinde ihtiyaç görüldüğü miktarda seçim şubeleri yapılabilir. Bu takdirde de seçim şubeleri içinde beş ve altmcı maddelere göre yazılmış bulunan kadın ve erkek nüfus miktarına ve on dokuzuncu maddedeki nisbete göre kaçar ikinci seçmen seçileceği teftiş heyetince mazbata ile tesbit edilerek seçim şubeleri reislikleri ile kaza kaymakamlıklarına bildirilir. Vilâyet merkezinde işbu bilgi vilâyet makamma verilir.

MADDE 19. — Hükümetin 19 ncu maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Teftiş heyetince, belediye asıl ve yedek âzalarından veya âzalık vasıflarını haiz hariçten birer zat seçim şubelerine reis olarak seçilir. Seçim şubesine dahil bulunan köylerin muhtarları, belediye varsa belediye reisleri şube seçim heyetini teşkil derler. Vilâyet ve kaza merkezinin büyük olması dolayısiyle bir kaç seçim şubesi ihdas edilmiş ise, kezalik teftiş heyetince belediyenin asıl ve yedek âzalıklarından veya hariçten âzalık vasıflarını haiz hemşehriler arasmdan seçilen üçer zat bu şube-

Hü.	Ad. E.
şubelerin seçim heyetlerini teşkil ederler ve reislerini kendi aralarından seçerler.	
MADDE 21. — Her seçim şubesi dahilinde mevcut ve seçim hakkını haiz olan erkek ve kadınların ikişer nüsha defteri teftiş heyetince tanzim ettirilip seçim şubeleri reislerine verilir. Bu detferlerin süratle tanzimi için teftiş heyeti lüzum görürse kazalarda kaymakamlardan, vilâyet merkezelrinde valilerden lüzumu kadar kâtip istiyebilir. Kaymakam ve valiler dairelerin bütün memur ve müstahdemlerini bu işte çalıştırabilirler. Bütün memurlar vali ve kaymakamların bu işe dair emirlerini ifaya mecburdurlar.	**MADDE 21.** — Hükümetin 21 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 22. — 16 ncı maddede yazıldığı üzere itiraz vâkı ise bunların mahkemece tetkiki için tâyin edilen altı günlük müddetin bitmesinden sonra her seçim şubesinde ne kadar seçmen varsa teftiş heyeti tarafından o miktarda üzerine bir kaç isim yazılacak kadar ufak pusulalık beyaz kâğıtlar hazırlanıp teftiş heyetinin mühürü ile arkaları mühürlenerek, seçim şubesi reisi olan zata verilir. Bundan başka bu zat teftiş heyetince yaptırılmış ve içine rey pusulaları atılmak için iki kilitli ve biri diğerine uymaz iki anahtarlı muhkem ve şubenin pusulalarını alabilir büyüklükte ve üzeri ufacık bir zarf girebilecek kadar delikli bir sandığı da seçim yerine beraberinde götürür. Sandığın anahtarlarından birisi reiste diğeri de âzadan birinde bulunur. Lüzum görülen yerlerde reislere merkezden birer de kâtip verilir .	**MADDE 22.**— Hükümetin 22 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 23. — Seçim şubesi reisi memur bulunduğu yere varınca şube seçim heyeti derhal toplanarak: a) Her gün ne kadar seçmenin rey vereceğini; b) Buna göre seçimin kaç gün devam edeceğini; c) Sandığın sırasiyle hangi köy ve semtler halkının reyine arzedileceğini; ç) Seçimin hangi gün, saat kaçta başlıyacağını; d) Her gün hangi saate kadar reylerin kabul edileceğini; kararlaştırır.	**MADDE 23.** — Hükümetin 23 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Da. E.

lerin seçim heyetlerini teşkil ederler ve işlerini kendi âzalarından seçerler.

MADDE 21. — Hükümetin 21 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Hükümetin 22 nci maddesi Ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 23. — Hükümetin 23 ncü maddesi Ayniyle kabul edilmiştir.

Ilü.	Ad. E.
Bu karar seçim şubesini teşkil eden köylerde muhtarlar, varsa belediye tarafından halka ilân olunur. Mahallî hükümet daireelri de bu hususta kendilerine lâzımgelen yardımı yapmağa mecburdurlar. Kaza ve vilâyet merkezi olan şehir ve kasabalarda bu hususları karar altına almak ve halka ilân etmek teftiş heyetinin vazifesidir.	
MADDE 24. — Seçim her seçim şubesinde ayrı ayrı yapılır. Bir seçim şubesi defterlerinde kayıtlı bulunan kimse diğer şubede rey veremez. Reylerin kabulü devam ettiği müddetçe seçim hakkı olanların isimlerini havi defterler salon duvarlarında asılı bulundurulur.	MADDE 24. — Hükümetin 24 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 25. — Tâyin edilen günde seçime başlanırken rey pusulaları atılmadan önce seçim şubesi reisi, âzalara ve sair hazır bulunanlara sandığın boş olduğunu gösterdikten sonra, kilitleyip anahtarlarından birini kendisi alır, diğerini de seçim heyetindeki âzadan birine verir. Bundan sonra sandığın dört tarafından sicim geçirilip, düğüm yerleri mühürlenir.	MADDE 25. — Hükümetin 25 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 26. — Sandığın mühürlenmesinden sonra seçim şubesinin en uzak köy veya mahallesinden başlamak üzere önceden tesbit edilen programa göre seçmenerin reyleri kabul olunur. Seçim yerine gelen seçmenlere mühürlü pusulalar dağıtılır ve; a) Seçim şubesi için ne kadar ikinci seçmen lâzımgelirse seçim hakkını haiz olup adları salonda asılı defterlerde yazılı bulunanlardan o kadar kimsenin pusulaya yazılacağı; b) Yazısı olmıyanlarm emniyet ettikleri kimselere yazdırabilecekleri; c) Şayet pusulada muayyen miktardan ziyade isim yazılır veya yazdırılırsa pusulanm başından başlıyarak yalnız istenilen adeddeki isimlerin kabul edilip, fazlasmm hükümsüz sayılacağı; ç) İstenilen adedten daha az isim yazılmış veya yazdırılmış ise yalnız yazılı isimlerin kabul ve kaydolunacağı; d) Pusulaya aynı isim bir kaç kere yazılmış ise bunun bir rey sayılacağı; e) Rey pusulalarına yazılan isimler okunmaz veya mühürsüz pusulaya yazılmış bulunursa hesaba katılmıyacağı;	MADDE 26. — Hükümetin 26 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

Da. E.

MADDE 24. — Hükümetin 24 ncü maddesi Ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 25. — Hükümetin 25 nci maddesi Ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Hükümetin 26 ncı maddesi Ayniyle kabul edilmiştir.

Hü.	Ad. E.
f) Pusulalara imza veya mühür konulmayacağı; Seçmenlere sözle anlatılır ve seçim salonuna asılacak yazılarla da ilân edilir.	
MADDE 27. — Seçim heyetine gelen her seçmene kâtip tarafından köy ve mahallesi, ad ve soyadı sorulur. Seçmen tanınmış bir kimse olduğu veya nüfus hüviyet cüzdanını gösterdiği takdirde seçim defterindeki ismi yanına bir çizgi çekilip pusulayı sandığa atmasına izin verilir. Her seçmen kendi reyini getirip sandığa atmakla mükelleftir. Hiç bir sebep ve suretle başkasının namına rey pusulası sandığa atılmaz.	MADDE 27. — Hükümetin 27 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 28. — Köylü seçmenlerin seçim sandıkları başında lüzumsuz bekletilmemeleri için seçim heyeti tarafından gerekli tedbirler alınır.	MADDE 28. — Hükümetin 28 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 29. — Seçimi bir gün içinde bitmiyen seçim şubelerinde seçim heyeti dağılmazdan önce sandığın deliği üzerine bir kâğıt konur ve sandık dört tarafından sicim ile bağlanıp gerek bu sicimin düğüm yerleri ve gerek kâğıdın uçları ile anahtar delikleri seçim heyeti tarafından mühür mumu ile mühürlenir. Sandık, heyetin kararıyle emin ve münasip bir yere konularak muhafazasına itina olunur ve ertesi gün sandığın mühürleri heyetçe muayene edildikten sonra açılıp yine seçime başlanır.	MADDE 29. — Hükümetin 29 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 30. — 23 ncü maddeye göre tâyin olunan seçim zamanının sona ermesinde artık rey pusulası kabul olunmayıp, bütün seçim hayeti âzası hazır iken sandık açılır ve atılan pusulalar birer birer sayıldıktan sonra tekrar sandığa konur ve (Seçim şubesine şu kadar seçmen gelip, şu kadar pusula atılmıştır) diye hemen bir kısa zabıt tutulur.	MADDE 30. — Hükümetin 30 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 31. — Sandıkta rey verenlerin sayısından ziyade pusula zuhur ederse fazlası açılıp okunmadan yakılır. Fazla pusula atanlar hakkında gerekli takibat yapılır.	MADDE 31. — Hükümetin 31 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 32. — Rey pusulalarının sayısı bittikten sonra pusulalardaki isimler alfabe sırasiyle büyük kâğıtlar üzerinde tasnif olunur ve bu esnada 26 ncı maddede yazılı hükümlere dikkat edilir. Tasnife başlandıkta muayyen zaman zarfında tasnif edilecek kadar rey pusu-	MADDE 32. — Hükümetin 32 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Da. E.

MADDE 27. — Hükümetin 27 nci maddesi Ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Hükümetin 28 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Hükümetin 29 ncu maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Hükümetin 30 ncu maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Hükümetin 31 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 32. — Hükümetin 32 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Hü.	Ad. E.
lası sandıktan çıkarılıp 29 ncu maddenin târifatı dairesinde tekrar mühürlenir. Bu suretle devam olunacak tasnif muamelesi bittikten sonra seçim heyeti tarafından; (Seçime şu kadar seçmen iştirâk etmiş ve sandık açıldığı zaman zuhur eden şu kadar rey pusulasının sayılıp tasnifi neticesinde filan şu kadar ve filan şu kadar rey almış ve filan, filan ekseriyet kazanmış olduklarını) gösterir bir mazbata tanzim olunup seçim evrakı ve sandıkla beraber teftiş heyeti reisliğine verilmek üzere merkezden seçim şubesine reis olarak gönderilmiş olan zata tevdi olunur. Ekseriyet kazanıp ikinci seçmen olanlara ayrıca seçim heyeti tarafından birer mazbata verilir. Bunlar bu mazbataları Vilâyet veya kaza merkezlerindeki teftiş heyeti reisliğine gösterip kayıt ettirirler.	
Bu sırada, mebus seçimi için teftiş heyetinin bulunduğu yerde hangi gün ve saatte bulunmaları lâzımgeleceği ikinci seçmenlere tenbih olunur. Mazbatasını kayıt ettirmek üzere gelmemiş olan ikinci seçmenlere de hangi gün ve saatte hazır bulunmaları lâzımgeleceği dâvetnamelerle ihtar olunur.	
MADDE 33. — Mebus seçmi için tâyin edilen gün ve saatte hazır bulunacak ikinci seçmenlere arkaları teftiş heyeti mühürü ile mühürlü rey pusulaları dağıtılır. İkinci seçmenlerden her biri mebusluğa namzetlikleri seçim mahallinde asılmış olan kâğıtlarla ilân edilmiş olan zatlardan vilâyet için ne kadar mebus seçilecek ise o kadarını kendi pusulasına yazar, yazı bilmeyen olursa heyetin toplu olduğu mahalden çıkmamak şartiyle orada emniyet ettiği birine yazdırabilir. Pusulaya vilâyet için seçilecek adetten fazla veya noksan isim yazılırsa 26 ncı madde hükümleri tatbik olunacaktır.	MADDE 33. — Hükümetin 33 ncü maddesi aynen kabul edilmitir.
MADDE 34. — Teftiş heyetinin toplandığı odada masa üzerinde ve ortasında yalnız bir pusula çıkabilecek kadar delikli bir sandık bulunur. Rey pusulaları atılmadan önce sandık açılıp, içi boş olduğu hazır olanlara gösterildikten sonra kilitlenir ve kilit üzerine büyücek bir kâğıt konulup üzerine teftiş heyetinin resmî ve mevcut seçmenlerden üçünün zâti mühürleriyle mühürlenir.	MADDE 34. — Teftiş heyetinin toplandığı odada masa üzerinde ve ortasında yalnız bir pusula girebilecek kadar delikli bir sandık bulunur. Rey pusulaları atılmadan önce sandık açılıp, içi boş olduğu hazır olanlara gösterildikten sonra kilitlenir ve kilit üzerine büyücek bir kâğıt konulup üzerine teftiş heyetinin resmî ve mevcut seçmenlerden üçüncü zâti mühürleriyle mühürlenir.

Da. E.

MADDE 33. — Hükümetin 33 ncü maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 34. — Adliye encümeninin 34 ncü maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Hü.	Ad. E.
MADDE 35. — Sandık kapanıp, mühürlendikten sonra ikinci seçmenler sırasiyle dâvet olunup, ellerindeki pusulaları sandığm içine atarlar .Atarken ellerinde bir pusuladan fazla olmamasına dikkat olunur.	**MADDE** 35. — Hükümetin 35 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 36. — Kaza dahilinde ikinci seçmen seçilenlerin onda sekizi seçim gününde reylerini kullanmışsa sandık açılıp mebusluğa rey kazananların isimlerini havi olarak vilâyet merkezindeki teftiş heyetine gönderilecek mazbatanın tanzimine başlanır. Şayet muayyen olan günde mevcut olanlar kazanm ikinci seçmenlerinin mecmuunun onda sekizinden az ise sandık açılmayıp deliğin üzerine bir kâğıt konulup teftiş heyetinin resmî ve mevcut ikinci seçmenlerden üçünün zatî mühürleriyle mühürlenir. Hazır bulunmıyan ikinci seçmenler gelinceye kadar sandık emin bir yerde saklanır. Gelmiyen ikinci seçmenlere tâyin edilecek başka bir günde kaza merkezinde hazır bulunmak üzere mahalli hükûmet tarafından tebligat yapılır.	**MADDE** 36. — Hükümetin 36 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 37. — Muayyen olan günde teftiş heyeti tarafından sandığın deliği açılır. Gelen ikinci seçmenler rey pusulalarını sandığa atarlar. İşbu dâvetten sonra da gelmiyen ikinci seçmenler beklenmiyerek sandık açılır. Sandık açıldıktan sonra gelecek ikinci seçmenler artık reylerini kullanamazlar.	**MADDE** 37. — Hükümetin 37 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 38. — Teftiş heyetinin huzurunda sandık açılınca ilk önce atılan pusulalar sayılır ve aynen birer birer okunup, yazılan isimler kaydolunur. Bir isim pusulalarda tekrar ettikçe ismin karşısına işaret olunur. Bu suretle bilcümle pusulaların okunup yazılması bittikten sonra her bir zatın kazandığı reyler toplanıp mazbatası tanzim ve teftiş heyeti tarafından imza edilir. Bu mazbatada rey kazananların kâffesinin isimleri ve kazandıkları rey miktarları rakam ve yazı ile yazılır. Bundan başka kaza namına seçilen ikinci seçmenlerin miktarı ile bunlardan kaçmın seçime iştirak ettiği de mazbataya işaret olunur. Bu şekilde hazırlanacak mazbatanın bir sureti teftiş heyetinde saklanıp, asıl nüsha da kaza kaymakamlığı vasıtasiyle vilâyet merkezindeki teftiş heyetine gönderilir. Vilâyet merkezindeki seçim hakkında da	**MADDE** 38. — Hükümetin 38 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Da. E.

MADDE 35. — Hükümetin 35 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 36. — Hükümetin 36 ncı maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 37. — Hükümetin 37 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 38. — Teftiş heyetinin huzurunda sandık açılınca ilk önce atılan pusulalar sayılır ve aynen birer, birer okunup, yazılan isimler kaydolunur. Bir isim pusulalarda tekerrür ettikçe ismin karşısına işaret olunur. Bu suretle bilcümle pusulaların okunup yazılması bittikten sonra her bir zatin kanzandığı reyler toplanıp mazbatası tanzim ve teftiş heyeti tarafından imza edilir. Bu mazbata da rey kazananların kâffesinin isimleri ve kazandıkları rey miktarları rakam ve yazı ile yazılır. Bundan başka kaza namına seçilen ikinci seçmenlerin miktarı ile bunlardan kaçının seçime iştirâk ettiği de mazbataya işaret olunur. Bu şekilde hazırlanacak mazbatanın bir sureti teftiş heyetinde saklanıp asıl nüsha da kaza kaymakamlığı vasıtasiyle vilâyet merkezindeki teftiş heyetine gönderilir. Vilâyet

Hü.	Ad. E.
bu suretle muamele olunarak mazbatası tanzim olunur.	
MADDE 39. — Kaza teftiş heyetlerince tanzim edilip gönderilen mazbatalar tamam olunca vilâyet merkezindeki teftiş heyeti valinin reisliği altında toplanıp, seçilenlerin isimleri ve kazandıkları reyler tesbit olunur. Bunlardan en ziyade rey alanların mebus seçildikleri mazbata ile tesbit olunur. Şayet bu seçilenlerden en az rey alanın aldığı reye müsavi rey almış başka biri varsa aralarında kura çekilir. Mebus seçilenlere bu heyet tarafından imzalı birer mazbata verilir. Bu mazbataların ayrıca imzalı ikişer sureti vilâyetçe Dahiliye vekâletine gönderilir. Vekâlet, vilâyetlerden gelen mazbataların birer tanesini Meclisin açılışında Büyük Millet Meclisi Reisliğine verilmek üzere Başvekâlete gönderir.	**MADDE 39.** — Hükümetin 39 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 40. — Umumî mebus seçimi esnasında bir zat muhtelif vilâyetlerden mebus seçilirse bunlardan hangisini tercih ettiği kendisinden sorulur. Mebus olan zat bu sorguya sekiz gün zarfmda cevap vermeğe mecburdur. Bu yüzden mebuslarm sayısmdan noksan hâsıl olan vilâyette yeniden seçim yapılır.	**MADDE 40.** — Hükümetin 40 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 41. — Seçimin bitmesinden sonra kaza ve vilâyet merkezlerindeki teftiş heyetleri, seçime ait bilûmum defterler ve sair evrakı gelecek umumî seçime kadar saklanmak üzere mühürlü bir sandık içinde olarak belediye idaresine teslim ederler.	**MADDE 41.** — Hükümetin 41 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 42. — Teşkilâtı Esasiye kanunu hükümlerine göre mebusluk hakkı zâil veya sakıt olan veyahut vefat eden mebuslarm yerlerine diğerlerinin seçilmesi için keyfiyet Dahiliye vekâletince bunların mebusu bulundukları vilâyetlere tebliğ olunur. İkinci seçmenler dâvet olunarak, bu fasıldaki esaslar dairesinde seçim muamelesi neticelendirilir. Bu gibi ara seçimlere başlamadan evvel yapılacak yoklamada ikinci seçmenlerden bir kısmının vefat veya başka bir vilâyete nakletmeleri veya seçim haklarını kaybetmeleri dolayısiyle 36 ncı maddede yazılı nisabın kaybolduğu anlaşılırsa ilk önce açılan ikinci seçmenlerin yerine ait bulundukları seçim şubelerine diğerleri seçilir.	**MADDE 42.** — Teşkilâtı Esasiye kanunu hükümlerine göre mebusluk hakkı zâil veya sâkıt olan veyahut vefat eden mebusların yerlerine diğerlerinin seçilmesi için keyfiyet Dahiliye vekâletince bunların mebusu bulundukları vilâyetlere tevdi olunur. İkinci seçmenler dâvet olunarak, bu fasıldaki esaslar dairesinde seçim muamelesi neticelendirilir. Bu gibi ara seçimlere başlamadan evvel yapılacak yoklamada ikinci seçmenlerden bir kısmının vefat veya başka bir vilâyete nakil etmeleri veya seçim haklarını kaybetmeleri dolayısiyle 36 ncı maddede yazılı nisabın kaybolduğu anlaşılırsa ilk önce açılan ikinci seçmenlerin yerine ait bulundukları seçim şubelerince diğerleri seçilir.

merkezindeki seçim hakkında da bu suretle muamele olunarak mazbatası tanzim olunur.

MADDE 39. — Kaza teftiş heyetlerince tanzim edilip gönderilen mazbatalar tamam olunca vilâyet merkezindeki teftiş heyeti valinin reisliği altında toplanıp, seçilenlerin isimleri ve kazandıkları reyler tesbit olunur. Bunlardan en ziyade rey alanların mebus seçildikleri mazbata ile tesbit olunur. Şayet bu seçimlerden en az rey alanın aldığı reye müsavi rey almış başka biri varsa heyet huzurunda aralarında kura çekilir. Mebus seçilenlere bu heyet tarafından imzalı birer mazbata verilir. Bu mazbatalarm ayrıca imzalı ikişer sureti vilâyetçe Dahiliye vekâletine gönderilir. Vekâlet, vilâyetlerden gelen mazbatalarm birer tanesini Meclisin açılışmda Büyük Millet Meclisi Reisliğine verilmek üzere Başvekâlete gönderir.

MADDE 40. — Hükümetin 40 ncı maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 41. — Hükümetin 41 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 42 — Teşkilâtı Esasiye kanunu hükümlerine göre mebusluk hakkı zâil veya sâkıt olan veyahut vefat eden mebuslarm yerlerine diğerlerinin seçilmesi için keyfiyet Dahiliye vekâletince bunların mebusu bulundukları vilâyetlere tebliğ olunur. İkinci seçmenler dâvet olunarak, bu fasıldaki esaslar dairesinde seçim muamelesi neticelendirilir. Bu gibi ara seçimlere başlamadan evvel yapılacak yoklamada ikinci seçmenlerden bir kısmının vefat veya başka vilâyete nakletmeleri veya seçim haklarını kaybetmeleri dolayısiyle 36 ncı maddede yazılı nisabm kaybolduğu anlaşılırsa ilk önce açılan ikinci seçmenlerin yerine ait bulundukları seçim şubelerince diğerleri seçilir.

Hü.	Ad. E.
Şu kadar ki, ikinci seçmenlerin sayısı 36 ncı maddenin tesbit ettiği onda sekiz nısabının aşağısına düşmediği müddetçe yapılacak ara seçimlerinde, genel seçimdeki ikinci seçmenler yekûnuna müstenit nısap aranmayıp, fiilen mevcut olan ikinci seçmenlerin onda sekizi ile iktifa edilir.	Şu kadar ki, ikinci seçmenlerin sayısı 36 ncı maddenin teklif ettiği onda sekiz nısabının aşağısına düşmediği müldetçe yapılacak ara seçimlerinde, umumî seçimdeki ikinci seçmenler yekûnuna müstenit nısıp aramayıp, fiilen mevcut olan ikinci seçmenlerin on sekizi ile iktifa edilir.
Seçim masrafları	
MADDE 43. — Teftiş heyetlerince merkez ve mülhakattaki seçim şubelerine memuren gönderilen zevatın nakil vasıtaları ücretleri ile harcırah kararnamesine göre verilecek yevmiyeleri ve seçime ait sair bilûmum masraflar umumî muvazeneden verilir.	**MADDE 43.** — Hükümetin 43 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
Seçim cezaları	
MADDE 44. — Sahte ad ve soyadı ve sıfat takınarak veya kanunen seçim hakkından mahrum olduğunu saklıyarak kendisini seçim defterine yazdıranlar veyahut adını ve soyadını mükerrer kaydettirenler bir aydan bir seneye kadar hapis ve on liradan elli liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılır.	**MADDE 44.** — Hükümetin 44 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 45. — Evvelki maddede gösterilen suretlerle kendisini seçim defterine kaydettirmiş olduğu halde veya seçim defterine kayitli bulunan diğer bir seçmenin ad ve soyadını ve sıfatını sahte olarak takınarak veya seçim hakkı olmadığı halde yanlışlıkla isminin deftere geçirilmiş bulunmasından istifade ederek rey verenler altı aydan iki seneye kadar hapis ve on liradan yüz liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılır.	**MADDE 45.** — Hükümetin 45 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 46. — Reyini yazmağa tâyin olunduğu bir seçmenin beyan ettiğinden başka bir şahsın adını rey puslasına yazanlar bir aydan altı aya kadar hapis ve on liradan elli liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılırlar.	**MADDE 46.** — Hükümetin 46 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 47. — Mebus veya ikinci seçmen olmak yahut diğer bir şahsı mebus veya ikinci seçmen seçtirmek kasdiyle seçmenleri her ne suretle olursa olsun korkutan veya bu suretle seç-	**MADDE 47.** — Mebus veya ikinci seçmen olmak yahut diğer bir şahsı mebus veya ikinci seçmen seçtirmek kastiyle seçmenleri her ne suretle olursa olsun korkutan veya bu suretle

Da. E.

Şu kadar ki, ikinci seçmenlerin sayısı 36 ncı maddede yazılı onda sekiz nısabının aşağısına düşmediği müddetçe yapılacak ara seçimlerinde, umumî seçimdeki ikinci seçmenler yekûnuna müstenit nısap aranmayıp, fiilen mevcut olan ikinci seçmenlerin onda sekizi ile iktifa edilir.

Seçim masrafları

MADDE 43. — Hükümetin 43 ncü maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Seçim cezaları

MADE 44. — Sahte ad ve soy adı ve sıfat takınarak veya kanunen seçim hakkından mahrum olduğunu saklıyarak kendisini seçim defterine yazdıranlar veyahut adını ve soy adını kasten mükerrer kaydettirenler bir aydan bir seneye kadar hapis ve on liradan elli liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılırlar.

MADDE 45. — Hükümetin 45 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 46. — 26 ve 33 ncü maddelere göre müntahiplerin reylerinin yazdırdığı kimseler, rey pusulasma müntahiplerin söylediklerinden başka bir şahsın adını ve soy adını yazarlarsa bir aydan altı aya kadar hapis ve on liradan elli liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılırlar.

MADDE 47. — Adliye encümeninin 47 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Hü.	Ad. E.
meğe teşvik için seçmenlere para, eşya ve sair menkul veya gayrimenkul gibi mal verenler veya herhangi bir suretle menfaat temin veya vâdedenler ve bu maksatla verilen malları veya vâit veya temin olunan menfaatleri kabul edenler veya bir kimse hakkında rey vermek veya verdirmek yahut rey vermekten imtina için Devlet, vilâyet, belediye, köy veya bunların kurdukları her türlü daire veya müesseselerle sair bilûmum âmme müesseseleri memuriyet veya müstahdemliği veya hususi hizmet vait ve kabul edenler iki aydan on sekiz aya kadar hapis ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılırlar ve bu suçları işliyenler memur iseler müebbeden veya muvakkaten memuriyetten mahrumiyetlerine de hükmolunur.	seçmeye teşvik için seçmenlere para, eşya ve sair menkul veya gayrimenkul mal verenler veya herhangi bir suretle menfaat temin veya vâdedenler ve bu maksatla verilen malları veya vait veya temin olunan menfaatleri kabul edenler veya bir kimse hakkında rey vermek veya verdirmek yahut vermekten imtina için, Devlet, vilâyet, belediye, köy veya bunlarm kurdukları her türlü daire veya müesseselerle sair bilûmum âmme müesseseleri memuriyet veya müstahdemliği veya hususi hizmet vait ve kabul edenler iki aydan 18 aya kadar hapis ve yüz liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılırlar. ve bu suçları işliyenler memur iseler müebbeden veya muvakkaten memuriyetten mahrumiyetleri hükmolunur.
MADDE 48. — Rey sandığını salâhiyeti haricinde açan, seçim işine ait defter ve resmî evrakı, teftiş veya şube seçim heyetlerince usulüne göre tâyin olunan müddet içinde açıkta duran ilânları ve seçim cetvellerini ve rey pusulalarını alan, koparan, parçalıyan veya çalanlar bir seneden üç seneye kadar hapis ve yüz liradan bin iraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılırlar.	**MADDE 48.** — Hükümetin 48 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 49. — Gerek zor kullanmak suretiyle, gerek memuriyetten mahrum etmek veya şahsını yahut ailesini veya servetini zarara uğratmak tehdidiyle bir seçmeni rey vermekten vaz geçirenler veyahut rey vermeğe icbar edenler üç aydan iki seneye kadar hapis ve elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılırlar.	**MADDE 49.** — Hükümetin 49 ncu maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 50. — Yalan haberler yayarak ve iftirada bulunarak ve sair hile ve desiseler yaparak seçim işlerini bozanlar veyahut bir veya daha ziyade seçmeni rey kullanmaktan vaz geçirenler yahut toplu ve korkutucu hareketlerle teftiş ve şube seçim heyetlerinin icraatını ihlâl ederek seçimin icrasma ve her şahsın serbestçe rey vermesine engel olanlar üç aydan iki seneye kadar hapis ve elli liradan beş yüz liraya kadar ağır para cezasiyle cezalandırılırlar.	**MADDE 50.** — Hükümetin 50 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.
MADDE 51. — Teftiş veya seçim şube heyetlerine karşı seçim işlerine mâni olmak için her ne suretle olursa olsun cebir ve şiddet kullanan-	**MADDE 51.** — Hükümetin 51 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Da. E.

MADDE 48. — Hükümetin 48 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 49. — Hükümetin 49 ncu maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 50. — Hükümetin 50 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 51. — Hükümetin 51 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

Hü.

lar veya buna teşebbüs edenler üç seneden beş seneye kadar ağır hapis cezasiyle cezalandırılır. Cürüm birden ziyade teftiş veya seçim şube heyetlerine karşı icra olunmak üzere evvelce tertip ve ittifak ile yaplmış bulunursa failleri beş seneden on beş seneye kadar ağır hapis cezasiyle cezalandırılırlar.

MADDE 52. — Seçim işinden doğan âmme hukuku dâvası seçimin bittiği tarihten itibaren altı ay içinde açılmadığı takdirde takibat yapılamaz.

MADDE 53. — İntihabı mebusan kanuniyle zeyil ve tadillerini ihtiva eden 320, 385, 1079, 1760, 2598, 2631 sayılı kanunlar kaldırılmıştır.

MADDE 54. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 55. — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

27 . VII . 1942

Bş. V. ve Ha. vekil vekili
S. Saracoğlu

Ad. V.
H. Menemencioğlu

M. M. V.
A. R. Artunkal

Da. V.
Dr. A. F. Tuzer

Ha. V.

Mal. V.
F. Ağralı

Mf. V.
Yücel

Na. V.
A. F. Cebesoy

İk. V.
Sırrı Day

S. İ. M. V.
Dr. H. Alataş

G. İ. V.
R. Karadeniz

Zr. V.
Ş. R. Hatipoğlu

Mü. V.
F. Engin

Ti. V.
Dr. B. Uz

Ad. E.

MADDE 52. — **Hükümetin 52 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**

MADDE 53. — **Hükümetin 53 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.**

MADDE 54. — **Hükümetin 54 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.**

MADDE 55. — **Hükümetin 55 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.**

Da. E.

MADDE 52. — Hükümetin 52 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 53. — Hükümetin 53 ncü maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 54. — Hükümetin 54 ncü maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

MADDE 55. — Hükümetin 55 nci maddesi ayniyle kabul edilmiştir.

S. Sayısı : 13

İnhisarlar Umum Müdürlüğü mütedavil sermayesinin 63 000 000 liraya çıkarılması hakkında kanun lâyihası ve Bütçe encümeni mazbatası (1/879)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar dairesi müdürlüğü
Sayı : 6/4117

12 . XI . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İnhisarlar umum müdülüğü mütedavil sermayesinin 63 000 000 liraya çıkarılması hakkında Gümrük ve inhisarlar vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 9 . XI . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Ş. Saracoğlu

Mucip sebepler lâyihası

İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesi 4110 sayılı kanunla 36 500 000 lira olarak tesbit edilmiş, kahve ve çayın Devlet inhisarı altına alınması hakkında 4223 sayılı kanunla kabul edilen 8 000 000 lira ile bu sermaye 44 500 000 liraya baliğ olmuştur.

Tütün, ispirto ve ispirtolu içkiler, tuz ve barut inhisarlarının işletilmesi için tesbit olunan 36 500 000 lira mütedavil sermaye ile bu işlerin yürütülmesine halen imkân kalmamıştır.

Filhakika, son bir sene zarfında iptidai maddede malzemenin ve yabancı memleketlerden getirilen bazı inhisar maddelerinin fiyatlarında mühim yükselmeler vukua geldiği gibi işçi ücretleri ve nakil masrafları da artmış bulunmaktadır. Aynı zamanda inhisar mamulâtının satışları hem miktar, hem kıymet itibariyle günden güne artmış, haziran 1940 - mayıs 1941 devresinde 75 300 000 lira olan satışlar haziran 1941 - mayıs 1942 devresinde 84 200 000 lirayı bulmuştur; 1942 malî yılının ilk dört ayında yapılan satışlara nazaran bu rakamın, çay ve kahve satışları hariç olmak üzere, bu malî yıl sonunda 100 000 000 lirayı bulması muhtemeldir.

Diğer taraftan, iptidai madde tedarikinde ve bilhassa hariçten getirilmesi zaruri olan malzeme ve eşyanın celp ve ithalinde çekilen büyük güçlükler zaman zaman hâsıl olan imkânlardan âzami derecede istifade edilerek mümkün olduğu kadar fazla mubayaada bulunulması ve normal zamanlara nazaran fazla bir malzeme stoku bulundurulmasını zaruri kılmaktadır.

1942 malî yılı satış ve maliyet tahminlerine göre yapılan hesaplar inhisar işlerinin yürütülebilmesi için - kahve ve çay hariç olarak - aşağıda gösterildiği üzere:

		Müfredat	Yekûn
I.	Paralar:		
	Kasa ve bankalarda	2 000 000	
	Yolda	2 000 000	4 000 000
II.	Mal:		
	Yaprak tütün	29 400 000	
	Mamul tütün	3 960 000	
	İçki	4 165 000	
	Tuz	240 000	
	Barut ve patlayıcı maddeler	1 160 000	
	Ambalâj ve levazım	8 000 000	46 925 000
III.	Borçlular:		
	Alacak ve borç farkı		2 000 000
IV.	Mütedavil sermaye sabit kıymetleri		1 200 000
V.	İştirakler		1 100 000
			55 225 000

Liralık bir mütedavil sermayeye lüzum hissedilmektedir. Bu miktara kahve ve çay inhisarı işleri için 4223 sayılı kanunla kabul olunan 8 000 000 lira da ilâve edilince İnhisarlar idaresine tahsis edilmesi istenilen sermaye 63 225 000 liraya baliğ olmaktadır.

Şurası da şayanı kayittir ki, 1942 malî yılında iptidai madde ve yardımcı malzeme fiyatlarının gerek bütçe tahminleri sırasında, gerekse yukarıki hesapta esas alınan fiyatları aşmakta olduğu ve mütemadi bir yükselişe doğru gittiği görülmektedir. Maahaza, bu vaziyetten tahassül edecek olan farkın her sahada yapılacak tasarruflarla kapatılarak İnhisarlar idaresi mütedavil sermayesinin 18 500 000 lira ilâvesiyle 63 000 000 liraya çıkarılması ve bu suretle mevcut imkânların tazyik edilmemesi düşünülmüştür.

Mütedavil sermayeye ilâve olunan bu 18 500 000 lira, 1941 malî yılı inhisarlar hasılatı fazlasiyle 1942 ve mütaakıp malî yıllarda inhisarlar hasılatı olarak tahmin edilen veya edilecek olan varidattan fazla tahakkuk edecek gelirlerle mahsup edilmek üzere Maliye ve Gümrük ve inhisarlar vekâletlerinin müştereken tesbit edeceği esaslara göre temin olunacaktır.

Ekli olarak sunulan lâyiha bu esaslara göre hazırlanarak Yüksek Meclise takdim kılınmıştır.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 4
Esas No. 1/879

27 . XI . 1942

Yüksek Reisliğe

İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesinin 63 000 000 liraya çıkarılması hakkında Gümrük ve inhisarlar vekilliğince hazırlanıp Başvekâletin 12 . XI . 1942 tarih ve 6/4117 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası encümenimize tevdi buyurulmakla Gümrük ve inhisarlar vekili Raif Karadeniz ve Maliye vekâleti namına Bütçe ve malî kontrol umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Lâyihada serdedilen mucip sebeplere ve alınan izahata göre iptidai madde ve malzeme fiyatlariyle işçi ve nakil ücretlerinde vukua gelen mühim yükselmeler ve hariçten getirilen maddelerin tedarikinde karşılaşılan güçlükler sebebiyle elde edilebilen kısımdan fazla miktarda stok yapılması zarureti ve nihayet inhisar maddelerinin satış haeminde hâsıl olan genişleme bugünkü 44 buçuk milyon liradan ibaret mütedavil sermaye ile inhisar işlerinin tedvirini ziyadesiyle zorlaştırdığı anlaşılmış olduğundan encümenimiz kanunu esas itibariyle kabule şayan görmüştür.

Maddelerde şekle ait bazı ibare değişiklikleri yapılmak suretiyle hazırlanan lâyiha, Umumî Heyetin tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	*T. Coşkan*	*H. Kitabcı*
Kâtip		
İstanbul	Bursa	Bursa
F. Öymen	*Dr. Sadi Konuk*	*Nevzad Ayas*
Elâzığ	Giresun	İsparta
M. F. Altay	*M. Akkaya*	*R. Ünlü*
İsparta	Maraş	Mardin
M. Karaağaç	*M. Bozdoğan*	*R. Erten*
Muş	Sivas	Tokad
Ş. Ataman	*Remzi Çiner*	*H. N. Keşmir*
Tunceli	Yozgad	Yozgad
M. Yenel	*A. Sungur*	*S. İçöz*
	Zonguldak	
	Emin Erişirgil	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesinin 63 000 000 liraya çıkarılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — 11 . VIII . 942 tarihli ve 4110 sayılı kanunla 36 500 000 lira olarak tesbit ve 4223 sayılı kanunla 8 000 000 lira ilâve edilerek 44 500 000 liraya çıkarılmış olan İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesi 63 000 000 liraya iblâğ edilmiştir.

MADDE 2. — 1 nci madde ile ilâve olunan 18 500 000 lira 1941 ve mütaakıp malî yıllar İnhisarlar varidatı fazlalarından mahsup edilmek üzere Maliye ve Gümrük ve inhisarlar vekâletlerince müştereken tesbit edilecek esaslara göre temin olunur.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 4. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Gümrük ve inhisarlar vekilleri memurdur.

10 . XI . 1942

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	*H. Menemencioğlu*	*A. R. Artunkal*
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
R. Peker	*N. Menemencioğlu*	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel		*Sırrı Day*
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	*R. Karadeniz*	*Ş. R. Hatipoğlu*
Mü V.		Ti. V.
F. Engin		*Dr. B. Uz*

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesinin 63 000 000 liraya çıkarılması hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — İnhisarlar umum müdürlüğü mütedavil sermayesi on sekiz buçuk milyon lira ilâve edilmek suretiyle altmış üç milyon liraya çıkarılmıştır.

MADDE 2. — Birinci madde mucibince ilâve olunan on sekiz milyon beş yüz bin lira, 1941 ve mütaakıp malî yıllar İnhisarlar varidatı fazlalarından mahsup edilmek üzere Maliye ve Gümrük ve inhisarlar vekâletlerince birlikte tesbit olunacak kararlara göre temin olunur.

MADDE 3. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 4. — Hükümetin dördüncü maddesi aynen.

S. Sayısı : 14

Rumeli demiryolları işletme nizamnamesinin zıya ve hasar tazminatına müteallik hadlerinin tadiline dair olan 3259 sayılı kanuna ek kanun lâyihası ve Nafia ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/782)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar dairesi müdürlüğü
Sayı: 6/1185

25 . III . 1942

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Rumeli Demiryolları nizamnamesindeki tazminat hadlerini arttıran 3259 numaralı kanuna ek olarak Münakalât vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 13 . III . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

3259 sayılı kanuna ek kanun projesi mucip sebep raporu

1042 No. lu Teşkilât kanununun muvakkat dördüncü maddesi ile meriyeti kabul edilmiş olan Rumeli Demiryollarının işletme nizamnamesinin 10 ncu maddesinde zıya ve hasar için tâyin edilen hadlerin azlığı nazarı dikkate alınarak 14 . VI . 1937 tarih ve 3259 No. lu kanunla 10 misline çıkarılmıştı. Bazı kıymetli eşyanın zıyaı veya hasarı halinde bu hadler üzerinden ödenen tazminat mal sahiplerinin zararını karşılamamaktadır.

1637 ve 2641 No. lu kanunlarla kabul edilip halen Avrupa hattımızda tatbik edilen yolcu ve eşya nakline müteallik beynelmilel demiryol mukavelelerinde hasar ve zıya halinde muayyen bir tazminat haddi kabul edilmiş olmakla beraber, beyan edilen kıymet üzerinden bir ücret alınmak suretiyle bu kıymeti geçmemek üzere munzam bir tazminat kabul edilmiştir.

Kıymeti mukaddereli posta muamelesinin benzeri olan bu usulün demiryol dahilî nakliyatında da tatbikı suretiyle demiryolu ile nakliyat yaptıranların haklarının korunması zaruri görülmüş ve bu maksatla kanun projesi tanzim kılınmıştır.

Nafia encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Nafia encümeni
Esas No. 1/782
Karar No. 29

4 . IV . 1942

Yüksek Reisliğe

Rumeli demiryollarındaki tazminat hadlerini arttıran 3259 numaralı kanuna ek olarak Münakalât vekâletince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 13 . III . 1942 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılıp Başvekâletin 25 mart 1942 tarih ve 6/1185 sayılı tezkeresiyle Yüksek makamınıza sunulan ve tetkik için encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası ve mucip sebepleri Devlet demiryolları mümessili huzuriyle okundu ve müzakere edildi.

Verilen izahat ve yapılan müzakere ve tetkiklerden kanunun sebebi teklifi: Devlet demiryolları nakliyatında hasar veya ziyaa uğrıyan mevadda halen tatbik edilmekte olan Rumeli demiryolları işletme nizamnamesi ve 3259 numaralı kanuna tevfikan verilmekte olan tazminatın ademi kifayesi yüzünden vatandaşların mutazarrır oldukları nazarı itibara alınarak Münakalât vekâletine Devlet demiryollarında yapılan nakliyatta hasar veya ziyaa uğrıyan mevadda hakikî değerini tazmin edebilmek ve buna mukabil bu gibi nakliyat için bir ücret tahsil edebilmek için yeni bir tarife tesisi ve 2641 numaralı kanunla yalnız Rumeli hattında beynelmilel bağaj ve eşya nakliyatı için kabul edilen teminatlı nakliyat maddesinin dahilî nakliyatımızda ve bütün hatlarımıza teşmili hakkında salâhiyet itası olduğu anlaşılmış ve memleket ve vatandaşların menfaatine uygun olan bu kanun lâyihasının esas itibariyle kabulü encümenimizce müttefikan muvafık görülmüştür.

Birinci maddenin müzakeresinde: Yeni bir tarife tesis edileceğine göre alınacak ücretin haddi âzamisinin tâyin ve tesbiti zaruri olduğu cihetle bu âzami ücretin miktarı 2641 sayılı kanunla tasdik edilen beynelmilel nakliyat mukavelenamesinde muharrer beher on kilometre ve küsuru için beyan edilen kıymetin on binde biri olmak üzere kabul, ve fazla ücret tahsili ancak idarenin halen verebilmekte olan tazminat miktarları tevkinde yapılacak beyanlı nakliyata teşmil, ve idarenin tevsik ve kabul edeceği hakikî değerin nazarı itibara alınması kayıt ve şartları ilâvesi suretiyle yeniden tanzim edilmiştir.

İkinci madde bir kelime tashihi suretiyle ve üçüncü madde aynen kabul edilmiştir.

Müzakere esnasında encümenimiz; Devlet demiryolları ve limanları umumî idaresinin 1929 tarihli ve 1042 sayılı Teşkilât kanunu (ekseri maddelerinin tadil edilmiş olmasına rağmen) ile bu kanunun muvakkat dördüncü maddesine tevfikan tatbik edilmekte olan Anadolu ücret tarifesi, ve yetmiş sene evvel tanzim edilmiş olan Rumeli demiryolları işletme nizamnamesinin bugünkü şerait ve ihtiyaca uygun olmadığı cihetle bu kanunların yeniden ve beynelmilel kabul edilen usul ve şeraite uygun ve asrın tekâmülüne mutabık surette tebdil ve Yüksek Meclise sevkini müttefikan temenniye şayan görülmüştür.

Umumî Heyete arzedilmek üzere Yüksek Reisliğe sunuldu.

Nafia En. Reisi	M. M.	Kâtip
Erzincan	Eskişehir	Sivas
A. Samih İlter	*İzzet Arukan*	*A. N. Demirağ*
Afyon K.	Afyon K.	Ankara
A. Çetinkaya	*M. Gönenç*	*A. Baytın*
Ankara		Diyarbakır
E. Demirel		İmzada bulunmadı
Eskşehir		İsparta
İmzada bulunmadı		*H. Özdamar*
İzmir	Malatya	Malatya
S. Epikmen	*M. Öker*	*M. Özpazarbaşı*
Manisa	Niğde	Tunceli
O. Erçin	*H. Mengi*	*Sami Erkman*
Urfa		Urfa
R. Soyer		İmzada bulunmadı.

Bütçe encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Bütçe encümeni
Mazbata No. 5.
Esas No. 1/782

27 . XI . 1942

Yüksek Reisliğe

Rumeli Demiryolları nizamnamesindeki tazminat hadlerini arttıran 3259 sayılı kanuna ek olarak Münakalât vekilliğince hazıranıp Başvekâletin 25 mart 1942 tarih ve 6/1185 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Umumî Heyetçe Encümenimize de tevdi buyurulmakla Nafia encümeni mazbatasiyle birlikte ve Devlet Demiryolları umum müdürü ile Maliye vekâleti namına Bütçe ve malî kontrol Umum müdürü hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Yapılan müzakerede lâyihanın tanzimine saik olan sebepler tamamiyle vârit görülmüştür. Filvaki, Demiryolu nakliyatında vukua gelen zıya ve hasarlar için 3259 sayılı kanun ile kabul edilmiş olan tazminat hadleri çok kere eşyanın kıymetinden pek aşağı bir derecede kalmaktadır. Bu gibi hallerde vatandaşların haklarını korumak üzere teslim edilecek malların hakikî değerlerine kadar beyan edilecek kıymetlerin tazminat olarak verilmesi ve esasen 1637 ve 2641 sayılı kanunlarla Rumeli Demiryollarımızda tatbikma imkân verilen bu usulün bütün hatlarımızda cari olması hiç şüphesizki, çok yerinde olur. Bu suretle lâyihayı esas itibariyle kabule şayan gören Encümenimiz lâyiha başlığını maksada uygun bir şekilde değiştirdikten sonra maddenin müzakeresine geçmiş ve aşağıdaki mütalâalara istinaden küçük bir iki tadil yapmıştır.

Nafia encümeninin, alınacak munzam ücretin 2641 sayılı kanunla tasdik edilen Beynelmilel nakliyat mukavelenamesindeki miktardan ibaret olması hakkındaki noktai nazarı kabul edilmekle beraber bu ücretlerin vukubulacak zıya ve hasaratı karşılamağa kifayet etmemesi ihtimali gözönüne alınarak indelhace bu ücretin nakliyat tarifesi hakkındaki hükümlere tevfikan tezyit ve tenkisine imkân verilmiştir.

Bir de malın tamamen zıyaı halinde kıymetinin tevsik ve tahkiki cihetine gidilmesi lâyiha ile istihdaf edilen gayeyi zâfa düşürecek mahiyette görüldüğünden buna mukabil malı teslim ederken idarece gösterileceği ifade edilen tekayyüt ve ihtimam ile muhtemel mahzurların önlenmesi daha müraccah görülmüştür.

Bundan başka mal gönderen daima malın hakikî değerinin değil bunun aşağısındaki bir kıymetin de teminini istiyebilir. Bu cihet te nazarı dikkate alınarak kısmen zıya halinde verilecek tazminatın neden ibaret olacağı buna göre ifade edilmiştir.

Tadilen kaleme alınan lâyiha Umumî Heyetin tasvibine arzolunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	R. V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Muğla
İ. Eker	*T. Çoşkan*	*H. Kitabcı*
Kâtip		
İstanbul	Bursa	Bursa
F. Öymen	*Dr. Sadi Konuk*	*A. Nevzad Ayas*
Elâzığ	Giresun	İsparta
M. F. Altay	*M. Akkaya*	*R. Ünlü*
İsparta	Maraş	Mardin
M. Karaağaç	*M. Bozdoğan*	*R. Erten*
Muş	Sivas	Tokad
Ş. Ataman	*Remzi Çiner*	*H. N. Keşmir*
Tunçeli	Yozgad	Zonguldak
M. Yenel	*A. Sungur*	*Emin Erişirgil*
	Yozgad	
	S. İçöz	

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Rumeli Demiryolları nizamnamesindeki tazminat hadlerini arttıran 3259 numaralı kanuna bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 3259 numaralı kanunun birinci maddesine aşagıdaki fıkra eklenmiştir:

Malın tesliminde gönderen tarafından bir değer beyan edilmişse Demiryolu idaresi yukarıdaki tazminatı bu değere kadar çıkarmağa salâhiyettardır. Ancak buna karşılık idare, nakliyatın mahiyetine veya nakil mesafesine veya her ikisine göre tanzim edeceği bir tarife üzerinden munzam bir ücret almağa mezundur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanun hükümlerini icraya Münakalât vekili memurdur.

13 . III . 1942

Bş. V.	Ad. V.
Dr. R. Saydam	*H. Menemencioğlu*
M. M. V.	Da. V.
A. R. Artunkal	*Fayık Öztrak*
Ha. V.	Ma. V.
Ş. Saracoğlu	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.
Yücel	*A. F. Cebesoy*
İk. V.	S. İ. M. V.
Sırrı Day	*Dr. H. Alataş*
G. İ. V.	Zr. V.
R. Karadeniz	*Muhlis Erkmen*
Mü. V.	Ti. V.
F. Engin	*M. Ökmen*

NAFİA ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Rumeli Demiryolları nizamnamesindeki tazminat hadlerini arttıran 3259 numaralı kanuna bir fıkra ilâvesine dair kanun lâyihası

MADDE 1. — 3259 numaralı kanunun birinci maddesine aşagıdaki fıkra eklenmiştir:

Gönderen tarafından malın idareye tesliminde beyan edilen mal değeri, bu maddeye göre verilecek tazminat miktarmdan fazla ise, Demiryolu idaresi yukarıdaki tazminatı, idarenin tevsik ve kabul edeceği hakikî değerine kadar çıkarır. Ancak buna karşılık olmak üzere her on kilometre ve küsuru nakliyat için değerinin on binde birini geçmemek üzere munzam bir ücret almağa mezundur.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 3. — Hükümetin teklifi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Demiryolları nakliyatındaki zıya ve hasarların tazmin suretlerine dair 3259 sayılı kanuna ek kanun lâyihası

MADDE 1. — 14 haziran 1937 tarih ve 3259 sayılı kanunun birinci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmitşir:

Ancak malın Demiryollarına tesliminde gönderen tarafından aşağıda yazılı munzam ücret verilmek şartiyle malın hakikî değerini geçmemek üzere beyan edilen kıymetin tazmini istenebilir.

Bu takdirde :

A) Malın tamamiyle ziyaı veya hasara uğraması halinde beyan edilen kıymet tazminat olarak verilir.

B) Malın bir kısmı zayi olur veya hasara uğrarsa beyan edilen kıymetten kalan kısma isabet edecek mikdar Demiryolları idaresince tahkik ve tevsik edilerek indirilir ve kalanı verilir. Buna mukabil Demiryollarınca alınacak ücret, tezyit ve tenkis tarifeler hakkındaki hükümlere tabi olmak üzere her on kilometre ve kesri için beyan edilen kıymetin on binde biridir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Münakalât vekili memurdur.

S. Sayısı : 15

İzmir rıhtım şirketi muvakkat idaresine ait katî hesabın tasdiki hakkında kanun lâyihası ve Divanı muhasebat encümeni mazbatası (1/348)

T. C.
Başvekâlet
Kararlar dairesi müdürlüğü
Sayı : 6/1291

23 . III . 1940

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

İzmir Rıhtım şirketi muvakkat idaresine ait katî hesabın tasdiki hakkında Nafia vekilliğince hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 19 . III . 1940 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihası esbabı mucibesiyle birlikte sunulmuştur.

Başvekil
Dr. R. Saydam

İzmir Rıhtım şirketi muvakkat idaresine ait katî hesabın tasdikına dair kanunun esbabı mucibe lâyihası

Âmme hizmetinin vikayesi, Hazine haklarının sıyaneti için İcra Vekilleri Heyetince müttehaz 9 . I . 1932 T. ve 1932 No. lu karar ile İzmir Rıhtım şirketinin idaresine el konulması tasvip edilmiş ve bu işe de Nafia vekâleti memur edilmişti.

Vaziyed muamelesini mütaakıp teşkil olunan muvakkat idare; 11 . I . 1932 tarihinde işe başlamış ve 2309 No. lu kanunun 4 ncü maddesi mucibince rıhtım tesisatının İzmir Liman ve Körfez şirketine devri tarihi olan 15 . III . 1934 e kadar vazifesini yapmakta devam etmiştir.

Muvakkat idare devresi zarfında umum varidat yekûnu 713.439,64,80 lira, masraf tutarı ise 506.084,41,10 liraya baliğ olmaktadır.

İzmir Rıhtım ve müştemilâtının Hükümetçe vaziyed edildiği tarihten 2309 sayılı kanunla verilen salâhiyete istinaden bunların İzmir Körfez şirketine devri tarihine kadar geçen müddet zarfındaki muamelelere ait devre katî hesapları 2830 No. lu kanunun birinci maddesine ve 1660 No. lu kanunun ve eklerinin hükümlerine tevfikan Maliye vekâletiyle Divanı muhasebat murakıplarından müteşekkil bir komisyon tarafından tetkik olunarak muamelâtın mevzuata uygun bir tarzda cereyan ettiği, varidat ve masarifatın tamamen vesaika müstenit ve kayitlara mutabık bulunduğu tesbit edilmiş ve hesabı katî raporundan bir nüsha da Divanı muhasebat reisliğine takdim edilmiştir.

2830 sayılı kanunun birinci ve 1660 No. lu kanunun 10 ncu maddelerine tevfikan bu hususiaki hesabı katilerin Büyük Millet Meclisince tasdiki icabettiğinden ilişik kanun lâyihası bu maksatla tanzim kılınmıştır.

Divanı Muhasebat encümeni mazbatası

T. B. M. M.
Di. Mu. Encümeni
Esas No. 1/348
Karar No. 6

27 . XI . 1942

Yüksek Reisliğe

İzmir Rıhtım şirketi muvakkat idaresine ait katî hesabın tasdikı hakkında Nafia vekâletince hazırlanıp İcra Vekilleri Heyetinin 19 . III . 1940 tarihli içtimaında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesiyle birlikte sunulduğunu mutazammın Başvekâletin 23 mart 1940 tarih ve 6/1291 numaralı tezkeresi Encümenimize havale buyurulmakla okundu ve icabı müzakere olundu.

Bu işe ait dosyanın tetkikından dahi keyfiyet müsteban buyurulacağı üzere âmme hizmetinin vikayesi ve Hazine haklarının siyaneti için İcra Vekilleri Heyetince ittihaz buyurulan 9 . I . 1932 tarih ve 1932 numaralı kararla İzmir Rıhtım şirketinin idaresine el konularak bu bapta teşkil edilmiş olan muvakkat idare 11 . I . 1932 tarihinde işe başlamış ve 2309 numaralı kanunun dördüncü maddesi mucibince rıhtım tesisatının İzmir Liman ve körfez şirketine devri tarihi olan 15 . III . 1934 tarihine kadar ticari usul ve kaidelere istinaden vazife görmüştür. Bu müddet zarfında mezkûr idarenin varidatı 713 439 lira 64 kuruş 80 santim ve masrafı ise 506 084 lira 41 kuruş 10 santimden ibarettir. Muvakkat idarece hesaplar malî sene itibariyle tutulmuş ve bilânçolar da bu devrelere göre tanzim edilmiş olmasına binaen üç devreye inkısam eden işbu bilânçolar üzerinde yapılmış olan tetkikatta, evrakı müsbitenin tamamen görülmüş ve kayıtlarla tatbik edilmiş olduğu ve cetveller muhteviyatının kayıtlara mutabık bulunduğu Maliye ve Divanı muhasebat mütehassıs murakıpları tarafından tanzim ve takdim kılınmış olan raporlar münderecatından anlaşılmıştır.

2830 numaralı kanunun 1 nci ve 1660 numaralı kanunun 10 ncu maddeleri mucibince bu hususiaki hesabı katinin Meclisi Âlice tasdikı icap eylemekte olduğundan bu maksatla tanzim olunan kanun lâyihası Umumî Heyetin tasvibine arzedilmek üzere işbu mazbata ile birlikte Yüksek Reisliğe sunulur.

Di. Mu. En. Rs.	M. M.	Kâtip
Niğde	Çanakkale	Kastamonu
Faik Soylu	*R. Bulayırlı*	*Nuri Tamaç*
Balıkesir	Bolu	Bolu
H. Şeremetli	*Cemil Özçağlar*	*E. Yerlikaya*
Burdur	Erzincan	Malatya
M. Sanlı	*S. Erdem*	*Mihri Pektaş*

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

İzmir Rıhtım şirketi muvakkat idaresine ait katî hesabın tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — İzmir Rıhtım şirketine Hükümetçe vaziyet edildiği 11 . I . 1932 tarihinden 2309 numaralı kanun mucibince satın alma tarihi olan 15 . III . 1934 e kadar geçen müddet zarfındaki devrelere ait olan ve Divanı muhasebat ve Maliye mürakıpları tarafından tetkik edilen muvakkat idarenin 713 439 lira 64 kuruş ve 80 santim umum varidatı ve 506 084 lira 41 kuruş 10 santim masrafları kabul ve tasdik edilmiştir.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3. — Bu kanunun icrasına Maliye, Nafia vekilleri memurdur.

19 . III . 1940

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Dr. R. Saydam	*Fethi Okyar*	*N. Tınaz*
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
Fayık Öztrak	*Ş. Saracoğlu*	*F. Ağralı*
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	*A. F. Cebesoy*	*H. Çakır*
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	*R. Karadeniz*	*Muhlis Erkmen*
Mü. V.		Ti. V.
A. Çetinkaya		*N. Topcoğlu*

DİVANI MUHASEBAT ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

İzmir Rıhtım şirketi muvakkat idaresinin 11 . I . 1932 - 15 . III . 1934 tarihine kadarki müddete ait katî hesabının tasdiki hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Hükümetin 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — Hükümetin 2 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — Hükümetin 3 ncü maddesi aynen kabul edilmiştir.

Suret

Rıhtım muvakkat idaresinin 11 . I . 1932 den 31 . V . 1932 tarihine kadar olan devreye ait hesaplarının teknik neticesine ait rapor

Rıhtım muvakkat idaresinin teessüsüne ait hükümler:

Âmmenin ve Hazine hukukunun sıyaneti için İcra Vekilleri Heyetince 9 . I . 1932 tarihinde müt tehaz 1932 numaralı kararla Rıhtım şirketinin idaresine vazıyed olunması tasvip olunmuş ve bu işe de Nafia vekâleti Celilesi memur edilmiştir. Şirketmuamelâtına vazıyed sırasında teşkil olunan bir heyet tarafından tutulup Liman idaresinde mevcut zabıt varakaları mündericatına nazaran Rıhtım şirketinin bilcümle mevcudat ve matlûbatı gösterilmiştir.

Nukut	Lira	K.	Sa.
Kasa defterlerine nazaran Şirket kazalarında bulunması lâzımgelip tadat neticesinde zuhur eden	7 035	66	99
Alsancak kasasında zuhur eden	316	12	
İş bankasında mevcut olan	49 457	48	
Ziraat bankasında mevcut olan	60	98	
Muamelât veznesinde mevcut olan.	219	30	25
	57 089	55	24
Memurine ait tevkifat olup kayıt harici olmakla emanete alınan	2 099	84	
Memurine ait tevkifat olup kayıt harici olmakla emanete alınan	84		
	59 273	39	24

Balâda müfredatı muharrer olduğu veçhile (59 273) lira 39 kuruş 24 santimden ibaret bulunmuştur. İşbu mebaliğden (7 035) lira 66 kuruş 99 santim ve 316 lira 12 kuruşla 219 lira 30 kuruş 25 santim idare hesabına ve 2099 lira 84 kuruşla 84 liranın da keza idarenin emanet hesabına irat koydolunduğu görülmüştür.

İş bankasındaki 49 457 lira 48 kuruş ise vazıyed muamelesinin mahiyeti taayyün edinciye kadar bankada alıkonularak hesap meyanına ithal olunmamıştır.

Ziraat bankasında mevcut olan 60 lira 98 kuruşta, Aydın demiryolları kumpanyasınca haciz vazedilmiş olması hasebiyle hesap meyanına ithal olunmamıştır. (Gerek İş ve gerek Ziraat bankalarındaki paralar hakkında muahharan yapılan muamele, son devreye ait raporda mevzuubahis edilecektir).

Suret

Emvali menkule ve gayrimenkule

İdarenin menkul ve gayrimenkul emvali, zabıt varakalarına bağlı cetvellerin merbut suretlerinde yazılıdır. Bunların kıymetleri tesbit olunarak hesaba idhali icabederken idarei muvakkatece buna lüzum görülmemiş ve oldukları gibi muhafaza ve istimal edilmişlerdir.

İdarei muvakkatece hesaplar malî sene itibariyle tutulmuş ve blânçolar da bu devrelere göre tanzim edilmiş olmasına binaen tetkikatta bu müddetler nazarı itibare alınmıştır.

Bu itibarla ilk tetkik olunan hesap devresi 11 . I . 1932 den 31 . V . 1932 tarihine kadar olmak üzere dört ay 20 güne inhisar etmektedir.

İdarenin bu müddet içindeki muhtelif mevzulardan tahassül eden varidatı bağlı icmale nazaran (105 462) lira 59 kuruş 75 santim,

Ve sarfiyatı ise:

(76 620) lira 76 kuruş 20 santimden ibaret bulunmuştur.

2830 numaralı kanun hükmüne nazaran İdarei muvakkate hesaplarının 1660 numaralı kanun ve zeyilleri hükümleri dahilinde tetkik edilmesi icap etmektedir.

Binaenaleyh; tetkikat bu esaslar dahilinde icra ve mevcut bütün evrak tamamen tetkik ve kayıtlarına tatbik olunmuş, ve cetveller muhteviyatının da kuyuda mutabakati görülmüş ve bu devreye ait blânço ile melfufatı da raptedilmiştir.

Muamelenin tamamen ticari usul ve kaidelere muvafık bir surette cereyan ettiği görülmekle raporumuz bittanzim takdim kılındı.

22 . V . 1936

Divanı muhasebat Başmurakıbı
(İmza okunamadı)

Maliye vekâleti Nakit işleri müdürlüğü
birinci mümeyyizlerinden
(İmza okunamadı)

Suret

11 kânunusani 1932, 31 mayıs 1932 bilânçosu

Matlubat ve mevduat:	Lira	K.	S.	Lira	K.	S.
(L. Umumiye)				5 904	66	64
Levazımı umumiye ambarında mevcut malzeme bedelinden	5 904	66	64			
(Kasa)				2 615	26	50
Veznede mevcut para	2 615	26	50			
(Banka)				32 374	50	
No. 1330 hesabına İş bankasına tevdiat	32 374	50				
(Hesabatı muvakkate)				2 484	10	
Peşin icare hesabından	2 122	86				
Avans ve saire	361	24				
(Has. Umumiye bakayası)				3 140	03	75
Hasılatı umumiye bakayasından	3 140	03	75			
				46 518	56	89

Düyunat

(Şirket)				4 051	63	84
Şirket hesabının bakiyesi matlubu	4 051	63	84			
(Emanet)				2 896	55	
Kazanç vergisi	836	84				
Buhran vergisi	553	07				
Nakliyat vergisi	502	35				
Saire	689	29				

	Lira	K.	S.	Lira	K.	S.
Muhasebei hususiye	315	00				
(H. Muvakkate)				10 728	54	50
Şirket avansları	3 130	25				
Tüccar depozitoları	5 919	39	50			
Tramvay müstahdemini istihkakı	1 642	43				
Saire	40	47				
(Kâr)				28 841	83	55
Kârü zarar hesabının bakıyei matlubu	28 841	83	55			
				46 518	56	89

Suret

İzmir Rıhtım şirketinin 11 . I . 1932 tarihinden 31 . V . 1932 akşamına kadar varidat ve sarfiyat icmali

(Varidat)

	Lira	K.	S.
İhracat resmi	27 292	76	75
İthalât	27 120	91	
Aktarma	325	37	50
Transit	508	07	50
Ardiye	167	02	
Liman	2 097	76	
Tramvay varidatı	44 126	91	
	101 638	81	75
Gayrimenkul emvalden alınan kira bedelleri	3 340	20	
Müteferrik hâsılât	483	58	
	105 462	59	75

(Masarifat)

Maaşat	26 947	24	
Rıhtım tamiratı	1 340	53	
Mütenevvi masarifat	7 301	73	50
Tramvay işletme masarifi ve tamiratı	40 974	79	70
Liman müteferrikası	56	46	
	76 620	76	20
Kâr	**28 841**	**83**	**55**
	105 462	**59**	**75**

Suret

Rıhtım muvakkat idaresinin 1 . VI . 1932 tarihinden 31 . V . 1933 tarihine kadar olan zamana ait muamelâtının tetkikını mübeyyin rapordur

İdarenin bir senelik müddeti ihtiva eden bu devre zarfındaki bilûmum muamelâtı tetkik ve kayıtlarına tatbik olunarak bilânçoya uygun olduğu görülmüştür.

Bu müddet içinde elde olunan varidat (321 534) lira 96 kuruş 5 santimden ve sarfiyat da (203 585) lira 51 kuruş 41 santimden ibaret olup bu hususat ait icmal de melfuftur.

Buna nazaran idarei muvakkatenin bu hesap devresi içindeki kârı (117 949) lira 44 kuruş 64 santimdir.

Bu miktara geçen devreden naklolunan (28 841) lira 83 kuruş 55 santimin ilâvesi halinde temettüğün (146 791) lira 28 kuruş 19 santime baliğ olduğu görülür.

Vazıyed muamelesi münasebetiyle ihtiyar olunan ve tesbit masrafı namı altında yapılan tediyat ilk devrede (1 693) liradan ibaret iken bu hesap devresinde de (7 117) lira 40 kuruş masraf ihtiyar olunmuştur.

Mütaakıp devrede bu nam altında yapılan ve miktar itibariyle ehemmiyetli görülen sarfiyat mevcut olduğu bittetkik anlaşılmış olduğundan bu masrafların heyeti umumiyesi bir cetvel halinde son devrenin raporuna iliştirilecektir.

Bu bir senelik muamele üzerindeki tetkik neticesine ait raporumuz tanzim ve takdim kılındı.

22 . V . 1936

Divanı muhasebat başmurakıbı
(İmza okunamadı)

Maliye vekâleti Nakit işleri müdürlüğü
Birinci mümeyyizlerinden
(İmza okunamadı)

Suret

1 . VI . 1932 - 31 . V . 1933 blânçosu

Matlubat ve mevcudat:

	Lira	K.	S.	Lira	K.	S.
Hasılatı umumiye bakayası				6 246	69	50
Geçen seneler hesabından matlubat	6 246	69	50			
Levazımı umumiye				4 171	44	98
Levazım ambarında mevcut malzeme bedeli	4 171	44	98			
Vezne				2 843	19	50
31 mayıs 1933 akşamındaki vezne mevcudu	2 843	19	50			
Banka				162 583	08	
İş bankasındaki mevduatımız	162 583	08				
Hesabatı muvakkate				2 369	83	
Peşin ödenen icar bedelinden	1 756	96				
Saireden	612	87				
				178 214	24	98

Düyunat:

	Lira	K.	S.	Lira	K.	S.
Emanet				15 412	89	20
Kazanç, buhran, muvazene vergileri	2 190	84				
Teminat akçeleri	570	00				
İcar bedeli	11 735	00				
Saire	917	03	20			
Şirket				2 639	85	34
Şirket hesabının bakıyei matlubatı	2 639	85	34			
Hesabatı muvakkate				13 370	22	25
Tüccar depozitoları	9 356	86	25			
Şirket avansları	2 897	09				
Saire	1 116	27				
Kâr				146 791	28	19
Kâruzarar hesabının bakıyei matlubu	146 791	28	19			
				178 214	24	98

Suret

Varidat :	Lira	K.	S.
İhracat	98 924	02	50
İthalât	83 224	60	50
Aktarma	959	19	50
Transit	1 285	12	50
Ardiye	951	68	00
Liman	6 120	35	50
Tramvay	112 779	04	55
	304 244	03	05
Müteferrik hasılat	3 498	94	00
Emvali gayrimenkule varidatı, sarfiyatı	13 791	99	00
	321 534	96	05
Geçen seneye ait kâr olup ilâvesi lâzımgelen	28 841	83	55
	350 376	79	60

Sarfiyat :			
İdarei merkeziye	64 369	14	00
Rıhtım	47 961	11	00
Liman	4 706	41	00
Mütenevvi masraf	31 906	68	50
Kaldırım masrafı	8 726	70	00
Tramvay masrafı	98 443	52	91
Liman ve müteferrika	139	46	00
	203 585	51	41
Kâr [1]	146 791	28	19
	350 376	79	60
1932 senesi elde edilen kâr	117 949	44	64
	146 791	28	19

[1] 11 . I . 1932 tarihinden 31 . V . 1932 tarihine kadarki kâr 28 841 83 55

Suret

İzmir Rıhtım muvakkat idaresinin 1 . VI . 1933 tarihinden 15 mart 1934 tarihine kadar olan zamanına ait muamelâtının tetkikini mübeyyin raporudur

Rıhtım muvakkat idaresinin son faaliyet devresine müteallik bu zaman içinde idarenin istikbaline ait iki esaslı hüküm mevcut bulunmaktadır:

1. — İzmir Rıhtım şirketinin imtiyazı ile tesisatının satın alınmasına dair 2309 numaralı kanundur.

Bu kanunun 4 ncü maddesinde «mezkûr mukavelenamenin imza ve teatisinden itibaren şirket emval ve hukuku Hükümetçe tesbit edilecek şerait altında İzmir Liman ve körfez şirketine veya onun yerine Hükümetçe tesis edilecek idareye devredilir» denilmektedir.

2. — Bu hükme istinaden bir devir talimatnamesi hazırlanmış ve Vekiller Heyetince ittihaz olunan 15 . II . 1934 tarih ve 2/218, 2/129 numaralı kararla tasvip ve meriyet mevkiine vazolunmuştur.

Bahsolunan bu karara istinaden 15 mart 1934 tarihinde hesap kesilmiş ve Rıhtım şirketi İzmir liman ve körfez şirketine devrolunmuştur.

Muvakkat idarenin dokuz buçuk aylık bir müddete inhisar eden bu devre içindeki bütün muamelâtı da tetkik ve kayıtlariyle tatbik olunarak devir muamelesi münasebetiyle hazırlanmış olan son bilânçoya muvafık olduğu görülmüştür.

İdare, bu devre içinde muhtelif mevzulardan (286 442) lira 9 kuruş hasılat elde etmiş ve buna mukabil (225 878) lira 13 kuruş 49 santim sarfiyat yapılmıştır, ki aradaki farkı teşkil eden (60 563) lira 59 kuruş 51 santim de bu devrenin kârını teşkil etmektedir.

Bu vaziyete nazaran idarenin 11 . I . 1932 den 15 . III . 1934 tarihine kadar olan müddet zarfındaki kârı (207 355) lira 23 kuruş 75 santimden ibarettir.

İlk raporumuzda temas olunacağı bildirilen hususlardan İş bankasındaki hesabı caride mevcut (49 457) lira 48 kuruşa gelince:

Bu hesabın 1 haziran 1931 den 15 mart 1934 tarihine kadar tahakkuk eden faizi (5 613) lira (52) kuruştur. Bundan 1 kânunusani 1932 den 15 mart1934 tarihine kadar ki zamana isabet eden (4 663) lira muvakkat idarece 15 . III . 1934 tarihinde irat kaydolunmuş ve mütebaki faiz ile hesabı cari mevcudu (ki - 50 408 liraya baliğ olmaktadır).

Ziraat bankasındaki 60 lira 95 kuruş mevcut haciz münasebetiyle hesaplara taallûk ettirilmemiş ve ancak devir muamelelerinin tamamen ifa ve ikmalinden sonra irat edilmiş olduğu anlaşılmıştır.

Tesbit masraflarına gelince :

Merbut müfredatlı listede de yazılı olduğu üzere muvakkat idarenin faaliyeti müddetince masraf eksper ücreti ve ikramiye olarak 54 835 lira 40 kuruş sarfedilmiştir.

Bu sarfiyatın hakkı huzur ve masraflardan maadası için Nafia vekâletinin emirleri mevcuttur.

Ancak bu ikramiye ve ücretler; ehemmiyetli ve hususi bir mahiyet arzeden Rıhtım şirketi suiistimalinin tesbiti işinde hizmetleri geçenlere verilmiş olduğundan bu hususta ayrıca bir mütalâa serdine lüzum görülemeyerek 2/129 numaralı ve 15 . II . 1934 tarihli Vekiller Heyeti karariyle tasvip olunan devir talimatnamesinin 11 nci maddesi mucibince Maliye ve Nafia vekâletlerince tâyin olunan iki zat tarafından yapılan tetkik neticesine ait raporda olduğu gibi bu paraların kimlere verildiği ve miktarı tesbit edilmekle iktifa olunmuştur. Bu devreye mütaallik raporumuz da bittanzim takdim kılınmıştır.

22 . V . 1936

Divanı muhasebat Başmurakıbı
(İmza okunamadı).

Maliye V. Nakit işleri müd. Birinci mümeyyizlerinden
(İmza okunamadı).

Suret

1 . VI . 1933 - 15 . III . 1934 bilânçosu

Mevduat ve matlubat :	Lira	K.	S.	Lira	K.	S.
Vezne				665	70	05
Kasa mevcudu	665	70	05			
Banka				267 275	00	
İş bankasındaki câri hesap	267 275	00				
Levazımı umumiye				4 021	78	76
Levazım ambarındaki malzeme bedelinden	4 021	78	76			
Hasılâtı umumiye bakayası				5 938	89	75
Geçen seneler hesabından	5 938	89	75			
Tahsil senedi				20	44	
Tahsil senedi hesabından	20	44				
Tahvilât				5 171	86	
Tahsilât hesabından	5 171	86				
Şirket				18 217	91	25
Şirket hesabının bakıyei zimmeti	18 217	91	25			
Hesabı muvakkate				4 689	53	
Hesabatı muvakkateden	4 689	53				
				306 046	12	81
Düyunat :						
Hesabatı muvakkate				32 615	53	61
Tüccar depozitoları	19 559	78	50			
Muvakkat ambar hesabı	7 564	91	11			
Saireye	5 490	84				
Emanat				66 075	35	50
Kazanç, buhran, muvazene vergileri	578	24				
Teminat akçası	2 050	75				
İcra hesabına	11 166	66				
Tazminat	50 183	89				
Saireye	1 915	81	50			
Kâruzarar				207 355	23	70
Kâruzarar hesabına	207 355	23	70			
				306 046	12	81

Suret

(Varidat)

Lira	K.	S.	
87 483	09		İhracat
64 032	29	25	İthalât
982	77		Aktarma
517	55	50	Transit
1 321	58	50	Ardiye
4 867	33		Liman
49 218	00	75	Tramvay
15 842	79		Müteferrik hasılat
5 645	15		Emvali gayrimenkule
56 531	52		Mubayaa mukavelenamenin 7 nci maddesi mucibince alınan
286 442	09	00	

(Masarifat)

Lira	K.	S.	
55 606	16		Maaşat
107 691	43	50	Masarifi mütenevvia
50 736	35	49	Tramvay maaş ve masrafları
125	47	50	Liman müteferrikası
11 718	71		Kaldırım işleri
225 878	13	49	
60 563	95	51	Kâr
286 442	09	00	

Bilânçoda muharrer kâr

Lira	K.	S.
207 355	23	70
207 355	23	70

Beyanı

	Lira	K.	S.
İlk devreye ait kâr	28 841	83	55
1932 ye ait kâr	117 949	44	64
1933 e ait kâr	60 563	95	51
	207 355	23	70